

๒๗๙.๒๗

ศ ๑๙๙๗

ร.๒

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตการศึกษา ๗

ปริญญาโท

ของ

สนัน หลอดแก้วทองแดง

๒๖ พ.ย. ๒๕๓๔

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา

กรกฎาคม ๒๕๓๓

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

174675

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้
แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
ศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ประธาน

(ศต.วินัย โสมติ)

กรรมการ

(รศ.อารี สุทธิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบ

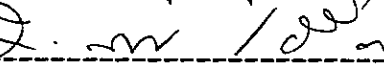
ประธาน

(ศต.วินัย โสมติ)

กรรมการ

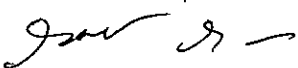
(รศ.อารี สุทธิพันธุ์)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศต. คร.มะลิฉัตร เอ้ออานันท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ. คร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ๑๗ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๓

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับสำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์วินัย โสมดี ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์อารี สุทธิพันธุ์ กรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ครุ มะลิจักร เอื้ออานันท์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และ แนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายละเอียด ชุ่มบุญชู ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 นายชาตฤกษ์ แสงสว่าง หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 นายณรงค์ รมณียกุล ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในการอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ นายชม เสงสี ศึกษาานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 นายไชยรัตน์ ปรานี ศึกษาานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ที่อำนวยความสะดวกในการอนุเคราะห์ ช่วยเหลือส่งแบบสอบถามและประสานงานโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ขอขอบคุณต่อคุณเอื้อมพร หลอดแก้วทองแดง ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 และครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดอุตรดิตถ์ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอเทอคพระคุณพ่อ พระคุณแม่ และญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทวิทยาการต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย

สนัน หลอดแก้วทองแดง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	9
	การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน	9
	การจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	17
	ความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา และความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	71
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	71
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	73
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	73
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	74
	วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	75
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	80
ผลการศึกษาค้นคว้า	81
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	81
ตอนที่ 2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครู ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	81
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	92
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
ความมุ่งหมายในการค้นคว้า	110
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	110
วิธีดำเนินการวิจัย	110
สรุปผลการค้นคว้า	111
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	143
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	145
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	158
ประวัติย่อของผู้วิจัย	177

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิถีทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา	72
2 สถานภาพของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	76
3 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	82
4 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน	85
5 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน	86
6 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน	88
7 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล	89
8 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา รวมทั้ง 2 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน	91
9 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีวิถีทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน ...	92
10 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการ เรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มี วิถีทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน	98

ตาราง	หน้า
11 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการ เรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน	100
12 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการ เรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการ ศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน	103
13 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการ เรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการ ศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน	105
14 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาทั้ง 2 ด้าน ใหญ่ ๆ ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และ ประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	108

ภูมิหลัง

ศิลปศึกษาเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะให้แก่ักเรียนระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาภายใต้ระบบการศึกษา โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความชื่นชมในผลงานศิลปกรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และมีความสำนึกในความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้สำหรับสังคมปัจจุบัน โดยไม่คาดหวังที่จะให้นักเรียนเป็นศิลปินแต่อย่างใด (อารี สุทธิพันธุ์. 2530 : 16) นอกจากนี้วิชาศิลปศึกษายังจัดไว้ในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชานี้เป็นการให้การศึกษาคือจะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ได้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมุ่งเน้นการสร้างแบบพฤติกรรมให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม มีสุนทรีย์ะ มีอุปนิสัยที่พึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ และแสดงออกอย่างเสรี (ชโล พงษ์สามารถ. 2524 : 1)

การศึกษาให้บังเกิดความสัมฤทธิ์ผลได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ส่วนคือ ผู้เรียน เนื้อหา สื่อ และครูผู้สอน (วินัย โสมคี. 2525 : 63) โดยเฉพาะครูผู้สอนเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้าการสอนของครูผู้สอนคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก็จะดีตามไปด้วย (วิชัย คิสสระ. 2519 : 165) ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ทางด้านศิลปะโดยตรง เป็นผู้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ทันสมัยเสมอ ครูผู้สอนจะต้องวางแผนการเรียนการสอน จัดเนื้อหา วัสดุ วิธีการอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะ ความวัยของเด็ก นั่นคือครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกด้านหนึ่งคือ ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน การวัดผลและการประเมินผล

ในปัจจุบันนี้แม้ว่าสภาพการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษามักจะมีการพัฒนามากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จดังความมุ่งหมายที่วางไว้ได้ จากการรายงาน ติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของกรมสามัญศึกษา ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้การเรียนการสอน ตามหลักสูตรแนวใหม่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ คือ ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ไม่ใส่ใจใน การหา ความรู้ ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ขาดเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ไม่ใช้อุปกรณ์การสอน ไม่สอน เค็มหลักสูตร และไม่ติดตามผลงาน (กรมสามัญศึกษา, 2528 : 6 - 7) นอกจากนี้ครูผู้สอน ย้ ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ขาดสื่อการเรียนการสอนทางศิลปะศึกษา ใช้วิธีสอนเก่า ๆ และ ทัศนคติดั้งเดิมที่พยายามเน้นถึงความสำเร็จของผลงานศิลปะที่มีลักษณะสวยงาม แบบที่เหมือนจริง โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กแต่ละวัย (เลิศ อานันท์นะ, 2523 : 7) ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่มีพื้นฐานการศึกษาด้านศิลปะโดยตรง สืบเนื่องมาจากมีการ บรรจุครูที่ไม่มีวุฒิทางด้านศิลปะทำหน้าที่สอนวิชาศิลปะ จึงทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศนั้น จากการสำรวจจากโรงเรียนมัธยมศึกษา มาก กว่า 1,800 โรงเรียน พบว่ามีครูที่จบทางสาขาวิชาศิลปะโดยตรง เฉลี่ยเพียง 40% เท่านั้น สังคม ทองมี, 2530 : 23) นอกจากนี้ครูผู้สอนบางคนมีความรู้แต่ขาดความสามารถ มีความ สามารถแต่ขาดวุฒิ หรือมีวุฒิแต่อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจไม่ได้ (อารี สุทธิพันธุ์, 2515 : 10) แม้แต่ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วก็ไม่มีการวางแผนการสอนระยะยาว และไม่เตรียมการ สอนล่วงหน้าอย่างมีระเบียบอีกด้วย (นิรมล ตีรณสาร สวัสดิ์บุตร, 2525 : 80 - 84)

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าว กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้พยายามหาวิธีการแก้ไข และวิธีการหนึ่งที่กำลังดำเนินการอยู่คือ การนิเทศการสอน ซึ่งเป็น ส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการนิเทศ การศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศไม่ใช่ เป็นการบังคับ หรือเป็นการจับผิด แต่เป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียน การสอนให้ดีขึ้น (พนัส หันนาคินทร์, 2513 : 148) ซึ่งเป็นความพยายามที่จะช่วยเหลือ

ปรับปรุง แก้ไข สภาพการเรียนการสอน และนักเรียนให้ดีขึ้น โดยวิธีจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกแก่ครู เพื่อให้ครูปฏิบัติภารกิจการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายยิ่งขึ้น

แต่จากสภาพการณ์เทศการสอนที่เกิดขึ้นในปัจจุบันพบว่า ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศการสอน มักจะให้การนิเทศตามที่ตนต้องการมากกว่าจะเป็นไปตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ นอกจากนี้แล้วปัญหาและความต้องการในการนิเทศโดยทั่ว ๆ ไปที่เกิดขึ้นนั้น เป็นความต้องการของผู้นิเทศเองที่ต้องการปฏิบัติและทำงานตามหน้าที่โดยมีหน้าที่จะต้องนิเทศการสอนของครูมากกว่า ความต้องการของครูที่จะขอรับการนิเทศการสอน (นิพนธ์ ไทยพานิช, 2527 : 1) ดังนั้น เพื่อให้การนิเทศการสอนบังเกิดประโยชน์แก่ครูผู้สอน สามารถให้การช่วยเหลือครูได้ตรงกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของครู ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศจึงควรศึกษาปัญหาหรือความต้องการจากครูที่จะทำการช่วยเหลือเสียก่อน ดังที่ ฟรานเซท (Franseth, 1961 : 23) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศการศึกษาจะมีความหมายสำหรับครูก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นแสดงให้เห็นว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อความต้องการของผู้รับการนิเทศโดยตรง นั่นคือ จะต้องให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ผู้นิเทศช่วยเหลือในเรื่องใดจึงจะเป็นสิ่งที่ต้องการของครู

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 นับว่ามีความจำเป็นอันเนื่องมาจากปัญหาข้างต้น เพราะการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 ยังไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรเช่นกัน และมีปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ครูขาดประสบการณ์และไม่ถนัดในวิชาศิลปะ ไม่มีแผนการสอนและคู่มือครูเป็นแนวทางในการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์การสอน ตลอดจนการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล การเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2527 : 297) ปัญหาเหล่านี้จะสามารถแก้ไขและปรับปรุงได้ด้วยการนิเทศการสอน ซึ่งจำเป็นจะต้องดำเนินการสำรวจความต้องการของผู้รับการนิเทศเป็นอันดับแรกดังได้กล่าวไปแล้ว ดังนั้นจากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 ว่ามีความต้องการในการนิเทศการสอนในด้านการใช้หลักสูตร

วิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอน
วิธีสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผลเป็นอย่างไร ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทาง
ในการวางแผนงานนิเทศการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชา
ทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอน
วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีวิถีทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำให้ทราบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์
ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 ซึ่งจะเป็นข้อมูล
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานนิเทศการสอนให้สอดคล้อง
กับความต้องการของผู้รับการนิเทศต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตการศึกษา 7 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 มี
ประชากรรวม 204 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 ที่สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 โดยสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามาอย่างต่อเนื่องจนถึงวันเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ของরাইไฟ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2526 : 9) ได้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษารวมทั้งสิ้น 132 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา โดยจำแนกได้ดังนี้

3.1.1 วุฒิต่างการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี

3.1.2 ประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

- 1) 1 - 6 ปี
- 2) 6 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 แยกเป็น 2 ด้านดังนี้

3.2.1 ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521

3.2.2 ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง

- 1) การเตรียมการสอน
- 2) วิธีสอน
- 3) สื่อการสอน
- 4) การวัดผลและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศการสอน หมายถึง การแนะนำ การชี้แนะแนวทาง การปรับปรุงแก้ไข การสนับสนุน การช่วยเหลือ การให้บริการ การสาธิต การประชุมอบรม และการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพการสอนของครูอันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในตัวผู้เรียนต่อไป

2. วิชาทัศนศิลป์ศึกษา หมายถึง วิชาทัศนศิลป์ศึกษาเป็นวิชาบังคับที่เปิดสอนอยู่ใน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา หมายถึง สิ่งที่ครูผู้สอนวิชา ทัศนศิลป์ศึกษาอยากได้รับความช่วยเหลือคำแนะนำ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา และเห็นว่าสิ่งเหล่านั้นจะมีประโยชน์ต่อการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ทั้งยังจะช่วย ให้การสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามุ่งเกิดผลดียิ่งขึ้น

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งความต้องการจากการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการใช้หลักสูตร หมายถึง ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521

3.2 ด้านการเรียนการสอน หมายถึง ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับด้านการ เรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.2.1 การเตรียมการสอน หมายถึง ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการ เตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูในหมวดวิชาเดียวกันและในระดับกลุ่มโรงเรียน การ วางแผนร่วมกับนักเรียน เพื่อให้ครูมั่นใจในการสอน เพื่อเตรียมบทเรียนได้เหมาะสมกับผู้เรียน ป้องกันการสอนไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง เป็นเครื่องชี้บอกถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นและบอกถึงแนวทาง ในการแก้ปัญหานั้น ๆ ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ

3.2.2 วิธีสอน หมายถึง ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับวิธีสอนต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้ได้ผลดี

3.2.3 สื่อการสอน หมายถึง ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับสื่อการสอน การจัดให้มีวิธีผลิตสื่อจัดหาสื่อการสอนวิธีการใช้สื่อ และอุปกรณ์การสอน การซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด การเลือกใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

3.2.4 การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง ความต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มา เพื่อพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน

4. ผู้นิเทศ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่แนะนำ ส่งเสริมคุณภาพของการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าภาควิชา และครูประจำวิชา

5. ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา หมายถึง ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่กำลังปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดอยู่กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 เฉพาะภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532

6. เขตการศึกษา 7 หมายถึง เขตที่รวมหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินการศึกษาศาสนา ศาสนา วัฒนธรรม จังหวัดที่รวมเขตอยู่ในเขตการศึกษา 7 มี 8 จังหวัด คือ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุตรดิตถ์

7. วุฒิต่างการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่สูงสุดของครูในขณะตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

7.1 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หมายถึง ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิต่างการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีลงไป

7.2 ระดับปริญญาตรี หมายถึง ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิต่างการศึกษา ในระดับปริญญาตรี

8. ประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา หมายถึง ระยะเวลาทั้งหมดที่ครูทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

8.1 1-6 ปี หมายถึง ครูที่ทำการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งแต่ระยะเวลา 1-6 ปี

8.2 6 ปีขึ้นไป หมายถึง ครูที่ทำการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา มากกว่า 6 ปีขึ้นไป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกัน

2. ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน
2. การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
3. ความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลปศึกษา และความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนิเทศการสอน

การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

คำว่า "การนิเทศการศึกษา" มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน เช่น อคัมส์ และคิกกี (พรทิพย์ ไวยโกตา. 2524 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Adams and Dicky. 1953) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นแผนงานที่จัดขึ้นเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner. 1955 : 11) ที่กล่าวว่า เป็นกลวิธีของผู้เชี่ยวชาญที่จะให้บริการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนของครู โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านพัฒนาการสำหรับเด็กที่อยู่ในวัยเรียน และไวลส์ (Wiles. 1957 : 10) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการนิเทศการศึกษา คือ การช่วยเหลือให้สภาพการเรียนการสอนได้พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของกู๊ด (Good. 1957 : 529) ที่ให้คำนิยามของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามหลายอย่างของผู้ทำหน้าที่นี้ เหนืออื่นที่จะช่วยแนะนำครูให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น

สำหรับความหมายของการนิเทศการสอน ได้มีผู้ให้ไว้หลายทัศนะ เช่น สมาคมศึกษานิเทศก์ (2525 : 59) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การนิเทศการสอน หมายถึง การนิเทศแบบตรงที่ผู้กระทำการนิเทศไปมีกิริยาสัมพันธ์กับครู หรือผู้สอนซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้คุณภาพการสอนดีขึ้น" สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 6) กล่าวถึง การนิเทศการสอนว่า หมายถึง ความพยายามใด ๆ ที่จะช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไขสถานการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยวิธีจัดหาเครื่องมืออำนวยความสะดวกแก่ครูเพื่อให้ครูปฏิบัติการสอนได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมายยิ่งขึ้น ส่วน นิพนธ์ ไทยพานิช (2527 : 19) กล่าวว่า "การนิเทศการสอน นั่นก็คือ กระบวนการและความคิดรวบยอด เพื่อที่จะปรับปรุงการสอนของครูเพื่อประโยชน์ของนักเรียนในอันที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น"

จากความหมายของการนิเทศการสอนดังกล่าวมาพอสรุปได้ว่า การนิเทศการสอน หมายถึง ความพยายามใด ๆ ของผู้มีหน้าที่นิเทศการสอนในอันที่จะร่วมปรึกษาหารือกับครูเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยตั้งอยู่บนรากฐานของมนุษย์ด้วยสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน

ความมุ่งหมายของการดำเนินงานนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดไว้ให้แน่นอนก่อนที่จะดำเนินการหรือปฏิบัติงานใด ๆ ถ้าหากไม่มีการกำหนดให้ชัดเจนอาจทำให้เกิดความสับสนในการทำงาน ชาดแนวทางที่จะปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างได้ผล การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการกำหนดความมุ่งหมายในการปฏิบัติการนิเทศไว้ให้ชัดเจน

จุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 ได้ตั้งความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา ดังต่อไปนี้คือ (กรมสามัญศึกษา, 2530 : 2 - 3)

1. เพื่อรักษาและส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในความรับผิดชอบของกรมการสามัญศึกษา
2. เพื่อแก้ปัญหา ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนโยบายของกรมสามัญศึกษา
3. เพื่อปรับใช้หลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และเสนอใช้หลักสูตรที่จำเป็น ตลอดจนหลักสูตรการศึกษาพิเศษ หรือหลักสูตรเฉพาะอย่างตามความจำเป็น
4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา
5. เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด กระทรวงและโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานขององค์การระหว่างประเทศ
6. เพื่อประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินโครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่มอบหมายไปยังเขตการศึกษาและจังหวัด

บริกส์ และจัสต์แมน (Briggs and Justman. 1952 : 406) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ ส่งเสริมและเจริญงอกงามของครู ปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากจุดมุ่งหมายที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริม และควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยพยายามปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

พนัส หันนาคินทร์ (2513 : 145) ได้ให้ความเห็นว่าการนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมาย เช่นเดียวกับนิเทศการศึกษา โดยกล่าวว่า การนิเทศการสอน (หรือการนิเทศการศึกษาก็ตาม) มีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศไม่ใช่เป็นการบังคับ หรือเป็นการจับผิด การกระทำนั้นไม่ใช่การนิเทศอย่างแน่นอน การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือ ร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนั้นการนิเทศการสอนจึงตั้งบนฐาน แห่งมนุษยสัมพันธ์อันดี ส่วน สุภาภรณ์ ราชอาณาจักร (2515 : 75) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนเพิ่มเติมว่า จุดหมายที่สำคัญของการนิเทศการสอนคือ การปรับปรุงพัฒนา แนวทางทางครูในการเรียนการสอน เพื่อส่งผลไปยังผู้เรียนให้มีคุณภาพ สิ่งเหล่านี้มิใช่ความมุ่งหมายแต่เพียงอย่างเดียว การนิเทศการสอนยังมีความมุ่งหมายอีกหลายประการ เช่น เป็นการอาศัยความเห็นของผู้มีประสบการณ์ ช่วยมองปัญหา ร่วมมือและรวมกำลังความคิด เพื่อพัฒนางาน เป็นการเสนอแนะวิธีการสอนแก่ครูใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ อีกทั้งช่วยให้สามารถนำทฤษฎีและหลักวิชาการศึกษามาใช้ปฏิบัติการสอนให้เหมาะสมเป็นกิจกรรมที่สลับซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม

จากทัศนะเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายที่ใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายการศึกษา แต่อาจกล่าวให้แคบลงมาที่ตัวครูโดยตรง จึงพอสรุปได้ว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ประโยชน์ของการจัดการนิเทศการสอน

จากการนิเทศการสอนจะบรรลุผลตามจุดหมายเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ ถ้าบุคคลทั้ง 2 ฝ่ายมีความเข้าใจตรงกัน มีเป้าหมายร่วมกัน มีความตั้งใจที่จะช่วยกันปรับปรุงแก้ไขงานด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพด้วยการปฏิบัติต่อกันด้วยความจริงใจ และมั่นใจในผลสำเร็จของงานนิเทศการสอน ซึ่งจะมีผลตามจุดมุ่งหมายหลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร แต่ถ้าบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย ขาดการประสานงาน ขาดความเข้าใจกันแล้ว งานการนิเทศการสอนก็อาจไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจึงควรมีผู้นิเทศและผู้รับ

การนิเทศจกได้ประสานสัมพันธ์กันเพื่อความสำเร็จของงาน ดังที่ สมศักดิ์ ศรีมานิชญ์ (2524 : 191) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศทั้งในแง่ส่วนบุคคล และ ส่วนรวม พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ครูได้รับความเชื่อถือในการสร้างความเชื่อมั่นและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
 2. การตัดสินใจปัญหา เป็นการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้จากเทคนิคต่าง ๆ ในกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เพียงพอ และเชื่อถือได้จึงเป็นการให้ความยุติธรรมแก่ครู
 3. ครูสามารถจำแนกปัญหาของตนเองได้ และสามารถยอมรับเข้าใจสภาพของตนเอง
 4. เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครู เพราะได้มีโอกาสมาเผชิญหน้ากัน เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Process)
 5. งานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น งานวิชาการได้รับการพัฒนาโดยมิหยุดยั้ง
- นางุเจสสิยว สุมาวงศ์ และคนอื่น ๆ (2526 : 87 - 88) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดระเบียบงานนิเทศการศึกษา (supervisory organization) ว่า การนิเทศการศึกษาจะช่วยกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานสอดคล้องต้องกัน ทำงานอยู่ภายใต้ระเบียบงานเดียวกัน ผู้ปฏิบัติสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าของงานที่ทำได้โดยสะดวกและทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

สุพิชญา ธีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 : 10 - 12) กล่าวว่า จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ แนวความคิดและแนวการเรียนการสอนใหม่ ๆ เกิดขึ้นหลายอย่าง จำนวนครูใหม่เพิ่มขึ้นจำนวนครูที่ขาดวุฒิยังมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบทและโรงเรียนราษฎร์ และการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

เทคนิคการนิเทศการศึกษา

เทคนิคการนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่ผู้นิเทศทุกคนต้องรู้ และเข้าใจเลือกใช้เทคนิคให้ถูกต้อง เพราะเทคนิคและวิธีการปฏิบัติจะช่วยให้งานบรรลุถึงจุดมุ่งหมายและอุดมการณ์ ดังนั้น

จึงมีผู้กล่าวถึงเทคนิคและวิธีการปฏิบัติจะช่วยให้งานบรรลุถึงจุดหมายและอุดมการณ์ของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

คานัล (Kanl. 1964 : 214) กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การทบทวนเป็นรายบุคคล การสาธิต การบันทึกประจำวัน และการส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

วินัย ตะสฤติย์ (2522 : 38 - 41) ได้เสนอวิธีการนิเทศไว้ 2 แบบคือ การนิเทศเป็นกลุ่ม และการนิเทศเป็นรายบุคคล

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2525 : 146 - 147) ได้กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศที่ใช้กันทั่วไป มีดังนี้คือ การนิเทศโดยตรง โดยการไปเยี่ยมโรงเรียน การนิเทศอบรม การจัดวัสดุอุปกรณ์ และข่าวสารให้แก่ครู การสาธิตการสอน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และการแสดงตัวอย่างเช่น การจัดนิทรรศการ

สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 108) กล่าวถึงเทคนิคการนิเทศการศึกษาพอสรุปได้คือ การเยี่ยมชั้นเรียน การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดห้องปฏิบัติการหลักสูตร การศึกษานอกสถานที่ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ได้แก่ ทุกรูปประจำการอย่างมีประสิทธิภาพในระยะสั้น ๆ

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า เทคนิคการนิเทศการศึกษาจะช่วยให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ดังนั้นผู้นิเทศจำเป็นต้องเรียนรู้เทคนิคการนิเทศเป็นอย่างดี เพื่อจะได้เลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน
สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องมีการนิเทศการสอนขึ้น

ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนมีจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล ซึ่งจะต้องมีบุคคลหรือคณะบุคคลทำหน้าที่รับผิดชอบการนิเทศการสอน และต้องอาศัยการประสานงานร่วมกันหลายฝ่าย ผู้มีบทบาทในการนิเทศการสอนที่สำคัญคือศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์

บทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์จึงหมายถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ซึ่งการพัฒนาด้านการเรียนการสอนจะได้ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับทักษะ และความสามารถของศึกษานิเทศก์ การนิเทศการสอนจึงมุ่งปรับตัวครูที่ทำหน้าที่ ยังไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้มีผู้สรุปหน้าที่ของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการนิเทศการสอนไว้หลาย แนวทางคือ

ลูซิโอ และแมคเนล (Lucio and McNeil. 1962 : 24) กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่ 6 ประการคือ

1. การวางแผน ศึกษานิเทศก์มีหน้าที่ร่วมวางแผนการศึกษา หรือร่วมพัฒนานโยบาย และโครงการทางการศึกษิต่าง ๆ
2. การบริหาร ศึกษานิเทศก์มีหน้าที่ตัดสินใจด้วยตนเองในการประสานบุคคลของฝ่าย การศึกษาทุกระดับและทุกหน่วยงาน เพื่อให้งานการบริหารการศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามระบบการ ศึกษา
3. การนิเทศ ศึกษานิเทศก์ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการให้คำปรึกษาหารือ ประชุมครูหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นช่วยแก้ปัญหา
4. การพัฒนาหลักสูตร ศึกษานิเทศก์เข้าร่วมปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรโดยตรง ช่วย สร้างคู่มือประกอบการสอน ตลอดจนคัดเลือกแบบเรียนแก่โรงเรียน
5. การสาธิต ศึกษานิเทศก์สาธิตวิธีสอนต่าง ๆ ให้ครูได้เห็นวิธีการใหม่ ๆ ด้วย ตนเองหรือให้ผู้อื่นสาธิตให้ดูก็ได้
6. การวิจัย ศึกษานิเทศก์สำรวจสภาพการเรียนการสอนอย่างมีระเบียบแบบแผนและ เสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากผลการวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530 ได้ กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ดังต่อไปนี้คือ (กรมสามัญศึกษา. 2530 : 3 - 4)

1. นิเทศบุคลากรในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้งสายปฏิบัติการสอน สายสนับสนุน การสอน และสายบริหาร

2. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในการปฏิบัติงาน ทั้งทางด้านวิชาการ การบริหาร ธุรการ การปกครอง การบริการ และอาคารสถานที่
 3. ศึกษา ค้นคว้า สืบรวจ ทดลอง วิจัย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทั้งทางด้านวิชาการและการบริหารการศึกษา
 4. พิจารณาปรับใช้หลักสูตร แบบเรียน หนังสือประกอบการเรียนการสอนหรือแนวการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการของภูมิภาคต่าง ๆ
 5. ผลิตุ่มือ เอกสารวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน
 6. ปรับปรุง ส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน และการบริหารการศึกษา โดยใช้ นวัตกรรมทางการศึกษา
 7. จัดประชุม อบรม สัมมนาครู อาจารย์ หรือผู้บริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมงาน วิชาการ
 8. เผยแพร่ความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์วิจัยที่เป็นประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร
 9. ติดตามและประเมินผลงานทางด้านวิชาการ
 10. ประสานงานทางด้านวิชาการแก่หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 11. ดำเนินการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
 12. ดำเนินการประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ตามโครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่กระทรวงและกรมต่าง ๆ มอบหมายและขอความร่วมมือไปยังเขตการศึกษาและจังหวัด
 13. งานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- จากหน้าที่ดังกล่าว ศึกษานิเทศก์จะมีหน้าที่โดยตรงในการปรับปรุงคุณภาพของครูและปรับปรุงการเรียนการสอนและหน้าที่โดยอ้อมคือ การวางแผนและการบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน

การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

การสอนศิลปศึกษาคือการพัฒนาศิลปินิสัยให้กับผู้เรียนศิลปศึกษา ช่วยพัฒนาความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจที่งดงาม มีสุนทรีย์ มีเมตตา ไม่แข็งกระด้าง ส่งเสริมและยกย่องคุณธรรมของคนให้สูงขึ้น แนวคิดในการจัดการศึกษาปัจจุบันนี้ เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเมื่อมนุษย์มีทุนส่วนหนึ่งแล้วก็จะตอบแทนสังคมวิชาศิลปศึกษาจะมีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างชัดเจน ถ้าเราสามารถจัดการศึกษาได้ตามปรัชญาและจุดหมายของวิชาศิลปศึกษาที่ได้กำหนดไว้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2528 : 10)

แนวโน้มการจัดการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ซึ่งมีนโยบายที่จะเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ มุ่งเน้นจริยศึกษา คุณธรรมค่านิยมในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ครอบครัว สังคมที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพในสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยปัจจุบัน ดังนั้นในการพัฒนาการศึกษาในด้านคุณภาพ จึงจำเป็นต้องย้่าในภาคปฏิบัติ มิใช่เรียนเพื่อรู้ทฤษฎี แต่ต้องทำได้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น ให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มุ่งเน้นในด้านปฏิบัติ เน้นความสำคัญของกระบวนการมากกว่าผลงานส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติจนเกิดศิลปินิสัย ดังนั้นศิลปศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นมากต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

การสอนวิชาศิลปศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นระยะวัยรุ่นการจะสอนให้ได้ผลดีจะต้องมีการประกอบหลายด้าน คือ การเตรียมการสอน การจัดการสอน การแสดงสื่อการสอน และผู้สอน จะต้องมีความรู้ทางศิลปะโดยตรง (ชโล พงษ์สามารถ, 2526 : 1)

ศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาที่จำเป็นต้องจัดไว้ในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า (นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร, 2525 : 34) เพื่อให้เข้าใจลักษณะและขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงจะเสนอรายละเอียดของเรื่องต่อไปนี้

1. ความหมายของศิลปะศึกษา
2. ความหมายของวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
3. ความสำคัญของวิชาศิลปะศึกษา
4. หลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
5. จุดประสงค์ของวิชาศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ความหมายของศิลปะศึกษา

ศิลปะศึกษา (Art Education) เป็นวิชาที่สำคัญยิ่งวิชาหนึ่ง ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาทั้งทางสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ทั้งยังช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คำว่าศิลปะศึกษานี้มีนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและให้คำนิยามว่า "ศิลปะศึกษา" โดยให้ความสำคัญต่อจุดมุ่งหมายของศิลปะศึกษาแตกต่างกันออกไป เช่น การกล่าวถึงศิลปะศึกษา โดยเน้นจุดมุ่งหมายของศิลปะศึกษาในประเด็นที่ว่า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการในทุกด้าน ดังเช่น

อารี สุทธิพันธุ์ (2530 : 16) กล่าวถึงศิลปะศึกษาว่า ศิลปะศึกษานั้นเป็นคำใช้เรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะให้แก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภายในได้ระบบการศึกษาล้ายกับวิชาสามัญวิชาหนึ่ง โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความชื่นชมในผลงานศิลปกรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ และมีความสำนึกในความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้สำหรับสังคมปัจจุบัน โดยไม่คาดหวังที่จะให้นักเรียนเป็นศิลปินแต่อย่างใด และเป็นการจัดการศึกษาทางด้านศิลปะให้สำหรับนักเรียนทุกคนด้วย

วิรุฬ ตั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อำ (2515 : 14) กล่าวว่า ศิลปะศึกษาช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดนิสัยที่ดี เพราะศิลปะเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ชโล พงษ์สามารถ (2526 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ศิลปะศึกษา คือ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ จินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสดงออกเป็นผลงานต่าง ๆ เช่น การเขียนภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ การประดิษฐ์

วัสดุต่าง ๆ การแสดงออกนั้น ผู้สอนจะต้องวางโครงการการสอนระยะยาว โดยการวางแผนการเรียนการสอน จัดเนื้อหา วัสดุ วิธีการอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน

สงวน รอดบุญ (2524 : 28) ศิลปศึกษาเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่ว่าด้วยเรื่องราวของ "มิติทางศิลปะ" ซึ่งจะช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจในคุณค่าของสุนทรียภาพและพุทธิปัญญาของมนุษย์แต่ละสมัย รู้คุณค่าของความผูกพันระหว่างชีวิตกับศิลปะ และบังเกิดค่านิยมต่อศิลปวัฒนธรรมของชาติ รู้จักนำเอาศิลปะมาประยุกต์ให้ชีวิตมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2529 : 111) ได้กล่าวถึง ความหมายของศิลปศึกษาว่าเป็นการให้การศึกษาศิลปะกับเด็ก โดยการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศิลปินน้อยและผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และความคิดที่คู่ต่อศิลปะ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 3) ได้ระบุความหมายของวิชาศิลปศึกษาไว้ว่า ศิลปศึกษาคือ การให้การศึกษาด้านศิลปะแก่เด็ก และการเสริมสร้างศิลปินน้อยให้แก่เด็ก

จากความหมายของคำว่า "ศิลปศึกษา" นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งพอสรุปได้ว่าศิลปศึกษามุ่งพัฒนาการทางศิลปะที่มีอยู่ในตัวเด็กให้พัฒนาไปจนถึงขีดสุดตามกระบวนการเรียนรู้ จากการได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ตามระดับอายุและขีดความสามารถ โดยไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงาน แต่ควรคำนึงถึงกระบวนการทำงานของเด็ก ทั้งนี้โดยมีจุดมุ่งหมายเน้นคุณภาพทางบุคลิกภาพ สมรรถภาพทางศิลปะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ เพื่อตรวจสอบความถนัด และประสิทธิภาพการอยู่ร่วมกันในสังคม

ความหมายของวิชาทัศนศิลปศึกษา

วิชาทัศนศิลปศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ, 2521 : 1) ประกอบด้วยวิชาต่อไปนี้คือ การวาดเขียน การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะ ศิลปะพื้นบ้าน องค์ประกอบศิลป์ การออกแบบศิลปะไทย และศิลปสากล

นักการศึกษาทางศิลปศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า "ทัศนศิลป์และทัศนศิลปศึกษา" ไว้ดังนี้

อาร์ สุธิพันธุ์ (2523 : 45) ได้กล่าวถึง หัตถศิลป์ศึกษา คือ การถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็น ซึ่งมีเนื้อหาวิชาเป็นเรื่องของเส้น รูปร่าง รูปทรง สี และลักษณะผิว

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 16) ได้ให้ความหมายของวิชาหัตถศิลป์ศึกษา หมายถึง การศึกษาทางด้านหัตถศิลป์ และหัตถศิลป์ คือ ศิลปะที่รับรู้หรือสัมผัสด้วยประสาทตา โดยทั่วไปแล้ว จะหมายถึง จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และภาพพิมพ์

วิทย์ พินคณเงิน (2521 : 124) ได้กล่าวถึงหัตถศิลป์ศึกษาว่า สื่อการเรียนรู้เพื่อ ความรู้ ความเข้าใจ และทดลองปฏิบัติการเขียนภาพ ปั้น แกะสลัก พิมพ์ภาพ งานสร้างประติมากรรม หัตถศิลป์ ซึ่งเป็นงานที่ปรากฏเป็นภาพรูปให้เห็นได้ด้วยสายตา หรือจะเรียกว่าศิลปะที่มองเห็น ก็ได้ โดยมุ่งการแสดงออกที่เป็นภาพและรูป

อุทัย บุคาลัย (2516 : 11) กล่าวว่าหัตถศิลป์หมายถึง ศิลปะที่มองเห็นได้ จับต้องได้ มีตัวตน คงรูปอยู่ ไม่สลายตัวไปทันที

ชลอ พงษ์สามารถ (2524 : 28) ได้ให้ความหมายถึงหัตถศิลป์ว่า งานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางประสาทตาและประสาทสัมผัส

จากความหมายของคำว่า "หัตถศิลป์ศึกษา" นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นและให้คำนิยามโดยให้ความสำคัญต่อหัตถศิลป์ศึกษาแตกต่างกันออกไป จึงพอสรุปได้ว่า วิชาหัตถศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง วิชาที่ต้องศึกษาทางศิลปะในด้านการรับรู้ของมนุษย์ สัมผัสด้วยประสาทตา

ความสำคัญของวิชาศิลปศึกษา

วิชาศิลปศึกษามีได้มีไว้ เพื่อให้ผู้ศึกษารู้จักทฤษฎีและภาคปฏิบัติเท่านั้น ยังมีประโยชน์และคุณค่าในแง่อื่น ๆ อีกมากมาย ดังที่ นิรมล ศีรณสาร สวัสดิศุบุตร (2525 : 341) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จำเป็นต้องจัดไว้ในหลักสูตร เพราะเป็นวิชาที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ หลายประการ และการเรียนรู้เหล่านั้นจะช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นผู้นำที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเจริญก้าวหน้า

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 37) ได้กล่าวว่า ศิลปศึกษามีความสำคัญต่อผู้เรียนในแง่ของการส่งเสริมพัฒนาการคือ การส่งเสริมความเจริญงอกงามของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์

ก่อ สวัสดิคพานิชย์ (2519 : 18 - 24) กล่าวว่า ศิลปศึกษายังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอีกด้วยคือ ช่วยรักษาวัฒนธรรมของชาติทำให้เกิดลักษณะประจำชาติ ช่วยให้ชาติเกิดความมั่นคง ช่วยฝึกให้เยาวชนของชาติเกิดความรู้เริ่มสามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงทัดเทียมกับอาชีพอื่น ๆ และมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตรง ดังนั้นศิลปศึกษาจึงเป็นวิชาที่มีบทบาทและสำคัญอย่างยิ่งวิชาหนึ่งที่นักการศึกษาควรให้ความสนใจมากขึ้น

เลิศ อานันทนะ (2523 : 88 - 93) กล่าวว่า เป็นที่ยอมรับกันว่าทุกวิชามีความสำคัญเท่าเทียมกัน ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีบทบาทในทางด้านพัฒนาบุคลิกภาพและสังคม โดยมีความมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังความสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม รู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และสามารถคิดแปลงแก้ไขสภาพความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันให้ดีขึ้น คุณค่าที่แท้จริงของวิชาศิลปศึกษาก็คือการพัฒนาบุคลิกภาพและสังคมของเด็กทุกเพศทุกวัย เพราะว่าคนย่อมเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด สำหรับการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เรแกน (Ragan. 1966 : 432) กล่าวว่า ศิลปศึกษาไม่ใช่วิชาเฉพาะแต่เป็นวิชาซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ และช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนภายในชั้นให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ศิลปศึกษาจะช่วยให้เด็กทุกคนมีโอกาสพัฒนาความสามารถ ส่วนบุคคลได้อย่างเต็มที่ และช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญยิ่งวิชาหนึ่งสำหรับเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะการจัดการศึกษาคือการพัฒนามนุษย์ ซึ่งจะต้องกระทำให้เป็นกระบวนการที่ถูกต้องและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ วิชาศิลปศึกษาสามารถสนองเป้าหมายดังกล่าวไว้ เช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ เป็นวิชาที่มีส่วนในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นได้ และมีส่วนร่วมในขบวนการ

การศึกษาทั้งหลายได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าทัศนคติที่เคยมองเห็นว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ไม่มีความสำคัญนั้นได้เปลี่ยนแปลง ได้เริ่มยอมรับคุณค่าของวิชาศิลปศึกษาว่าเป็นวิชาสามารถพัฒนาชีวิตมนุษย์ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขเช่นกัน

หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

หลักสูตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น สิ่งที่มีความสำคัญรองลงมาจากครูก็คือ "หลักสูตร" (พนัส หันนาทินทร์. 2513 : 116)

ทั้งนี้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กำหนดให้วิชาทัศนศิลปศึกษาประกอบด้วยวิชาต่อไปนี้คือ การวาดเขียน การปั้น-การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะพื้นบ้าน องค์ประกอบศิลปะ การออกแบบศิลปะไทยและศิลปะสากล (กรมวิชาการ. 2521 : 1)

การทำความเข้าใจกับหลักสูตรนั้นจำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรทั้งหมดเป็นปฐมพิจารณาเป้าหมายหลักของหลักสูตรว่า การศึกษาควรมีแนวโน้มไปทางใด เช่น การเน้นถึงการพัฒนาบุคลิกภาพพัฒนาสังคมสนองความต้องการของท้องถิ่นให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และริเริ่มสร้างสรรค์เป็น เมื่อเข้าใจถึงโครงสร้างและเป้าหมายหลักแล้วจึงผ่านไปพิจารณาถึงกลุ่มวิชาและเฉพาะวิชาต่อไป เช่น วิชาทัศนศิลปศึกษาก็มุ่งความเข้าใจไปสู่วิชาทัศนศิลปศึกษาโดยตรง (วิรุณ หังเจริญ. 2526 : 108)

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปศึกษา และพยายามอย่างยิ่งที่จะให้วิชาศิลปศึกษานี้พัฒนาไปอย่างถูกต้องตามหลักการ ของการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน อันจะทำให้เยาวชนของไทยเป็นผู้มีลักษณะนิสัยที่ดีงามและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยวางรากฐานของวิชาศิลปศึกษานี้ไว้อย่างแน่นแฟ้น ซึ่งปรากฏอยู่ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งเน้นคุณสมบัติในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีงามทางด้านร่างกายและจิตใจ และเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดด้านศิลปะ

เพื่อพัฒนาศิลปินที่มีอยู่แล้วให้เป็นไปอย่างถูกต้องจนถึงขีดสูงสุดของแต่ละบุคคล (วิชัย วงษ์ใหญ่.

2528 : 5)

ถ้าพิจารณาจากหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะพบว่าหลักสูตรได้วางเป้าหมายสำหรับผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน 5 ประการด้วยกัน คือ (วิรุณ ตั้งเจริญ.

2526 : 107)

1. คุณภาพทางบุคลิกภาพ
2. สมรรถภาพทางศิลปะ
3. ความสามารถในการประยุกต์ใช้
4. เพื่อตรวจสอบความถนัด และ
5. ประสิทธิภาพการอยู่ร่วมกันในสังคม

กล่าวโดยสรุป พบว่า หลักสูตรได้วางเป้าหมายสำหรับผลที่จะได้รับจากการเรียนการสอน คือ เพื่อต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะตามความเหมาะสม มีความสามารถในการแสดงออก ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ มีความสามารถในการประยุกต์หรือเปลี่ยนแปลงความสามารถ มีความรู้ และความเข้าใจทางศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นบุคคลในสังคมของชาติที่มีบุคลิกภาพที่ดี และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทั้งชีวิตในโรงเรียนและสังคม

จุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521

ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดประสงค์ของวิชาศิลปศึกษาไว้ดังนี้คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 124)

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพื่อพัฒนาศิลปินนิสัยของตนเอง
2. เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจทางศิลปะ
3. เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิต

ประจำวัน

4. เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพโดยปลูกฝังความประณีต ละเอียดย่อม และมีรสนิยมในการเลือกสรรที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
5. เพื่อส่งเสริมการแสดงออกโดยการค้นคว้า ทดลองปฏิบัติกิจกรรมจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเห็นความสำคัญของกิจกรรมร่วมของหมู่คณะ
6. เพื่อให้เกิดความนิยมชมชื่นที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย
7. เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่งานอดิเรกหรือการประกอบอาชีพพลี หารับผู้ถนัดและสนใจ
8. เพื่อให้เกิดผลในการผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์

จุดประสงค์ของกลุ่มวิชาศิลปศึกษานี้ เป็นการให้การศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ได้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมุ่งเน้นการสร้างแบบพฤติกรรมให้มีบุคลิกภาพที่ดีงาม มีคุณธรรม มีสุนทรีย์ และอุปนิสัยที่พึงประสงค์ วิชาศิลปศึกษามีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเสริมสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ชีวิต เป็นต้นว่า ด้านร่างกายก็จะช่วยให้มีสุขภาพดี มีท่วงทีกริยาที่สง่างาม ด้านจิตใจจะช่วยให้มีความเมตตากรุณา มีความอดทน และมีเหตุผลด้านอารมณ์ ศิลปะก็จะช่วยให้อารมณ์แจ่มใสเบิกบานมองโลกในแง่ดี ด้านสังคมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ นี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและประสานกลมกลืนต่อกัน (กรมวิชาการ. 2526 : 10)

จุดประสงค์รายวิชาทัศนศึกษา

ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดประสงค์ของรายวิชาทัศนศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 127 - 128)

ศ 101	ทัศนศึกษา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ศ 102	ทัศนศึกษา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้

จุดประสงค์

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานทางศิลปศึกษาและสามารถแสดงออกได้ตามวิถีภาวะ
2. ให้สามารถใช้วิชาศิลปศึกษาเพื่อผ่อนคลายจิตใจและอารมณ์
3. ให้สามารถพิจารณาแนวทางของตนเองและเลือกเรียนวิชาหมวดศิลปศึกษาที่ถนัดได้

อย่างมั่นใจ

ศ 205	ทัศนศิลปศึกษา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ศ 206	ทัศนศิลปศึกษา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้

จุดประสงค์

1. ให้สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะและแสดงออกได้อย่างเสรี
2. รู้จักหลักสูตรและวิธีการในการสร้างงานศิลปะโดยการทดลองด้วยตนเองและสามารถ

สื่อความหมายของผลงานได้

3. ให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ทางศิลปะไปใช้ในการเลือกแนวทางในการศึกษาศิลปะตามความถนัดและสนใจ

จากจุดประสงค์รายวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะต้องเรียนวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาบังคับ ระดับชั้นละ 2 รายวิชา แต่ละรายวิชาให้เรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อ 1 ภาคเรียน และมีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาละ 0.5 หน่วยการเรียนรู้เท่านั้น ดังนั้นวิชาบังคับจึงมี 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี และมีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือกในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เลือกได้ไม่เกิน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี และมีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือกในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เลือกได้ไม่เกิน 4 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี และมีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ วิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลือกได้ไม่เกิน 6 คาบต่อสัปดาห์ต่อปี และมีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วยการเรียนรู้

นอกจากนี้โครงการเรียนวิชาศิลปะศึกษา (วิชาเลือก) กลุ่มทัศนศิลปะศึกษาจะแยกออกตามลักษณะวิชาและกลุ่มความสนใจจากรายวิชาที่มีอยู่ในกลุ่มวิชาเลือกศิลปะศึกษาทั้ง 3 ปี สำหรับนักเรียนทั่วไป นักเรียนที่ประสงค์จะประกอบอาชีพในวิชาศิลปะศึกษา นักเรียนที่ประสงค์จะศึกษาต่อในสาขาศิลปะศึกษาในโรงเรียนช่างศิลปะศึกษา ฯลฯ

ความรู้ความเข้าใจที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา และความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปะศึกษา

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 24 - 25) กล่าวไว้ว่า การสอนศิลปะศึกษาในโรงเรียนว่า หมายถึงการสอนความเป็นมนุษย์ให้แก่คน คำว่า "มนุษย์" ท่านพุทธทาสภิกขุ หมายถึง ใจสูง ศิลปะเป็นเรื่องอารมณ์ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ประณีต โลกของศิลปะเป็นโลกแห่งการแสดงออกอันลึกซึ้งมีคุณค่าต่อจิตใจของมนุษยชาติ ถ้าสังคมชาติใดมีรสนิยมทางศิลปะที่ดีแล้วย่อมจะมีผลสะท้อนถึงศิลปะวัฒนธรรมอันดีงามของชาตินั้น อันเป็นผลให้คนในสังคมเป็นคนที่สมบูรณ์ ครูผู้สอนศิลปะศึกษาจะต้องคำนึงถึงว่าเราไม่ได้มุ่งสอนให้เด็กเป็นศิลปะที่มีอยู่ในตัวเรา แล้วให้พัฒนาไปจนถึงขีดสุดด้วยความสุข สดชื่น กับกระบวนการเรียนรู้จากการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ตามระดับอายุและขีดความสามารถ ครูผู้สอนศิลปะต้องไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงาน แต่ควรคำนึงถึงกระบวนการทำงานของเด็ก เพราะว่ากระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถทางสมอง อันได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นประการแรก ประการที่สอง กระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านทัศนคติ อันได้แก่ ความรู้สึก อารมณ์ ความสนใจ ค่านิยม รสนิยมที่ดี อันเป็นเป้าหมายหลักของศิลปะศึกษา ประการที่สาม กระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่ความสามารถในการฝึกปฏิบัติอันเป็นผลไปสู่ทักษะและความชำนาญเฉพาะอย่างในอนาคตต่อไป ประการสุดท้าย กระบวนการทำงานของเด็กจะนำไปสู่การปลูกฝังเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นคนละเอียดอ่อน รักษาความสะอาด ทัศนคติที่ถูกต้อง รุ่งรังจากสิ่งแวดล้อมไม่ได้

เมื่อครูศิลปศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ จึงควรจะได้ศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนว่า ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในด้านใดบ้าง ผดุง พรหมมูล (2522 : 31 - 32) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพที่พึงประสงค์สำหรับครูศิลปศึกษาคือ มีความรู้ความสามารถในแขนงศิลปศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถปฏิบัติงานทางศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจในหลักสูตรอย่างละเอียดลึกซึ้ง และทราบถึงความมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนความมุ่งหมายรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งเป็นนักพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาด้วย มีความสามารถในการสอนและใช้เทคนิควิธีการสอนที่จะนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปศึกษาสู่ผู้เรียนด้วยกระบวนการที่เหมาะสม มีหลักเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ดี มีความเฉลียวฉลาดสามารถในการประยุกต์คิดแปลง กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และกล้าแสดงออกในขณะเดียวกัน

ไมเคิล (Michael. 1983 : 106 - 107) ได้กล่าวถึงลักษณะครูศิลปะ โดยรวบรวมลักษณะของครูที่ได้จากผลงานวิจัยต่าง ๆ ว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถในการสอน
2. มีการค้นคว้าทดลองและใช้หลักจิตวิทยาอย่างกว้างขวาง
3. เป็นผู้ใจเย็น เห็นอกเห็นใจ และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. มีความสามารถในการสร้างประสบการณ์ให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ และประสบการณ์

ทางสุนทรียศาสตร์

5. มีความรู้ความสามารถในการรับรู้ และหาประสบการณ์ให้เกิดการเรียนรู้
6. มีสัมมาคารวะ ยิ้มแย้มแจ่มใส
7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
8. มีทักษะในการตั้งคำถาม และตอบคำถามด้วยความเต็มใจ
9. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างกว้างขวาง
10. มีความยุติธรรมและเข้าใจในหลักของการวัดและประเมินผล

โดยสรุปแล้ว ในการจัดการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ครูผู้สอนวิชา

ทัศนศิลป์ศึกษา ควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้านคือ

1. ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521
2. ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 การเตรียมการสอน
 - 2.2 วิธีสอน
 - 2.3 สื่อการสอน
 - 2.4 การวัดผลและประเมินผล

เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาควรจะได้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น จึงขอกล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของความรู้ รวมทั้งความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในแต่ละด้านไว้พอสังเขปดังนี้

1. ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521

ได้มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้หลายทัศนะด้วยกัน เช่น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "หลักสูตร คือ ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่จุดหมายตามแผนการศึกษา" ส่วนสมิตรี คุณานิก (2518 : 3) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า "หลักสูตร หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และสวัสดี จงกล (2513 : 21) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า "หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่ช่วยจุดหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระ และแนวการใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมสอดคล้องกับจุดหมายของการศึกษา"

จากทัศนะดังกล่าวพอสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนได้เรียน รวมทั้งแนวการใช้หลักสูตรนั้นให้ประสบผลสำเร็จด้วย

ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดที่จะทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จก็คือครูผู้สอน ดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 8) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของการใช้หลักสูตรขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนของครู ดังนั้นก่อนจะมีการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้ดีพอเสียก่อน ดังที่ กานดา ณ ถลาง (2519 : 20) ได้กล่าวว่า ก่อนการสอนครูจะต้องทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสอนที่ให้ไว้ในหลักสูตรเสียก่อน หลักสูตรมุ่งหวังให้เกิดสิ่งใดในตัวผู้เรียน เพราะจุดมุ่งหมายดังกล่าวจะเป็นเครื่องบอกวิธีสอนที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น ๆ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเปรียบเสมือนจุดมุ่งหมายไปสู่วิธีสอน และการเตรียมการสอนของครูจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจในจุดมุ่งหมายให้แจ่มชัดที่สุด เพราะการเตรียมการสอนโดยวิธีสอนใด ๆ ก็ตามที่เห็นว่าเป็นที่ดียิ่ง จะไร้คุณค่า ถ้าไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตามหลักสูตร ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับ ผดุง ธรรมมูล (2522 : 31 - 32) กล่าวว่าสำหรับครูศิลปศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างละเอียดลึกซึ้ง และทราบถึงความมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนความมุ่งหมายรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งเป็นนักพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาคด้วย มีความสามารถในการสอนและใช้เทคนิควิธีการสอนที่จะนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปศึกษาสู่ผู้เรียนด้วยกระบวนการที่เหมาะสม มีหลักเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่มีความละเอียดฉลาด สามารถในการประยุกต์คิดแปลง กล้าแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล และกล้าแสดงออก ในขณะที่เกี่ยวกับการทำความเข้าใจเฉพาะวิชา เช่น วิชาทัศนศิลปศึกษาที่กำลังกล่าวถึงนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 108) กล่าวว่า ต้องศึกษาทั้งจุดประสงค์รายวิชาและเนื้อหาวิชา หลังจากนั้นจึงจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์ของวิชา และเป้าหมายหลักของหลักสูตรต่อไป เป้าหมายของข้อเสนอแนะที่ต้องศึกษาหลักสูตรก่อนอื่นเป็นเป้าหมายที่อยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ว่า เราจะต้องเชื่อมั่นในหลักสูตร เชื่อว่าการศึกษาของชาติควรจะต้องมีแนวโน้มนับเป็นเอกภาพและเราจะต้องไม่จัดการเรียนการสอนกันตามอำเภอใจ

นอกจากความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าวมา อาจสนับสนุนไว้โดยงานวิจัยของ พัชรินทร์ เหมโชติ (2522 : 68 - 70) ซึ่งพบว่า "สมรรถภาพอันพึงประสงค์ของครูอย่างหนึ่งก็คือ มีความรู้ในหลักสูตร" แต่จากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทำให้ครูศิลปศึกษาเกิดปัญหาใน

การจัดการเรียนการสอน ดังที่ เลิศ อานันท์นะ (2525 : 7) ใ้กล่าวว่า สภาพการเรียนการสอนศิลปะในปัจจุบันจะมีการพัฒนามากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่ นั่นคือการจัดการแผนการศึกษาของชาติในอดีตจนถึงแผนการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาคตามโรงเรียนมักจะไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จดังความมุ่งหมายที่วางไว้ ความล้มเหลวของศิลปศึกษาในโรงเรียนทั่ว ๆ ไปคือ วิธีสอนเก่า ๆ และทัศนคติดั้งเดิมที่พยายามเน้นถึงความสำเร็จของผลงานศิลปะที่มีลักษณะสวย ๆ งาม ๆ แบบที่เหมือนจริงโดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กแต่ละวัย

ท่านอง จันทิมา (2515 : 60) ได้สรุปปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ดังนี้คือ ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีสอนไม่ทราบว่าสอนอย่างไร ครูไม่ได้ดูหลักสูตร และประมวลการสอนมักจะสอนไปตามวิธีการของตนเอง

ข้อมูลจากรายงานการประเมินผลแบบสอบถาม "บุคลากรผู้สอนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษา" จัดทำโดยมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน โดยมีปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น อำนวย เย็นสบาย (2528 : 25 - 29) ได้สรุปไว้ดังนี้ คือ หลักสูตรไม่สมบูรณ์ ขาดตำรา และคู่มือครู

จากข้อมูลในการจัดสัมมนาของคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง "การแก้ปัญหาในการเรียนการสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา" ในการสุ่มข้อมูลของครูศิลปศึกษาที่เข้าร่วมสัมมนาจำนวนประมาณ 150 คน มีข้อมูลปัญหาดังนี้ (จักร ศิริพานิช. 2530 : 26) ขาดการพัฒนาทางวิชาการและขาดตำราคู่มือครู

มีสถานภาพหลาย ๆ ประการที่สร้างปัญหาให้กับครูศิลปศึกษา คิเรก พรสีมา (2529 : 30) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับสถานภาพของครูคือ โปรแกรมการผลิตครูของแต่ละสถาบันไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ความแตกต่างของมาตรฐานอาจดูได้จากหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผล

จากผลการศึกษาและผลการสำรวจของกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ความคิดเห็นและครูใหญ่ที่วราขอาณาจักรเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้อยู่ในโรงเรียน มีข้อที่น่าสนใจ

และสะดวกใจเป็นอย่างยิ่งคือ ครูใหญ่ทั้งหลายมีความเห็นว่าควรตัดวิชาศิลปะศึกษาออกจากหลักสูตร และเอาเวลาไปเรียนวิชาอื่นแทน (สุรเชษฐ สมิตินันท์. 2527 : 47)

ดังนั้น จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาในเรื่องของการใช้หลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะศึกษา อาจกล่าวได้ว่าครูศิลปะศึกษามีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษาเกี่ยวกับด้านการใช้หลักสูตร ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) ได้กล่าวว่า การติดตามการใช้และประเมินหลักสูตรได้กระทำตลอดเวลา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อหลักสูตรใช้มาครบวงจรแล้ว ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการได้จัดการประเมินผลการใช้หลักสูตรทั่วประเทศ ผลปรากฏว่าปัญหาส่วนใหญ่ไม่ใช่อยู่ที่ตัวหลักสูตร แต่อยู่ที่การขาดแคลนครู ความรู้ของครู การจัดการเรียนการสอน และระบบบริหาร แต่อย่างไรก็ตามตัวหลักสูตรจะต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมที่ปรากฏในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังพบปัญหาความต้องการของครูเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะศึกษาว่า ครูส่วนมากต้องการให้หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ หรือสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปะจัดทำเอกสาร คู่มือครู สื่อการเรียนที่จะช่วยการเรียนวิชาศิลปะให้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจากการสรุปการประเมินผลการอบรมครูสอนวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งมีผู้เข้าสมัครการอบรมทั้งสิ้น 75 โรงเรียน รับผิดชอบเพียง 40 โรงเรียน ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 (2530 : 28) ซึ่งครูศิลปะศึกษาได้ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้ ควรใช้เนื้อหาทั้งหมดในหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ ม.1 และ ม.2 มาอบรม การบอกเทคนิคของงานแต่ละชนิดควรจัดการอบรมเรื่องการปั้น การหล่อรูปทรงลอยตัว ควรจัดหาวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน ควรแจกเอกสารให้มาก อยากรให้มีการอบรมมากกว่านี้

จากการที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าความรู้ความเข้าใจด้านการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ แต่ที่ผ่านมามีปรากฏว่าครูยังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้หลักสูตรและต้องการให้มีความต้องการรับการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในด้านการใช้หลักสูตร

เมื่อหลักสูตรได้มีการเปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรอยู่เสมอก็คือ เนื้อหาวิชา ดังที่ วิจิตร วรุตบางกูร, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์

และสัพพัญญา ธีระกุล (2524 : 13 - 14) ได้กล่าวว่า เมื่อหลักสูตรได้รับการพัฒนา สิ่งที่จะตามมาก็คือการปรับปรุงเนื้อหาวิชา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้น และได้รับการปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นถึงแม้ว่าครูผู้สอนจะมีความรู้ เรื่องหลักสูตรและความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตัวเองกำลังทำการสอนอยู่เป็นอย่างดีแล้วก็ตาม การติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาที่ตัวเองทำการสอนอยู่ก็ยังนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น

เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้จำเป็นจะต้องจัดให้ควบคู่กันไปและเกณฑ์ในการพิจารณาว่าจะนำสิ่งใดมาสอนหรือจะเสนอประสบการณ์ลักษณะใด เช่นไร จึงจะเกิดผลดีกับการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งมีความแตกต่างกันนั้น สุมิตร คุณานุกร (2518 : 97 - 99) ได้สรุปหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ว่า ประสบการณ์ที่เลือกมาควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน กิจกรรมนั้นควรอยู่ในขอบเขตที่ผู้เรียนสามารถจะปฏิบัติได้ควรส่งเสริมจุดประสงค์ของการสอนในหลาย ๆ ด้าน นอกจากนั้นประสบการณ์และกิจกรรมนั้นควรก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียนและควรสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

เกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา นั้น ทาบา (Taba. 1962 : 267 - 289) ได้เสนอเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาดังต่อไปนี้คือ เชื่อถือได้และเป็นแก่นสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชาสอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน มีความสมดุลระหว่างความกว้างและความลึก สอดคล้องกับความจริงในสังคมและสนองความมุ่งหมายได้หลายประการ

คลาร์ก และซิมเมอร์แมน (Clark and Zimmerman. 1981 : 53 - 55) ได้เสนอแนะว่า การเรียนการสอนศิลปศึกษาควรจะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอย่างครบถ้วนในเนื้อหาที่ประกอบด้วยความรู้ ความเข้าใจ และทักษะตามแนวเนื้อหาที่เป็นประวัติศาสตร์ศิลป์สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ และการวิจารณ์ จะเห็นได้ว่าการวิจารณ์เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาคด้วย ซึ่งการวิจารณ์ในที่นี้หมายถึงการแสดงความกตัญญูเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในแวดวงของศิลปะ ตามความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ของผู้วิจารณ์

ประกอบกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมปรับปรุงผลงานนั้น ๆ ในทางดี หรือหนักไปในทางบวก คำวิจารณ์ที่
ความหมายคล้ายกับการประจานมาก ถ้าเป็นการมองแค่แง่เสียหรือหนักไปทางลบก็เป็นการประจาน
(อารี สุทธิพันธุ์. 2528 : 103) ครูศิลปศึกษาจะต้องรู้จักวิจารณ์งานของนักเรียน โดยใช้
ความรู้พื้นฐานทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ความรู้ทางปรัชญาศิลปะ ความรู้พื้นฐานทางศิลปะและ
ความสามารถในการใช้ภาษา (คำรง วงษ์อุปราช. 2525 : 13 - 14)

การเรียนการสอนทางศิลปศึกษานอกจากจะต้องทำความเข้าใจหลักสูตร เป้าหมาย
การเรียนรู้ และกิจกรรมแล้ว ยังต้องเข้าใจวุฒิภาวะและความพร้อมของเด็กแต่ละวัย หรือแต่ละ
บุคคล เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม จัดสภาพแวดล้อมและสื่อการสอนได้อย่างเหมาะสมอันจะยังผล
ไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 107)

เนือหารายวิชาทัศนศิลปศึกษา (ศ 101 และ ศ 102) ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชาคือ ความรู้ทั่วไปและการทดลองปฏิบัติเกี่ยวกับการวาดเขียน การ
ปั้น แกะสลัก การพิมพ์ภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะและศิลปะพื้นบ้าน

และเนือหารายวิชาทัศนศิลปศึกษา (ศ 205 และ ศ 206) ในชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชาคือ ความรู้ทั่วไปและการทดลองปฏิบัติเกี่ยวกับการวาดเขียน
การปั้น แกะสลัก การพิมพ์ภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะ องค์ประกอบศิลปะ การออกแบบศิลปะ
ไทยและศิลปะสากล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 127 - 129)

สรุปได้ว่าการเรียนการสอนทางศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดให้
เนือหารายวิชาทัศนศิลปศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของเนือหาความรู้ทั่วไปทางทัศนศิลป์
ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความสอดคล้องต่อจุดประสงค์ของรายวิชาทัศนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ความพร้อมตามวุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

ที่ผ่านมาพบว่าครูศิลปศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านเนือหาวิชาจาก
ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2526 : 53 - 64) สภาพการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สรุปความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาแขนง
ทัศนศิลปศึกษาในด้านเนือหาครั้งนี้ เนือหาและคำอธิบายทุกรายวิชาของวิชา เลือกทั้งสามระดับชั้น

ยังไม่เหมาะสม ควรเขียนเนื้อหาและคำอธิบายรายวิชาเลือกให้แคบลง ให้ชัดเจนขึ้นว่าจะให้ครูสอนเนื้อหาอะไรบ้าง

วุฒิ วัฒนสิน (2530 : 133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาทัศนศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่าเนื้อหาวิชาทัศนศึกษาที่เป็นวิชาบังคับในชั้น ม.1 และ ม.2 น้อยเกินไป น่าจะไม่เพียงพอสำหรับเป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป คำอธิบายรายวิชา ศ 101, ศ 102 และ ศ 205, ศ 206 มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ขาดรายละเอียดอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้

วิบูล จันทรรัมย์ (2531 : 70 - 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

1) เนื้อหาการพิมพ์ภาพในวิชา ศ 101, ศ 102 รูปภาพแสดงวิธีการทำไม่ชัดเจน และมีตัวอย่างประกอบเนื้อหาน้อยไป

2) เนื้อหาศิลปะพื้นบ้าน ในวิชา ศ 101, ศ 102 เนื้อหาไม่เหมาะสมกับเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

3) เนื้อหาศิลปะสากล ในวิชา ศ 101, ศ 102 เนื้อหาก่อนข้างยากจะต้องใช้ความรู้ความเข้าใจสูง

4) เนื้อหาองค์ประกอบศิลป์ ในวิชา ศ 205, ศ 206 ยังนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานได้น้อย

5) เนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 มีความเหมาะสมกับวัยและความพร้อมของนักเรียน โดยมีความคิดเห็นว่า ความรู้พื้นฐานทางศิลปะของนักเรียนส่วนใหญ่จากชั้นประถมศึกษามีน้อย เมื่อมาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาซึ่งมีเนื้อหามาก และมีเวลาเรียนน้อยทำให้เรียนอย่างต่อเนื่องได้ยาก

6) ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 กับสภาพท้องถิ่นโดยมีความคิดเห็นว่าอุปกรณ์การเรียนหาซื้อยาก ราคาแพง และวัสดุในท้องถิ่นไม่สามารถนำมาใช้ในเนื้อหาการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 (2530 : 27) ได้สรุป การประเมินผลการอบรมครูสอนวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งมีผู้เข้าสมัครการอบรมทั้งสิ้น 75 โรง รับผิดชอบ เพียง 40 โรง ซึ่งครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะพอสรุปดังนี้ วิชาทัศนศิลป์ในระดับ ม.1 และ ม.2 ผู้สอนขาดความรู้ในบางเนื้อหา เช่น รายวิชา ศ 101, ศ 102 การวาดเขียน การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะ และศิลป์พื้นบ้าน และรายวิชา ศ 205 ศ 206 เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นนามธรรมมากเกินไป ชั่วโมงเรียนและเนื้อหาไม่สัมพันธ์กัน ทำให้ขาด การปฏิบัติ เรื่องการปั้นและแกะสลัก ผู้สอนไม่เข้าใจการใช้เครื่องมือในการแกะสลัก

แสดงให้เห็นว่าความรู้ ความเข้าใจ ด้านเนื้อหาวิชาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ แต่ที่ผ่านมามีปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาวิชา ดังนั้นจึง สมควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านเนื้อหาวิชา

2. ด้านการเรียนการสอน

2.1 การเตรียมการสอน

การเรียนรู้จะบังเกิดประสิทธิภาพได้นั้น องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งคือ การเตรียมการสอน เกจ (Gage. 1965 : 132) กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องเตรียมการสอน และจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและสะดวกที่สุด การเตรียมการสอนแต่ละขั้นเป็นความรับผิดชอบของครูที่จะต้องคำนึงมากที่สุดเป็นอันดับแรก

นีล (Neal. 1966 : 46) กล่าวว่า การเตรียมการสอนมีส่วนช่วยครูได้ดังนี้

- 1) ช่วยให้เตรียมบทเรียนและกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน
- 2) ช่วยให้ครูมั่นใจในการสอน
- 3) ช่วยป้องกันการสอนไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง
- 4) ช่วยขจัดคำถามที่ไม่เป็นประโยชน์

- 5) ช่วยทำให้การอธิบายของครูมีจุดมุ่งหมายยิ่งขึ้น
- 6) เป็นเครื่องชี้บอกถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และบอกถึงแนวทางในการแก้

ปัญหานั้น ๆ

- 7) ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ

สำหรับการเตรียมบทเรียนที่จะสอน แอนเดอร์สัน (Anderson. 1972 :

2 - 7) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นในการเตรียม ดังนี้

- 1) ระบุ เรื่องและวัตถุประสงค์ทั่วไปสำหรับบทเรียนที่จะสอน
- 2) ระบุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แน่นอน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้
- 3) วิเคราะห์กิจกรรมที่ต้องการให้นักเรียนทำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
- 4) วางเค้าโครงที่จะสอน
- 5) กำหนดขอบเขตให้เฉพาะลงไปว่าจะทำสิ่งต่อไปนี้อย่างไร
 - เริ่มต้นบทเรียน
 - ดำเนินบทเรียน
 - จะมีวิธีทราบได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ
- 6) ลองทำดู
- 7) ทบทวน ปรับปรุง ลองทำดู

สำหรับการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จั้น ครูควรเตรียมการสอนดังนี้

(สุนทร สุนันทชัย และสมประสงค์ วิทย์เกียรติ. 2517 : 80)

- 1) เตรียมบทเรียนให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของนักศึกษา
- 2) ศึกษาที่มา ความมุ่งหมายของแผนการเรียน
- 3) ศึกษาประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน
- 4) เตรียมหัวข้อที่ควรอภิปรายจากแผนคู่มือครู
- 5) เตรียมปัญหา หรือคำถามนำอภิปรายไว้ก่อนว่าจะให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม

อภิปรายกันในเรื่องใด

- 6) เตรียมอุปกรณ์การสอนและวิธีใช้อุปกรณ์การสอนนั้น
- 7) เตรียมกิจกรรมที่จะให้นักศึกษาได้ทำร่วมกัน
- 8) เตรียมจัดสถานที่เรียนให้เหมาะกับลักษณะของการอภิปราย พร้อมทั้ง
สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง เป็นต้น

เคสส์ (Cass. 1956 : 157, 165, 211) กล่าวว่า วิธีสร้าง
สนใจในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ต้องใช้วิธีสอน เทคนิค กลอุบายหลาย ๆ วิธี และต้องใช้อุปกรณ์มาก
โดยเลือกใช้อุปกรณ์การสอนชนิดต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง และเลือกใช้ด้วยความแน่ใจว่า

- 1) ใช้เมื่อถึงเวลา
- 2) ทำให้บทเรียนมีความหมาย
- 3) เหมาะกับผู้ใหญ่
- 4) ตรงกับเรื่องที่อภิปราย
- 5) สัมพันธ์กับความต้องการและความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกลุ่ม
- 6) ตรงกับเกณฑ์ในการคัดเลือก ควรมีลักษณะดังนี้
 - สวยงาม น่าสนใจ และดึงดูดใจ
 - มีสภาพที่จะใช้งานได้ถูกต้องและเที่ยงตรง
 - ถูกต้องตามหลักการศึกษานักผู้ใหญ่
 - สัมพันธ์กับชีวิตในชุมชนของผู้เรียน
 - จัดทำหรือเตรียมให้เหมาะกับวุฒิภาวะของผู้ใหญ่
 - สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยเฉพาะ

สำหรับ วิเชียร ประยูรญาติ (2520 : 72 - 73) ได้ศึกษาพฤติกรรมการ
การสอนด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูผู้สอนการศึกษานักผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน
และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนที่ปรับปรุงจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีวุฒิ อายุ และสถานที่ตั้งโรงเรียนตามภาควิชาต่าง ๆ มีพฤติกรรม

การสอนด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกัน แต่มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์การสอนและสภาพสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน และพฤติกรรมการสอนด้านการเรียนการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอนมีความสัมพันธ์กันทางบวก ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนที่สังเกตได้ไม่เป็นไปตามจุกมุงหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

2.2 วิธีสอน

วิธีสอนรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ มีชีวิตที่เป็นสุขในสังคม ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา และวิธีสอนทัศนศิลป์ศึกษาที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน จากทัศนะของนักวิชาการทางศิลป์ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

อารี สุทธิพันธุ์ (2515 : 168 - 169) กล่าวว่า วิธีสอนหมายถึงกลวิธีที่เหมาะสมของครูที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความเหมาะสมเพื่อมีทักษะและทัศนคติ ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตยต่อไปข้างหน้า อาจจะเป็นวิธีสอนแบบเดี่ยวหรือหลายแบบรวมกัน

วิธีสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัว รู้จักสร้างสรรค์ รู้จักควบคุมอารมณ์ รู้จักแก้ปัญหาในทางวิชาการ และเพิ่มพูนศักยภาพในการคิด การแสดงออก ตามความรู้สึกได้โดยอิสระ รวมความว่าส่งเสริมความเจริญงอกงามทุกด้าน

วิธีสอนที่ดีจะต้องประกอบด้วย

- 1) แรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน
- 2) ปัญหาที่ตรงกับระดับความสามารถของนักเรียน
- 3) การยั่วยุและการท้าทายให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
- 4) การฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ ๆ เพื่อเสริมกำลังของการเรียนรู้ นั้น ๆ

ให้อยู่เหน็ดเหนื่อย

- 5) สภาพบรรยากาศทั่วไปของห้องเรียนเหมาะสม มีวัสดุ อุปกรณ์ในการ

ฝึกฝนปฏิบัติพร้อมมูล

เนื่องจากธรรมชาติของวิชาศิลปศึกษามีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากวิชาอื่น ๆ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 7) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1) การสร้างบรรยากาศที่ดี
 2) รู้จักผู้เรียนที่จะสอนโดยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างละเอียดก่อนที่จะได้พบปะกับผู้เรียน

- 3) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำ
- 4) การควบคุมชั้นเรียนในทางบวก
- 5) ทำความคุ้นเคยกับวัสดุและอุปกรณ์การสอน
- 6) สร้างความสนใจให้ผู้เรียน
- 7) สามารถรักษาระดับการสอนที่ดีไว้
- 8) ควรใช้เทคนิคการตั้งคำถามที่เหมาะสม
- 9) การให้รางวัลที่เหมาะสม
- 10) การให้ความสนใจต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 11) ใช้เสียงให้เหมาะสม
- 12) มีความอดทน
- 13) การแต่งกายให้เหมาะสม
- 14) การปรับปรุงการใช้ภาษาและการออกเสียง

สำหรับกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ชลอ พงษ์สามารถ (2526 : 70 - 73) ได้จำแนกไว้ดังนี้

1) กิจกรรมทางด้านการเรียน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถ สติปัญญา ทักษะ และการสร้างสรรค์ของนักเรียนจัดได้หลายอย่างคือ

- การรายงาน
- การอภิปราย
- การบรรยายและอธิบาย
- การซักถามและสัมภาษณ์

- การวิเคราะห์และวิจารณ์ศิลปะ
 - ปาฐกถาหรือโต้วาที
 - การแสดงผลงาน

2) กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และทักษะ เป็นการช่วยในการแสดงออกของเด็ก ได้แก่

- จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิด
 - จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความถนัดของแต่ละบุคคล
 - ให้เด็กมีโอกาสเลือกกิจกรรมที่ตนชอบ
 - จัดกิจกรรมที่สามารถเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมเอง
 - การให้เด็กมีอิสระในการทำงานส่วนตัวและการทำงานกลุ่ม
 - การให้ความใกล้ชิดสนิทสนมและเข้าใจเด็ก
 - การให้การยุติธรรมเที่ยงตรง
- 3) กิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจและการเสริมแรง
- การศึกษานอกสถานที่
 - การเชิญวิทยากรมาพูดหรือสาธิต
 - การชื่นชม
 - การให้รางวัล

ส่วน วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 119 - 121) ได้กล่าวถึงวิธีการหรือเทคนิคการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นสื่อความรู้และความเข้าใจของผู้เรียน ซึ่งมีวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา 3 ลักษณะ ดังนี้

1) การสาธิต (Demonstration) การสาธิตทางการสอนวิชาศิลปศึกษา ไม่นิยมสาธิตวิธีการปฏิบัติงานทั่วไป หรือสาธิตเทคนิคการปฏิบัติงานแต่เพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะมีแนวโน้มไปสู่การลอกเลียนแบบของนักเรียน ปกติจะนิยมสาธิตเฉพาะกรรมวิธีที่ยุ่งยาก ซับซ้อน หรือสาธิตการใช้เครื่องมือ เป็นต้น การสาธิตควรมีลักษณะหลากหลายวิธีการเพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์กว้าง มีทางเลือกหลายทาง ไม่ปักใจอยู่เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

2) การทดลอง (Experimentation) หมายถึง การทดลองของผู้เรียน ให้สามารถเข้าใจกรรมวิธี เทคนิค และรูปแบบที่ดีกว่า ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสาธิต ผู้เรียน อาจทำการทดลองค้นคว้ากรรมวิธีต่าง ๆ ขึ้นมาเองในการฝึกปฏิบัติกิจกรรม ในทางปฏิบัติควร จะทำการทดลองหลาย ๆ ความคิด หรือปรับปรุงความคิดหลาย ๆ ครั้ง

3) กิจกรรม (Activity) ถือว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้ทางค่าน ศิลปศึกษา เพราะการฝึกปฏิบัติกิจกรรมทำให้เกิดการสังสรรค์ ประสบการณ์ และความรู้ความ เข้าใจต่าง ๆ การเรียนรู้ทางศิลปศึกษาจะไม่บรรลุเป้าหมาย ถ้าการเรียนรู้เป็นเพียงการรับฟัง คำบรรยายเท่านั้น ในขณะที่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ นอกจากจะเป็นการเพิ่มทุนประสบการณ์ทางศิลปะและ ธรรมเนียมทางความงามแล้ว ยังให้สรุปคุณค่าอื่น ๆ ให้กับตัวเองอีกด้วย

ความเชื่อหรือทฤษฎีนำมาใช้เป็นพื้นฐานของวิธีสอนศิลปศึกษาในปัจจุบันมี หลายวิธี อารี สุธิพันธุ์ (2515 : 174 - 176) ได้เสนอแนวทฤษฎีไว้ดังนี้

1) ทฤษฎีเหมือนจริง (Naive realism) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กเห็นเหมือนกับ ผู้ใหญ่ วิธีสอนจะเป็นการฝึกฝนทักษะทางมือและตา การเรียนมีการเขียนหุ่นเขียนวัตถุตามที่ครู จัดไว้ว่าภาพตามแบบที่ครูเขียนให้ดู การวัดผลความเหมือนที่ครูมองเห็น การสอนตามทฤษฎีนี้มีผลดี คือ เหมาะสำหรับผู้ที่มีความสามารถ หรือสำหรับนักเรียนระดับอุดมศึกษาที่ต้องการศึกษาการลอก ของเก่าและเป็นการอนุรักษ์ถ่ายทอดวัฒนธรรม ส่วนข้อเสียคือ ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออก อย่างเสรี ตามความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งไม่เป็นการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

2) ทฤษฎีแห่งปัญญา (Intellectualist theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า นักเรียนเขียนตามที่ตนรู้ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปเพราะสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ และความ แตกต่างระหว่างบุคคล ทฤษฎีนี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถตามความเข้าใจ ของตน ครูเป็นผู้คอยเสนอแนะจัดกิจกรรมและเรื่องราวใกล้ ๆ ตัวนักเรียนก่อนแล้วขยายขอบข่าย ของการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การสอนตามทฤษฎีนี้มีผลดีมากกว่าผลเสียเหมาะที่จะนำไปสอน ได้ทุกระดับ

3) ทฤษฎีการรับรู้ (Perceptual theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่านักเรียน เขียนตามที่ตนเห็น และการเขียนมีแนวโน้มไปในทางส่วนรวมมากกว่าตัวย่อย เห็นรูปทรงทั้งหมด

มากกว่าที่จะสนใจส่วนละเอียดที่ไม่จำเป็น ทฤษฎีนี้มีผลดีมากในการสอนศิลปะระดับอนุบาลและประถมศึกษา เพราะส่งเสริมการรับรู้และความเจริญงอกงามทางร่างกาย การนำเอาไปสอนในระดับสูงขึ้นไปก็ได้ผลดีเช่นกัน แต่ต้องใช้ร่วมกับทฤษฎีแห่งปัญญา

4) ทฤษฎีแห่งความเจริญงอกงาม ทฤษฎีนี้เชื่อว่าความเจริญงอกงามทางชีววิทยามีส่วนในการเห็นของนักเรียนตามระดับอายุ มีการแบ่งช่วงอายุของเด็กออกเป็น 5 ชั้น การแบ่งชั้นนี้จะช่วยกำหนดความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาได้มาก ผลดีของทฤษฎีนี้มีมากกว่าผลเสีย เว้นแต่ถ้าถ้าครูผู้สอนยึดมั่นตายตัวตามอายุที่กำหนดไว้ก็อาจจะมีผลเสีย ทั้งนี้เพราะระดับความเจริญงอกงามของนักเรียนที่แตกต่างไปจากชั้นที่แบ่งไว้ก็มี ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกกิจกรรมและวัสดุให้เหมาะสมกับความแตกต่างของนักเรียนด้วย

เลิฟ อานันท์นะ (2518 : 62) ได้กล่าวถึงวิธีสอนวิชาศิลปศึกษาว่าไม่ควรยึดมั่นอยู่กับปัญหาของรูปแบบหรือวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไข ควรเลือกใช้หลาย ๆ วิธีผู้สอนควรทดลองกันกว่าวิธีการสอนใหม่ ๆ ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันอยู่เสมอ ไม่ว่าผู้สอนจะใช้วิธีสอนใด ๆ ก็ตาม ผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระทางความคิดและการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้พัฒนาการรอบตัว วิธีสอนควรคำนึงถึงพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล เพศ วัย วุฒิกวาระ ความถนัดทางธรรมชาติ นอกจากนั้นการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา และสามารถนำความรู้ไปคิดแปลงใช้ได้กับชีวิตจริง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522 : 11 - 12) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนว่าในการดำเนินการสอน ผู้สอนควรต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนเสียก่อนว่าจะใช้วิธีสอนแบบลักษณะใดจึงจะได้ผลของการเรียนการสอนที่ดีที่สุด อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการสอนให้สอดคล้องและสนองตอบหลักสูตร ดังนั้นในการพิจารณาเลือกใช้วิธีสอนจึงเป็นการวางแผนงานก่อนดำเนินการสอนในแต่ละกิจกรรมการเรียน ซึ่งมีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะเป้าหมายในการให้ความรู้ของแต่ละแขนงของกิจกรรมและการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้นย่อมต้องแล้วแต่ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดให้ ข้อสำคัญที่ต้องคำนึงถึงอย่างยิ่งก็คือ ต้องเลือกใช้วิธีที่

จะส่งเสริมความรู้ความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้มากที่สุด ในแต่ละกิจกรรมอาจใช้วิธีการสอนแตกต่างกันออกไปได้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจอันจะเกิดขึ้นกับนักเรียนและผู้สอนได้

ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการดำเนินวิธีสอนรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างจากวิธีสอนวิชาสามัญอื่น ๆ เพราะวิชาทัศนศิลป์ศึกษาเกี่ยวข้องกับการฝึกฝนปฏิบัติ การคิดค้นแก้ปัญหาวิธีสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาจึงไม่มีคัมภีร์อยู่กับรูปแบบ หรือวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จะใช้หลาย ๆ วิธี และตัดแปลงวิธีการให้เหมาะสมกับเนื้อหา กิจกรรม และคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคล ประการสำคัญคือวิธีการเรียนการสอนควรเป็นวิธีการแก้ปัญหาและให้สามารถนำความรู้ไปตัดแปลงใช้ได้กับชีวิตจริง ดังนั้นครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตร

จากการอภิปรายเรื่องปัญหาการเรียนการสอนศิลปะศึกษาของกลุ่มครูสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา ชลล พงษ์สามารถ (2524 : 82) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนทุกวิชามักจะประสบปัญหาต่าง ๆ กันมากบ้างน้อยบ้าง และวิชาศิลปะศึกษาก็เช่นเดียวกัน อันเป็นสาเหตุให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ครูผู้สอนต้องการ ปัญหาดังกล่าวก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ตัวนักเรียน และปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร

ท่านอง จันทิมา (2515 : 60) สรุปปัญหาการสอนของครูศิลปะศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ดังนี้ ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีสอน ไม่ทราบว่าจะสอนอย่างไร ครูไม่ได้ดูหลักสูตรและประมวลการสอน มักสอนไปตามวิธีการของตัวเอง ครูผู้สอนไม่รู้จักแก้ปัญหาและแนวทางส่งเสริมศิลปะที่ถูกต้อง พยายามสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ครูผู้สอนไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็กจะต้องเรียนให้เหมือนของจริงอยู่เสมอ เป็นการสอนให้ลอกเลียนแบบ ขาดคู่มือครูในการประกอบการสอน เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน และแหล่งวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็น

จากข้อมูลในการจัดสัมมนาของคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง "การแก้ปัญหาในการเรียนการสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา" ในการประชุมข้อมูลของครูศิลปะศึกษาที่เข้า

ร่วมสัมมนาจำนวน 150 คน มีข้อมูลของปัญหาดังนี้ (จักร ศิริพานิช. 2530 : 26) ขาดการพัฒนาทางวิชาการ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ขาดคำร่าคู่มือครู ได้รับงบประมาณน้อยในหมวดวิชานี้

อำนาจ เย็นสบาย (2528 : 25 - 29) ได้สรุปไว้ดังนี้ ขาดคำร่าและคู่มือครู ขาดอุปกรณ์การสอน หลักสูตรไม่สมบูรณ์ นโยบายผู้บริหารไม่สอดคล้องกับระบบการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนขาดความพร้อมในการสอน

ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ความรู้ ความเข้าใจ ด้านวิธีสอนเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญยิ่ง สำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ แต่ที่ผ่านมามีปรากฏว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในด้านวิธีสอน ดังนั้นจึงสมควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการรับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในด้านวิธีสอน

2.3 สื่อการสอน

สื่อการสอนนับว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนศิลป์ศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 1) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียน หมายถึง แนวทางเสนอแนะเพื่อผู้สอนจะได้เตรียมการจัดวัสดุ-อุปกรณ์ เพื่อให้การสอนในแต่ละจุดประสงค์บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 122 - 125) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนในวิชาทัศนศิลป์ศึกษา หรือวิชาอื่นใดนับเป็นสื่อการสอน (Communication) อย่างหนึ่งที่ครูผู้สอนทำสื่อการสอน (Instructional Media) มาเสนอต่อผู้เรียน สื่อการสอนที่นำมาใช้นั้นจะมีสภาพเป็นสื่อ (Media) ที่ยังไม่มีบทบาทใด ๆ ต่อเมื่อผู้เรียนรับรู้และเกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจขึ้น สื่อนั้นจึงจะมีความหมายหรือบทบาทต่อผู้เรียน เป็นสื่อที่มีสาร (Message) หรือมีสาระ

การผลิตสื่อการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา สำหรับสื่อการสอนที่สามารถทำได้ ครูผู้สอนควรจะถือนโยบายที่จะทำขึ้นใช้เองโดยใช้วัสดุราคาถูก หรือวัสดุในท้องถิ่น การสามารถประยุกต์ใช้จากวัสดุราคาถูก หรือวัสดุในท้องถิ่นเท่าที่จะหาได้นั้นนับว่าเป็นผลสำเร็จในการสร้าง

สื่อการสอนด้วยเช่นกัน การรู้จักประติมากรรมก็คิดค้นสื่อการสอนแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขึ้นใช้เอง ย่อมเป็น
 ชัยชนะของการมีอาชีพครูอย่างหนึ่งด้วยเช่นกัน สื่อการสอนวิชาศิลปะศึกษาที่คัมภีร์ประกอบด้วย
 สิ่งต่อไปนี้ ตรงกับเนื้อหาที่สอน มีรูปแบบและเนื้อหาเร้าความสนใจ ให้ความรู้ความเข้าใจ และ
 ความคิด เหมาะกับวุฒิภาวะและการรับรู้คุ้มค่างับเวลาและการลงทุนประหยัดหรือใช้วัสดุในท้องถิ่น

วัสดุที่นิยมใช้เป็นสื่อในการสอนวิชาศิลปะศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป ได้แก่ กระดาน
 ชอล์ก (Chalk Board) ภาพประกอบเรื่อง (Illustration) การ์ตูน (Cartoon) โปสเตอร์
 (Poster) ป้ายแสดง (Display Board) แผนภูมิ (Chart) ภาพถ่าย (Photography) และ
 หุ่นจำลอง (Model)

ในการใช้อุปกรณ์ช่วยในการสอนวิชาศิลปะศึกษา อารี สุทธิพันธุ์ (2515 :
 181) กล่าวว่า จะมีผลทำให้นักเรียนได้รับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมต่าง ๆ
 ได้เร็วขึ้น เพราะอุปกรณ์การศึกษาช่วยให้เห็นจริง เข้าใจเนื้อหานั้น ๆ ใค้นาน ผังแน่นในความ
 ทรงจำ สามารถนำไปปฏิบัติได้ทันที เป็นการประหยัดเวลาและกำลังงานของครูผู้สอน รู้สึกสนุก
 เพลิดเพลินในการเรียนวิชานั้น ๆ และทำให้ผู้เรียนบังเกิดความสนใจสม่ำเสมอ

บุญมี พันธุ์ไทย ได้ให้หลักเกณฑ์ในการใช้อุปกรณ์เอาไว้พอสมควรได้ดังนี้ วัสดุประกอบ
 การสอนแต่ละอย่างย่อมมีจุดหมายเฉพาะของตนเอง ในบทเรียนหนึ่ง ๆ ไม่ควรใช้วัสดุ
 มากเกินไป วัสดุที่ใช้สอนควรหาง่ายและราคาถูก การใช้วัสดุควรเปิดโอกาสให้นักเรียน
 มีส่วนร่วมในการเตรียมและการใช้ (บุญมี พันธุ์ไทย. 2521 : 16; อ้างอิงมาจาก Kinder.
 1959 : 1 - 43)

ในการใช้วัสดุแต่ละครั้งครูควรทดลองใช้ก่อน อุปกรณ์การสอนแบ่ง
 ออกเป็น 4 ประเภทคือ

1) อุปกรณ์ภาพนิ่ง เช่น เครื่องฉายสไลด์ (Slide Projector) เครื่อง
 ฉายโอเพก (Opaque Projector) เครื่องฉายโอเวอร์เฮด (Overhead Projector)
 เครื่องฉายฟิล์มสตริป (Filmstrip Projector) ฯลฯ

2) อุปกรณ์เคลื่อนไหว เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดีโอเทป

3) อุปกรณ์เสียง เช่น วิทยุ และเทปบันทึกเสียง

4) อุปกรณ์วิชาการ หมายถึง อุปกรณ์ที่ไม่มีการผลิตออกมาจำหน่าย แต่ผู้สอนสามารถประดิษฐ์ติดกันมาเป็นสื่อการสอนเพื่อช่วยให้การสอนบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุด เช่น ประดิษฐ์ติดกันอุปกรณ์แสดงโครงสร้างของทฤษฎีต่างๆ หรือประดิษฐ์โครงสร้างต่อการประกอบรูปทรงตามแนวคิดในทฤษฎีการจัดองค์ประกอบศิลป์ เป็นต้น (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 115 - 118)

สำหรับประเภทของอุปกรณ์การสอนที่ได้ผลมากที่สุดตามลำดับ ไปจนถึงที่ได้ผลน้อยที่สุดนั้น มีดังต่อไปนี้ อุปกรณ์ของจริง อุปกรณ์ของจำลองหรือหุ่นจำลอง การแสดงละคร การสาธิต แสดงวิธีการให้นักเรียนดู การพาไปศึกษานอกสถานที่ หักนางจร การแสดงนิทรรศการ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ภาพนิ่ง แผนภูมิ รูปทรง ภาพผนัง การบอกให้ทราบ อุปกรณ์ดังกล่าวอาจจะมีผลหรือไม่ นั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่ากิจกรรมที่จะสอนนั้นควรจะใช้อุปกรณ์การสอนประเภทใด และจะต้องกำหนดช่วงเวลาให้เหมาะสมเพื่อนักเรียนจะได้สนใจสม่ำเสมอ (อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 183)

การจัดบริการสื่อการสอน

การให้บริการสื่อการสอนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือการให้บริการในศูนย์สื่อการสอนเพื่อการศึกษาชั้นคว่ำของครูและนักเรียน ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเป็นการให้บริการยืมออกไปนอกศูนย์ อย่างไรก็ตามศูนย์บริการสื่อการสอนควรจะได้มีแนวทางในการปฏิบัติ กองพัสดุอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา (2525 : 5 - 7) ได้ให้แนวทางในการปฏิบัติไว้ดังนี้คือ

1) ทำบัญชีรายชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เรียบร้อย โดยยึดหลักปฏิบัติดังนี้

- ทำบัตรรายการสิ่งของที่มีอยู่ให้ครบ สะดวกแก่การใช้ ควรระบุ

ไว้ด้วยว่าวัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ เหมาะที่จะใช้กับวิชาใด

- จัดส่งข้อสนเทศและคำแนะนำต่าง ๆ ไปให้ครูและผู้ขอใช้บริการ

2) เตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้บริการยืม เตรียมอำนวยความสะดวกและ

ความปลอดภัยในการขนย้ายหรือนำติดตัวไปไม่ให้เกิดความเสียหายแก่วัสดุอุปกรณ์ โดยยึดหลักปฏิบัติดังนี้

- หาวิธีนำโสศกัญญาไปให้ถึงผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสมที่สุด จะให้
ทั่วไป ใส่รถเข็นไป หรือพาหอนอื่นนำไป ทั้งนี้ต้องใช้ดุลยพินิจว่าอย่างไรเหมาะสม

- โสศกัญญาที่จะส่งไปให้ผู้ขอใช้ต้องอยู่ในสภาพเรียบร้อย
- ถ้าโสศกัญญาบรรจุอยู่ในที่ห่อ จะต้องมีการบอกให้
ทราบว่าจะอะไรเป็นอย่างไร บอกว่าแตกง่ายหรือทำลูกศรขึ้นอกให้เอาค้ำนโคขึ้น

3) รับจองโสศกัญญาเพื่อช่วยแก้ปัญหาความสับสนในการใช้ห้องฉาย
และโสศกัญญาที่มีน้อยชิ้นให้จัดหลักได้เมื่อมีผู้ใช้บริการมากมาย พยายามกำหนดระเบียบ
ข้อบังคับไว้ให้รัดกุม และปฏิบัติตามได้ไม่ยากนัก

4) จัดวัสดุอุปกรณ์ที่อนุมัติให้ยืมแล้ว โดยยึดหลักปฏิบัติดังนี้
- จ่ายตรงเวลา
- จ่ายให้แก่ผู้ใช้บริการโดยเสมอภาคกัน
- บันทึกเกี่ยวกับการยืมและการนำส่งคืนไว้เป็นหลักฐานว่ายืมเมื่อไร
ส่งคืนเมื่อไร

- หาวิธีชักชวนผู้ที่ยืมใช้จนเกินเวลาหรือชำรุดเสียหาย อย่างนุ่มนวล
และตรงไปตรงมา

- โสศกัญญาบางอย่างอาจพิจารณาให้ยืมระยะยาวได้ เมื่อเห็น
ว่าผู้ใช้หรือสายวิชาใดจำเป็นต้องใช้บ่อย ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการขนย้ายไป-กลับอยู่บ่อย ๆ ซึ่งอาจ
จะก่อให้เกิดความเสียหายได้

5) ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ผู้ยืมนำมาส่งคืน ซึ่งต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อ
ให้โสศกัญญาอยู่ในสภาพพร้อมที่จะบริการได้ โดยยึดแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ตรวจสอบโสศกัญญาทุกชิ้นอย่างถี่ถ้วน เมื่อผู้ยืมนำมาส่งคืน
- จัดแบบรายงานการใช้โสศกัญญาสำหรับกรอก บอกสภาพของ
โสศกัญญาว่ามีอะไรเสียหายบ้าง

6) เสนอข่าวและข้อสนเทศต่าง ๆ ให้ครูในโรงเรียนได้ทราบความ
เคลื่อนไหวต่อเนื่องกัน อย่าให้ขาดตอน โดยยึดแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

- ปรับปรุงรายชื่อนิสิตทัศนูปกรณ์ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เมื่อมีทัศนูปกรณ์มาเพิ่มใหม่ ควรออกหนังสือเวียนให้ครูทราบ

- พิมพ์คู่มือชี้แจงกิจกรรม ตลอดจนวิธีการขอใช้บริการของศูนย์ทัศนูปกรณ์

- จัดมุมแสดงเครื่องมือทัศนูปกรณ์และนิทรรศการเป็นครั้งคราว และเชิญชวนมาชมอย่างเป็นทางการ

- แนะนำครูสายวิชาต่าง ๆ มาใช้ทัศนูปกรณ์มากขึ้น

7) นิเทศและจัดอบรมครูให้รู้จักใช้ทัศนูปกรณ์เป็นการภายใน โดยร่วมมือกับผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ ทั้งนี้อาจเชิญวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานอื่นมาร่วมด้วย การนิเทศและอบรมครูนี้อาจออกมาในรูปต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- สาธิตวิธีการใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ในโรงเรียน

- จัดอภิปราย แสดงความคิดเห็น เสนอสิ่งที่น่ารู้ในวงการทัศนศึกษา เพื่อให้ครูมีความรู้กว้างขวางขึ้น

- จัดรายการทดลองดู ทดลองฟัง และทดลองใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ใน

สำนักงาน

- จัด Workshop เกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ในด้านการผลิตและใน

ด้านการใช้ประโยชน์

การรักษาวัสดุ-อุปกรณ์

การเขียนภาพ นอกจากจะทราบถึงเรื่องราวเกี่ยวกับคุณสมบัติของวัสดุอุปกรณ์ และลักษณะอุปกรณ์แต่ละชนิดแล้ว กระบวนการใช้และการเก็บรักษาเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้เขียนหรือผู้ใช้วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นจะต้องพิจารณาประกอบ เพื่อสามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพและเมื่อเข้าใจการใช้และการเก็บรักษาแล้ว สามารถที่จะนำแนวทางเหล่านี้ไปพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยที่ดีได้ในสังคม เช่น เกี่ยวกันกับเกษตรกร หากมีเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำไร่ไถนา เมื่อรู้จักการใช้การเก็บรักษา ก็สามารถจะทำให้อุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นคงอยู่ได้นาน และการใช้นั้นจะเป็นไปอย่างทะนุถนอม ซึ่งเป็นการประหยัดเศรษฐกิจที่ดี ในการเขียนภาพก็เช่นเดียวกัน สมมุติว่าท่านรู้จัก

ลักษณะของตู้กัน ฟ้าใช้เขียนสีน้ำและรู้การเก็บรักษาเครื่องมือหรืออุปกรณ์เหล่านั้นจะมีคุณภาพและคุณค่ายิ่ง (กรมวิชาการ. 2524 : 87)

การเก็บรักษาอุปกรณ์เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง ควรจะต้องรู้ถึงชนิดของอุปกรณ์ว่าแต่ละชนิดมีวิธีการเก็บรักษาอย่างไรจึงจะทำให้คงทน ไม่ชำรุดง่าย หยิบใช้สะดวก ประหยัดเนื้อที่ แข็งแรง และปลอดภัย

สถานที่เก็บ

- 1) หิ้ง หมายถึง ตู้ชั้นเปิด ไม่มีบานประตู
- 2) ตู้ หมายถึง ตู้มีบานประตู
- 3) ลิ้นชัก

ความสูงของที่เก็บทุกชนิดควรจะได้สัดส่วนพอที่ผู้ใช้จะหยิบได้โดยสะดวก แต่ถ้าต้องการที่เก็บของเป็นจำนวนมาก ความสูงอาจจะลดเพดานได้

ชั้นในตู้หรือหิ้ง ควรจะใช้แบบเลื่อนได้แทนชั้นตรึงติดที่ เพราะจะสะดวกในการเลื่อนชั้นลงได้ตามขนาดของวัตถุ

ตู้ควรจะใช้บานกระจกเพื่อป้องกันฝุ่นละอองและแมลงซึ่งเป็นศัตรูของอุปกรณ์ แต่ต้องระมัดระวังอย่าให้แสงแดดกล้าส่องอยู่เป็นเนืองนิจจะทำให้วัตถุเสียหาย

ในการสร้างตู้หรือหิ้ง ควรจะได้วางแผนเสียก่อนว่าจะใส่อะไรบ้างจึงจะทราบความสูงและลึกของแต่ละชั้นของตู้หรือหิ้งได้

ของเหลวหรือเป็นผง ควรจะบรรจุลงในขวด ปิดฝาให้สนิท

วัตถุที่เป็นแท่งควรจะได้เก็บไว้ในกล่องหรือกระป๋อง ควรบรรจุให้พอดีในตัว ของวัตถุอยู่ในกระป๋องประมาณสามในสี่ ถ้าวัตถุนั้นประกอบด้วยของอ่อนหรือแหลมคม ควรให้อ่อนหรือแหลมคมอยู่ส่วนบน มิฉะนั้นจะทำให้ความยืดหยุ่นหรือความแหลมคมหายไป

วัตถุที่เป็นแผ่น ควรวางค้ำหรือนอนย่อมแล้วแต่ความแข็งตัวของวัตถุนั้น การวางค้ำสะดวกในการค้นหามากกว่าการวางแนวราบ

วัตถุที่ได้รับการฉีกเปื่อย ควรจะม้วนแล้วนำไปเก็บไว้ในราวแบบโตะวางหนังสือพิมพ์ ส่วนวัตถุที่หนักแห้งควรเก็บไว้เป็นแผ่น

วัตถุใก้ใหญ่และหนัก ควรไว้ข้างล่าง ของเล็กและเบาควรวางไว้ส่วนบน
ควรวางวัตถุเป็นพวก ๆ ตามขนาดเดียวกัน

วิธีเก็บรักษาอุปกรณ์เพื่อให้หยิบใช้ง่าย

- 1) ควรจัดลงทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ทุกชิ้น
- 2) ควรมีระเบียบการยืมที่แน่นอน
- 3) ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุประดิษฐ์ให้เรียบร้อยก่อนออกให้ยืม
 - ตรวจดูสภาพให้เรียบร้อย
 - ใ้หัวข้อเรื่อง
 - ลงเลขทะเบียน
 - ลงเลขรหัสอุปกรณ์
 - ประทับตราห้องอุปกรณ์และวันที่
 - ควรทำบัญชีรายการตามลำดับตัวอักษรเพื่อสะดวกในการให้บริการ
 - นำไปเก็บหรือเรียงไว้ตามสถานที่ เช่น ตู้จุลสาร ห้อง ตู้ ฯลฯ
- 4) ควรจัดทำสถิติการยืมเพื่อแสดงผลงานในด้านปริมาณและคุณภาพ
- 5) ควรจะได้สำรวจอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และควรจำหน่ายหลังวันหาย
- 6) ควรจัดทำรายงานประจำเดือนและประจำปีให้อาจารย์ใหญ่ทราบ

(กรมวิชาการ. 2525 : 4 - 5)

การเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ให้ถูกวิธีจะทำให้วัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นคงทน
ถาวร สะดวกแก่การดูแลรักษา นำออกบริการหรือรับคืนกลับมาก็สะดวก โดยถือปฏิบัติดังนี้

- 1) จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกใช้ให้มากที่สุด เช่น ตู้สำหรับเก็บ
ฟิล์มสตริป ฟิล์มภาพยนตร์ หรือเทปบันทึกเสียงจะเก็บในตู้บนชั้นชนิดใด ออกแบบให้เหมาะสม
- 2) จัดให้มีเนื้อที่ในการเก็บวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอ
- 3) วางแผนในการนำวัสดุอุปกรณ์ออกให้ยืม และรับคืนเก็บเข้าที่เป็น

ไปด้วยความสะดวก

4) เน้นหนักในเรื่องความปลอดภัยและประหยัดแรงงาน

5) หาทางป้องกันอัคคีภัยอย่างรอบคอบ วัสดุที่เป็นเชื้อเพลิงหรือสารเคมี

ที่เป็นต้นเพลิงจะต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ

การดูแลรักษาและซ่อมแซมโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งมีข้อควรพิจารณาดังนี้ (กรม
สามัญศึกษา. 2525 : 30 - 32)

1) จัดการซ่อมแซมโสตทัศนูปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ถ้าเกินความสามารถ
ของช่างในโรงเรียน ให้จัดส่งไปยังช่างอาชีพ หรือตัวแทนจำหน่าย

2) ตรวจตราทำความสะอาดโสตทัศนูปกรณ์ ตามระยะเวลาที่บริษัทผู้ผลิต
ระบุไว้ ถึงแม้ไม่ระบุไว้ก็ควรทำความสะอาดเป็นครั้งคราว

3) จัดหาอุปกรณ์สำรองไว้เพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน

4) อุปกรณ์ที่เก่าล้าสมัยต้องหาวิธีแลกเปลี่ยนเอาชนิดใหม่มาใช้แทน

สรุปได้ว่าการดำเนินการด้านการเรียนการสอนรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษาใน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้การสอนในแต่ละจุดประสงค์บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่ง
ที่มีความสำคัญมาก ครูศิลป์ศึกษาจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องต่อวิธีการสอนที่ให้นักเรียน
มีอิสระในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่าง
เต็มที่ ให้นักเรียนได้มีโอกาสค้นคว้าทดลอง สำรวจ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทั้งนี้วัสดุ
อุปกรณ์เป็นสื่อการสอนที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนการสอนรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
อย่างหนึ่ง

แต่ที่ผ่านมามีปัญหาว่าสื่อการเรียนการสอนวิชาศิลป์ศึกษายังอยู่ในสภาพที่ขาดแคลน
สถาบันอุดมศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะ การ
ผลิตครูศิลป์ศึกษา ควรจะให้วิจัยค้นคว้าพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและเทคนิคการสอนศิลป์ศึกษา
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ซึ่งยังขาดอยู่เป็นจำนวนมาก (วิชัย วงษ์ใหญ่,
2528 : 12)

สำหรับปัญหาในการใช้อุปกรณ์และสื่อการสอน ได้แก่ ด้านการผลิต ครูบางคน
มีภาระในการสอนและงานด้านอื่นมากจึงทำให้ไม่มีเวลาผลิตอุปกรณ์การสอน ครูบางส่วนไม่มีความ

สามารถในการผลิต แต่มีปัญหาเรื่องงบประมาณ ด้านการใช้อุปกรณ์การสอน โรงเรียนบางแห่ง
 สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้อุปกรณ์การสอน ครูไม่มีความรู้ในการนำอุปกรณ์มาใช้ ด้านการ
 บริการ ทางการเรียนขาดงบประมาณที่จะจัดซื้อวัสดุที่จะนำมาผลิตเป็นอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารมอง
 ไม่เห็นความสำคัญของอุปกรณ์การสอนที่มีต่อการเรียนการสอน เครื่องมือบางอย่างทางโรงเรียน
 มีสำหรับบริการแต่ไม่ประชาสัมพันธ์ให้ครูทราบ และบางอย่างก็ไม่ให้เพราะเกรงชำรุดเสียหาย
 (เทียมเมฆ เอื้ออังกูร. 2528 : 12 - 26) จากการศึกษาค้นคว้าและประสบการณ์ที่ผ่านมา
 ในอดีต พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มักประสบปัญหาหลายอย่างในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 ศิลปศึกษา นับตั้งแต่การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์เครื่องเขียน หนังสืออ่าน
 ประกอบ ฯลฯ ไปจนถึงปัญหาการขาดแคลนครูศิลปะที่รักและเข้าใจเด็ก แต่อย่างไรก็ตามปัญหา
 ดังกล่าวก็ยังไม่ร้ายแรงเท่ากับการที่โรงเรียนมีครูศิลปศึกษาที่ขาดคุณภาพ (เลิศ อานันท์นะ.
 2523 : คำนำ) ปัญหาและความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาพอสรุปได้
 ดังนี้ ขาดอุปกรณ์การสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ผู้บริหารไม่สนับสนุนในการจัดหาอุปกรณ์การสอน
 ครูต้องจัดซื้ออุปกรณ์การสอนมาเอง โดยใช้ทุนส่วนตัว โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากแหล่งอุปกรณ์
 อุปกรณ์การสอนในห้องถ่มมีจำกัด มีโอกาสเลือกได้น้อย และอุปกรณ์ส่วนใหญ่ราคาแพง (วิบูล
 จันทร์ยิ้ม. 2531 : 73) นอกจากนั้นยังพบว่าครูไม่ใช้อุปกรณ์การสอน (กรมสามัญศึกษา.
 2528 : 6 - 7) หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 (2527 : 297)
 ได้สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กพบว่า ขาดแคลนสื่อการเรียนต่าง ๆ
 โดยเฉพาะแผนการสอนโดยจุดประสงค์ ไม่มีเกือบทุกโรงเรียน บางโรงเรียนมีแผนการสอน แต่
 เป็นแผนการสอนที่เน้นเนื้อหาวิชา

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าความรู้ความเข้าใจด้านสื่อการเรียนการ
 สอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาเป็นอย่างยิ่ง แต่ที่ผ่านมามีปรากฏว่าครูผู้สอน
 วิชาทัศนศิลปศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ การผลิตและการใช้ในด้านสื่อการเรียน
 การสอนและการรักษาอุปกรณ์ ดังนั้นจึงสมควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับศึกษาความต้องการในการ
 นิเทศการสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาด้านสื่อการสอน

2.4 การวัดผลและการประเมินผล

การวัดผล (Measurement) หมายถึง ขบวนการใด ๆ ที่จะทำให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่งอันหมายถึงขนาดสมรรถภาพนามธรรม ซึ่งนักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในตน หรือแทนผลงานที่แต่ละคนแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบการเร้าออกมา เช่น คะแนนที่ได้จากการสอบ

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการวัดผล มาประเมินค่าหรือตีราคาอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งต้องใช้วิจารณญาณ (Judgement) ของผู้ที่จะประเมินด้วย จึงสรุปออกมาว่าดีหรือเลว หรือนำคะแนนการสอนมาประเมินค่าระดับคะแนนเป็นเกรด หรือสอบได้สอบตก (นิโบล นิมกิงรัค. 2516 : 28)

การศึกษาแขนงใดก็ตาม ถ้าดำเนินการสอนไปโดยไม่ได้ประเมินผลสิ่งที่ทำไปแล้วนั้น เราจะไม่สามารถทราบได้ว่าที่ลงมือกระทำไปนั้น ควรจะปรับแก้ไขหรือไม่ หรือมีข้อบกพร่องอะไรที่ควรจะต้องเพิ่มเติม การวัดผลจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยสะท้อนความก้าวหน้าของวิชานั้น ๆ ซึ่งรวมทั้งครูผู้สอน หลักสูตร กิจกรรม และความสำเร็จของผู้เรียน (อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 183)

การวัดและประเมินผลในวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มีลักษณะของการประเมินผลแตกต่างออกไปจากวิชาอื่น ๆ ตามธรรมชาติของวิชา สิ่งที่ครูศิลปศึกษาน่าจะถือเป็นหลักในการประเมินผลนั้น ครูศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการแห่งประสบการณ์ที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับ ระหว่างที่ทำการผลิตผลงานศิลปะนั้น ๆ การประเมินผลจึงต้องคอยหมั่นสังเกตผลงานของนักเรียน และตัวนักเรียนด้วย จึงจะสามารถประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง (กรมสามัญศึกษา. 2520 : 70) นั่นคือ การวัดและประเมินผลในรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษาก็คือ การวัดพัฒนาการของผู้เรียนในด้านความคิดสร้างสรรค์ สุนทรีย์ภาพ การรับรู้ อารมณ์ สติปัญญา สังคม และการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความซาบซึ้งในศิลปะ ทัศนคติ ทักษะ การนำไปใช้ (ประกัสสร นิยมธรรม. 2522 : 50 - 55) เนื่องจากวิชานี้มีองค์ความรู้ในเชิงคุณภาพ (Qualitative Knowledge) มุ่งส่งเสริมความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลจึงมีลักษณะยึดหยุ่นจะให้เพียงแต่แน่นอน

ดังเช่นวิชาที่มีองค์ความรู้ในเชิงปริมาณไม่ได้ (Quantitative Knowledge) (อารี สุทธิพันธุ์. 2527 : 2527 : 145) การวัดผลจึงไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวแน่นอนนัก ครูผู้สอนจะต้องใช้ความพยายามหลาย ๆ วิธี และติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ (เลิศ อานันท์นะ. 2518 : 65) การวัดผลมักจะวัดตามความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของวิชาซึ่งระบุไว้ในหลักสูตร หรือคามที่ผู้สอนได้กำหนดขึ้น ซึ่งความมุ่งหมายหลัก 3 ประการ ที่จะนำมาใช้ในการวัดผลการสอนเสมอ คือ ความมุ่งหมายทางด้านความรู้ ทางด้านทักษะ และทางด้านเจตคติหรือทางความรู้ (อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 185) ทั้งนี้วิธีการวัดและประเมินผลวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ไม่นิยมการนำผลงานศิลปะของผู้เรียนมาเปรียบเทียบกัน หากแต่พยายามวัดโดยให้เด็กแข่งขันกับตนเองว่าจะมีความก้าวหน้าทางการเรียนมากน้อยเพียงใด (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 29) และลำดับขั้นตอนของการวัดและประเมินผลทางทัศนศิลป์ศึกษาจะต้องคำนึงถึงความสามารถในการจดจำความรู้ทั่วไปทางศิลปะที่มาของแรงบันดาลใจของการสร้างผลงาน ทักษะของผู้เรียน เทคนิคที่ใช้ในการสร้างผลงาน และความสามารถในขั้นต่อไป เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลนั้นจะต้องประกอบด้วยการสังเกตและสอบถาม เพื่อให้ทราบถึงความตั้งใจ ชอบเชคความลึกซึ้งและทิศทางในการสร้างผลงานศิลปะนั้น ทั้งนี้จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับผลงานศิลปะนั้นด้วย (Kobisz. 1976 : 13)

ในการดำเนินการด้านการวัดและประเมินผลรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น นอกจากครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาจะปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมีความเข้าใจในธรรมชาติของวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแล้ว ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือ การเลือกใช้เครื่องมือหรือวิธีวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา วิธีการวัดและประเมินผลวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบันสรุปได้ดังนี้คือ

วิธีที่ 1 การทดสอบ (Testing) เป็นวิธีวัดและประเมินผลที่สำคัญและใช้มากในการวัดพฤติกรรมทางสมอง (Cognitive Domain) การทดสอบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สอนทราบถึงสมรรถภาพของผู้เรียน แต่วิธีนี้ไม่เหมาะสมกับการวัดและประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน

วิธีที่ 2 การสังเกต (Observation) มีวิธีการวัดและประเมินผลดังนี้คือ ครูศิลป์ศึกษาเป็นผู้สังเกตดูความตั้งใจของผู้เรียน ตั้งแต่การตั้งใจสนใจต่อการสอนของครูและตั้งใจปฏิบัติงานทั้งงานของตนและของกลุ่มจนสำเร็จ

วิธีที่ 3 การสัมภาษณ์ (Interview) มีวิธีการวัดและประเมินผลดังนี้คือ ครูศิลปศึกษาและนักเรียนสนทนากันอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะทำให้ครูได้พบข้อเท็จจริงบางประการ เช่น บุคลิก ทัศนคติ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของผู้เรียน (ชลด พงษ์สามารถ. 2526 : 113 - 114)

วิธีที่ 4 "เทคนิค 5 ระคับกะแนน" (The five-piles Technique) มีวิธีการวัดและประเมินผลดังนี้คือ ครูศิลปศึกษานำผลงานของนักเรียนมาเปรียบเทียบกัน แล้ววางเรียงผลงานของนักเรียนตามคุณภาพของผลงานเป็น 5 กอง แล้วครูให้ระคับกะแนนตามคุณภาพของผลงานแต่ละกองนั้น วิธีการนี้ระคับกะแนนขึ้นอยู่กับความชอบและประสบการณ์ทางศิลปะของครูผู้สอน

วิธีที่ 5 "การประเมินผลโดยการสะสมคะแนนตามเกณฑ์" (Evaluation by Cumulation of Scaled Criteria) มีวิธีการวัดและประเมินผลดังนี้คือ ครูศิลปศึกษานำผลงานของนักเรียนมาเปรียบเทียบกัน และให้คะแนนในแต่ละเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 1) ความเป็นต้นแบบ 2) ความสมคูลย์ 3) พื้นผิว 4) ความขัดแย้ง 5) ความหลากหลาย 6) แสงเงา 7) ความสะอาด แล้วนำคะแนนสะสมในแต่ละเกณฑ์มารวมเป็นคะแนนตัดสินให้ระคับกะแนน วิธีการนี้เหมาะสำหรับให้คะแนนเพื่อการตัดสินการประกวดผลงานศิลปะ

วิธีที่ 6 "การวิจารณ์" (The Critique) มีวิธีการวัดและประเมินผลดังนี้คือ ให้นักเรียนเจ้าของผลงานอธิบายและวิจารณ์ผลงานศิลปะของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในกลุ่มนักเรียน วิธีการนี้นักเรียนที่มีทักษะในการพูดจะได้เปรียบกว่านักเรียนที่ขาดทักษะในการพูด ครูจะต้องให้คะแนนด้วยความยุติธรรม

วิธีที่ 7 "การประชุมเป็นรายบุคคล" (Private Conference) เป็นวิธีการวัดและประเมินผลที่สืบเนื่องจากการวิจารณ์ มีวิธีวัดและประเมินผลดังนี้คือ ครูศิลปศึกษาและนักเรียนจะประชุมเป็นรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนเจ้าของผลงานมีโอกาสดังกล่าวแสดงความคิดเห็นอธิบายถึงแนวความคิดและวิธีการสร้างผลงานศิลปะของตนเองอย่างเต็มที่โดยไม่ได้รับการรบกวนจากผู้เรียนคนอื่น (Kobisz. 1976 : 11 - 12)

สรุปได้ว่า การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผลรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ใช้หลักประเมินผลการเรียนของระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีการประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียนและการประเมินผลปลายภาคเรียน การวัดผลและประเมินผลรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จะมุ่งวัดและประเมินพัฒนาการและพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนต้องใช้เครื่องมือหลาย ๆ อย่างในการวัดและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นครูควรวัดผลและประเมินผลการสอนของตนเอง เพื่อจะได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จากการติดตามผลของการใช้หลักสูตรศิลป์ศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ได้พบปัญหาอันหนึ่งคือ มีครู-อาจารย์เป็นจำนวนมากไม่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์และระเบียบเรื่องของการวัดผลอย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะเน้นตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงมีปัญหาคือตามมาก็คือ กระบวนการที่จะนำไปสู่การวัดผลและประเมินผล (สุลักษณ์ ศรีบุรี. 2530 : 57) และจากผลการวิจัยของ วิบูล จันทรย์รัมย์ (2531 : 74) ได้พบปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลพอสรุปได้ดังนี้ โรงเรียนกำหนดให้ทำการวัดผลโดยการสอบข้อเขียนเหมือนกับการสอบวิชาอื่น ๆ ครูจึงต้องสอบเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ครูอยากทำการสอบภาคปฏิบัติในเวลาเรียน แต่ทำไม่ได้เนื่องจากเวลาเรียนมีจำกัด มีชั่วโมงสอนน้อยแต่จำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบมีมาก เช่น สอนสัปดาห์ละ 12 คาบ คือ การสอน 12 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนประมาณห้องละ 45 คน ทำให้การตรวจงาน การติดตามผล มีปริมาณมาก ขณะเดียวกันผู้บริหารคิดว่าจำนวนชั่วโมงมีน้อยจึงมอบหมายให้ทำงานพิเศษเพิ่มอีกนับว่าเป็นภาระที่หนักมาก การวัดผลภาคปฏิบัติเด็กมักคิด ร. เพราะไม่ยอมส่งงาน ไม่สนใจทำงาน ขาดอุปกรณ์การเรียน การประเมินผลภาคปฏิบัติมักไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน มักเป็นไปตามอารมณ์และความพอใจของผู้สอน นอกจากนั้นยังพบว่าครูศิลป์ศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจระเบียบการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และครูศิลป์ศึกษาวัดผลและประเมินผลทางทัศนศิลป์ศึกษา โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ. 2528 : 28 - 29)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจในด้านการวัดผลและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง แต่เท่าที่ผ่านมาครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน จึงสมควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

จากการศึกษา หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในเรื่องนี้ ทำให้ทราบว่าครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น หรือบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร แต่การที่จะประสบผลดังกล่าวได้นั้นครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ คือ ในด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกด้านหนึ่งคือ ด้านการเรียนการสอน การเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล แต่ระยะที่ผ่านมาพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาประสบปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนอันเนื่องมาจากยังมีความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวไม่เพียงพอจึงสมควรจะได้มีการศึกษาในด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกด้านหนึ่งคือ ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอน วิชาสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อให้ทราบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีความต้องการที่จะต้องได้รับการนิเทศการสอนใน ด้านใด หรือในเรื่องใบบ้าง เพื่อผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนจะได้มีเทศตรงกับความต้องการต่อไป

ปัญหาการเรียนการสอนศิลป์ศึกษา

ในปัจจุบันนี้แม้ว่าสภาพการเรียนการสอนศิลป์ศึกษาจะมีการพัฒนามากขึ้นแล้วก็ตาม แต่ยังไม่สามารถกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จดังความมุ่งหมายที่วางไว้ได้ จากรายงานจิตคามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของกรมสามัญศึกษา ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรแนวใหม่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์คือ ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ไม่ใส่ใจในการหาความรู้ ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ขาดเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ไม่ใช้อุปกรณ์การสอน ไม่สอนเพิ่มหลักสูตร

และไม่ติดตามผลงาน (กรมสามัญศึกษา. 2528 : 6 - 7) ครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ขาดสื่อการเรียนการสอนทางศิลปศึกษา (สังคม ทองมี. 2530 : 23) ใช้วิธีสอนเก่า ๆ และทัศนคติดั้งเดิมที่พยายามเน้นถึงความสำเร็จของผลงานศิลปะที่มีลักษณะสวยงาม ๆ แบบเหมือนจริง โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กแต่ละวัย (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 7) มุ่งให้นักเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของศิลปะมากเกินไป ไม่พยายามส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูเคยได้รับการสอนอย่างไรมักจะถ่ายทอดให้นักเรียนโดยไม่พิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สนใจเกิดความเบื่อหน่าย (อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 44) มีสถานภาพหลาย ๆ ประการที่สร้างปัญหาให้กับครูศิลปศึกษา ดิเรก พรสีมา (2529 : 30) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับสถานภาพของครูไว้ดังนี้

โปรแกรมการผลิตรายแต่ละสถานบันไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ความแตกต่างของมาตรฐานอาจดูได้จากหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน ไม่มีมาตรฐานโดยเฉพาะในการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการครู ทั้งนี้จะเห็นได้จากคุณสมบัติทั่วไปของผู้มีสิทธิสมัครสอบบรรจุเป็นข้าราชการสาขาอื่น คุณภาพการสอนของครูอยู่ในระดับต่ำ ครูส่วนใหญ่ไม่ใช่เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพการสอนของตน มาตรฐานประจำตำแหน่งของข้าราชการครูไม่ชัดเจน ครูบางคนถูกสั่งให้สอนวิชาที่ตนไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมมา และบางคนยังต้องทำงานเสมือนควบคู่กับงานสอน สถานภาพทั่วไปของข้าราชการครูยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับบุคคลที่อยู่ในสาขาวิชาอื่น

ครูที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีต่างก็ได้รับการฝึกอบรมหลักวิชาที่ไม่เอื้อต่อการสอนตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งเป็นไปได้ว่าหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตเน้นในเรื่องของหลักสูตร การปรับปรุงและการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสร้าง การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนน้อยเกินไป ขาดการเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า ประกอบกับผู้บริหารมิได้สนใจที่จะพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีความรู้ทันสมัย อยู่เสมอ (จรัส เกิดควน. 2526 : 109 - 110)

รายวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มาจนถึงปัจจุบันนี้ ปรากฏว่าประสบปัญหาต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน ครูศิลป์ศึกษาไม่พยายามปรับวิธีสอนตามแนวทางของหลักสูตรที่ต้องอาศัยความเอาใจใส่ของครู และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน และครูผู้สอนไม่มีพื้นฐานความรู้ตรงตามสาขาวิชา ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรศิลป์ศึกษาไม่ต่อเนื่อง เพราะมีบังคับเฉพาะในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 แต่ไม่มีบังคับในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้ผู้เรียนขาดการปลูกฝังทางสุนทรียศาสตร์ และไม่บรรลุจุดประสงค์หลักที่ตั้งเอาไว้ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญแก่วิชาศิลป์ศึกษาเท่าที่ควร จึงมีส่วนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารไม่สนับสนุนและส่งเสริมครูศิลป์ศึกษาให้เข้าอบรมทางด้านวิชาการและวิธีสอนแบบใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้งานในโรงเรียน งบประมาณของโรงเรียนที่จัดให้กับหมวดวิชาศิลป์ศึกษาน้อยมาก เนื่องจากเห็นว่าเป็นวิชาไม่สำคัญ ครูศิลป์ศึกษาจึงขาดความกระตือรือร้นและขาดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ หนังสือประกอบการเรียนการสอนรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีน้อยและไม่สมบูรณ์ บางตอนของเนื้อหายังไม่ถูกต้อง และผู้เรียนไม่เข้าใจจุดประสงค์ของวิชาศิลป์ศึกษา ถองแท้ ส่วนใหญ่คิดว่าการเรียนศิลปะคือการมุ่งสู่ความเป็นศิลปิน จึงต้องอาศัยพรสวรรค์ เมื่อตนไม่มีฝีมือและพรสวรรค์ทำให้ผู้เรียนไม่อยากเรียน จึงขาดความร่วมมือกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ครูศิลป์ศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และครูศิลป์ศึกษาวัดและประเมินผลทางทัศนศิลป์ศึกษาโดยไม่ได้คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ, 2528 : 42 - 43)

ชลอ พงษ์สามารถ (2524 : 82 - 84) ได้กล่าวว่าจากการอภิปรายเรื่องปัญหาการเรียนการสอนศิลป์ศึกษาของกลุ่มครูสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษาว่ามีว่า การเรียนการสอนทุกวิชามักจะประสบปัญหาต่าง ๆ กัน มากบ้างน้อยบ้าง และวิชาศิลป์ศึกษาก็เช่นเดียวกัน อันเป็นสาเหตุให้การเรียนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ครูผู้สอนต้องการ ปัญหาดังกล่าวนี้ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู

การเรียนของเด็กไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรเนื่องจากการจัดงบประมาณน้อยเกินไป ไม่สามารถดำเนินการให้ค้ำเท่าที่จัดจุดประสงค์ไว้ การจัดการการสอน และตัวบุคลากร การจัดชั่วโมงสอนมักจะอยู่ตอนบ่าย บางที่การจัดชั่วโมงไม่สัมพันธ์กันคือ ขาดตอนทำให้การปฏิบัติงาน

ของเด็กไม่ติดต่อกันเป็นช่วงเดียวกัน ทำให้เด็กเกิดเบื่อหน่าย บุคลิกกรน้อย ครูไม่พอสอนหรือสอนไม่ตรงกับความถนัดของตน จำนวนเวลาสอนไม่สอดคล้องกับเนื้อหา บางเนื้อหาจำเป็นต้องใช้เวลามากทำให้ต้องยืดหยุ่น และผู้สอนต้องปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับเวลาหรือจัดเวลาออกไปสอนในช่วงโมงหน้า ครูผู้สอนต้องค้นคว้าหาความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ มาสอนเพื่อให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ ประกอบทั้งต้องเตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพื่อเป็นประสบการณ์ที่กระตุ้นหรือช่วยให้เด็กเกิดแนวความคิดสร้างสรรค์ให้แปลกใหม่ออกไปได้อีกประการหนึ่ง การมีอัตราต่องานของเด็ก ความสนใจเด็กสม่ำเสมอ ความยุติธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนศิลปศึกษาทุกคน รวมทั้งการสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ซึ่งจะทำให้เด็กเห็นคุณค่าของวิชาศิลปะมากขึ้น ครูผู้สอนมักถูกใช้ในค่านกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนทำให้เสมือนว่าวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาไม่สำคัญ และบางทีทำให้ต้องหวั่นเรียนในบางครั้ง หนังสือคู่มือการสอนน้อย มักขาดตำราเรียนที่จะค้นคว้าเนื่องจากมีราคาสูงโรงเรียนไม่อาจจะให้ได้

ท่านอง จันทิมา (2515 : 60) สรุปปัญหาการสอนของครูศิลปศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ดังนี้ โรงเรียนต่าง ๆ ยังขาดวัสดุและอุปกรณ์การเรียนอยู่มาก ผู้บริหารบางคนไม่สนับสนุนหรือเข้าใจถึงความจำเป็นของวิชานี้ ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีสอนไม่ทราบว่า จะสอนอย่างไร ครูไม่ได้ดูหลักสูตรและประมวลการสอน มักจะสอนไปตามวิธีการของตัวเอง ครูผู้สอนไม่รู้จักแก้ปัญหาและแนวทางส่งเสริมศิลปะที่ถูกต้องวิธี พยายามสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ครูผู้สอนไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็ก จะต้องเรียนให้เหมือนของจริงอยู่เสมอเป็นการสอนให้ลอกเลียนแบบ ขาดคู่มือครูในการประกอบการสอน เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอนและแหล่งวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็น

นิรมล ศีรณสาร สวัสดิ์บุตร (2525 : 80 - 83) อาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 164 โรงเรียน ประกอบกับการสังเกตการสอนของนิสิตปริญญาตรีและปริญญาโท ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด รวม 120 โรงเรียน ระหว่าง พ.ศ. 2514-2525 สรุปสภาพที่เป็นจริงของครูสอนศิลปศึกษาได้ดังนี้ ครูประจำชั้นที่ไม่มีความรู้พิเศษทางศิลปะสอนวิชาศิลปศึกษาเพราะต้องสอนเองหมดทุกวิชา ครูกว่าครึ่งหนึ่งที่สอนศิลปศึกษาไม่มี

ความรู้ทางศิลปะเลย ครูสอนศิลปศึกษาเพราะผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้สอนไปตามเอกสารที่หลักสูตรกำหนดไว้ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วมักไม่มีการวางแผนระยะยาวและไม่เตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างมีระเบียบ ครูบางคนเป็นผู้ให้เสรีภาพในการทำงานทางศิลปะแก่นักเรียน ด้วยการให้นักเรียนวาดอะไรก็ได้ ปั้นอะไรก็ได้ ทำศิลปะอะไรก็ได้ ฯลฯ มากเกินไปจนนักเรียนไม่มีจุดมุ่งหมายอะไรในการทำงาน และไม่มีพื้นฐานอะไรที่จะช่วยให้แรงบันดาลใจให้ทำอะไร ครูบางคนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่มีความสามารถในการประยุกต์คิดแปลง ครูประเภทนี้บางคนก็ถูกบังคับให้สอน บางคนก็สอนไม่เป็น แผนการสอนแนะนำอะไรจะทำตามก็ได้ แต่เมื่อมีปัญหาก็ไม่สามารถหาวิธีปฏิบัติตามแผนการสอนได้ก็ไม่รู้จักคิดแก้ปัญหา บางครั้งก็ไม่สอน และสอนวิชาอื่นแทน

ครูสอนศิลปศึกษามักจะเป็นครูประจำชั้นโดยทั่วไป หรือถ้าเป็นโรงเรียนขนาดค่อนข้างใหญ่ จะมีครูพิเศษสอนศิลปศึกษาโดยเฉพาะ แต่ทั้งครูประจำชั้นและครูพิเศษที่สอนศิลปศึกษาคงกล่าวก็มีครูหลายลักษณะด้วยกัน เช่น ครูที่ศึกษามาทางศิลปศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะขาดพื้นฐานความรู้ทางด้านวิชาการศึกษา ครูที่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านวิชาการศึกษา แต่ขาดพื้นฐานความรู้ทางด้านการศึกษาปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะ เลิศ อานันทนะ (2523 : 51 - 52) จำแนกครูสอนศิลปศึกษาออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ครูที่ศึกษามาทางศิลปะโดยตรง ซึ่งมักจะมีความรู้และบุคลิกภาพในฐานะของผู้ที่มีความสามารถทางศิลปะยิ่งกว่าจะเป็นครูสอนศิลปศึกษาที่สามารถเข้าใจเด็ก

2. ครูที่เคยมีพื้นฐานความรู้ทางศิลปะมาบ้างและมีความสามารถในด้านการสอนทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ ครูประเภทนี้โดยทั่วไปสอนได้ดีในระดับปานกลาง

3. ครูที่ขาดพื้นฐานความรู้ทางศิลปะ

สังคม ทองมี (2530 : 23) กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนศิลปะว่า ครูผู้สอนศิลปะระดับมัธยมทั่วประเทศนั้น เป็นครูที่จบมาทางสาขาศิลปศึกษาโดยตรงเฉลี่ยเพียง 40% จากการสำรวจจากโรงเรียนมัธยมมากกว่า 1,800 โรงเรียน ด้านหลักสูตร ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดมาจากตัวครูผู้สอน ครูส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่มีความสนใจกับหลักสูตรนี้เลย ขาดแคลนด้านตำรา-คู่มือครู ขาดแคลนด้านสื่อการเรียน ผู้สอนขาดความพร้อมในการสอน ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร

จากประสบการณ์ที่ไปอบรมครูเกี่ยวกับการสอนศิลปะศึกษาของกรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) สรุปความต้องการของครูเกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปะศึกษาได้ดังนี้ ครูส่วนมากต้องการอบรมทางด้านความรู้และการฝึกทักษะเพิ่มเติมในด้านวิชาศิลปะ เช่น ศิลปะพื้นบ้าน สุนทรียศาสตร์ และการวิจารณ์ศิลปะ ครูส่วนมากต้องการที่จะได้รับการอบรมทางด้านวิธีสอนศิลปะศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมกระบวนการเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การวัดผล การประเมินผล ครูส่วนมากมีความคิดว่าผู้เรียนบางส่วนมีความสนใจเรียนศิลปศึกษาน้อย และผู้ปกครองไม่ให้การสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น ครูส่วนมากต้องการให้ผู้บริหารเข้าใจ เห็นใจ และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และจริงจัง ควรพิจารณาช่วยเหลือเรื่องงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุ และสื่อการเรียนการสอน จัดให้มีห้องปฏิบัติการทางศิลปะ โดยเฉพาะครูส่วนมากต้องการให้หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ หรือสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปจัดทำเอกสาร คู่มือครู สื่อการเรียนที่จะช่วยการเรียนวิชาศิลปะศึกษาให้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากปัญหาการขาดแคลนครูศิลปะศึกษา ถ้าฝ่ายบริหารจะต้องจัดครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถด้านอื่นมาสอน ก็ควรจะถือเป็นหลักว่าต้องได้รับการฝึกอบรมแบบเข้มเกี่ยวกับการสอนศิลปะศึกษาและแน่ใจว่ามีความรู้ความสามารถที่จะสอนได้จริง โดยพยายามลดความเชื่อเก่าว่าวิชาศิลปะศึกษาใครก็สามารถสอนได้ ส่วนการฝึกอบรมครูศิลปะศึกษาที่จำเป็นต้องอยู่ตามโรงเรียนนั้น ควรจะได้มีการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรมที่แท้จริงว่าต้องการอะไร เช่น ต้องการฝึกอบรมความรู้และทักษะทางด้านศิลปะเพิ่มเติม หรือว่าต้องการฝึกอบรมเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลวิชาศิลปะศึกษา เพราะทั้งสองส่วนนี้ครูศิลปะศึกษามีความต้องการ แต่ความต้องการแต่ละด้านของครูแต่ละคนมีไม่เท่ากัน ซึ่งจะเป็นการจัดอบรมในส่วนที่ขาดของการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและชัดเจน (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2528 : 11)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ด้านการใช้หลักสูตร

ถนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524 : 137 - 138) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบปัญหาการใช้หลักสูตรดังนี้ สภาพการใช้หลักสูตรมีปัญหาคือ ครูไม่เข้าใจหลักสูตร หลักสูตรไม่เหมาะสมกับโรงเรียนบางท้องถิ่น และการใช้หลักสูตรไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ ด้านหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ เนื้อหาหลักสูตรมีมากเกินไปไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน เนื้อหาหลักสูตรยากและสลับซับซ้อนไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน ด้านบุคลากรไม่เพียงพอ การใช้บุคลากรไม่ตรงกับความถนัดและความสามารถ ขาดครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดอุปกรณ์ที่ช่วยเสริมการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เวลาเรียนจำกัดอันเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงจุดประสงค์ ซึ่งพฤติกรรมและครูยังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมโดยไม่สนใจกิจกรรมใหม่ ๆ ด้านสื่อการเรียนไม่เพียงพอ และขาดงบประมาณจัดซื้อ ด้านการประเมินผล ครูไม่เข้าใจวิธีการประเมินผล และนักเรียนไม่สนใจสอบแก้ตัว

จากงานวิจัยของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2526 : 63 - 64) ซึ่งทำการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรที่สนับสนุนศิลปศึกษาคงนี้ ควรเขียนจุดประสงค์ของวิชาเลือกแต่ละรายวิชาให้เด่นชัดว่าแต่ละรายวิชาจะให้สอนอย่างไร แค่นั้น ควรเขียนเนื้อหาอะไรบ้าง ควรจัดหาหรือบรรจุครูแขนงที่สนับสนุนศิลปศึกษา ให้มีจำนวนเพียงพอับความต้องการของโรงเรียน ควรจัดหาหรือส่งเสริมให้โรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนอย่างเพียงพอ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนเปิดแผนการเรียนศิลปศึกษาแขนงที่สนับสนุนศิลปศึกษาให้มากขึ้น

วิภา มิ่งขวัญ (2530 : 64 - 70) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการเรียนของนักศึกษาประจำการสททวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบปัญหาสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรวิชาที่สนับสนุนศิลปศึกษามีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันให้มากยิ่งขึ้น

หลักสูตรควรระบุรายละเอียดของเนื้อหาวิชาให้ชัดเจนเพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา และช่วยให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ตรงกัน ครูศิลปศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุดในการสอนคือเทคนิควิธีการสอนแบบทัศนศึกษา เพราะเป็นวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเวลามาก ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่จึงไม่ได้พานักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่ สิ่งที่เป็นปัญหาในการเรียนศิลปศึกษาคือ ราคาวัสดุอุปกรณ์มีราคาก่อนข้างสูง ทำให้ผู้เรียนต้องเสียค่าใช้จ่ายมากจนเกิดความเดือดร้อน

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2526 : 63 - 65) ได้ทำการวิจัยสภาพการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สรุปความเห็นของผู้ใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาค้างนี้ เนื้อหาและคำอธิบายรายวิชา ศ 101, ศ 102, ศ 205 และ ศ 206 ซึ่งเป็นวิชาบังคับมีความเหมาะสมดีแล้วให้ใช้ได้ต่อไป วิชาบังคับทัศนศึกษามีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมากควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ผู้ใช้หลักสูตรมีความเห็นว่าวิชาศิลปศึกษาบังคับมีเนื้อหาค่านิยมและกิจกรรปฏิบัติเหมาะสมดีแล้ว

วุฒิ วัฒนสิน (2530 : 133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาทัศนศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า ครูและผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับวิชาทัศนศึกษา สรุปได้ว่า เนื้อหาวิชาทัศนศึกษาปัจจุบันเป็นวิชาบังคับในชั้น ม.1 และ ม.2 น้อยเกินไป น่าจะไม่เพียงพอสำหรับเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป คำอธิบายรายวิชา ศ 101, ศ 205 และ ศ 206 มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ขาดรายละเอียดทำให้เกิดการซ้ำซ้อนกันในการเรียนจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูขาดการประเมินผลก่อนเรียน ทำให้ไม่ทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนจึงไม่แน่ใจว่าเนื้อหาวิชาทัศนศึกษาในชั้นมัธยมศึกษามีความต่อเนื่องกับความรู้พื้นฐานที่เรียนมาในชั้นประถมศึกษา

วัชรินทร์ ลือคิทธิชัย (2530 : 73 - 80) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติต่อวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูศิลปศึกษาได้เน้นการสอนเนื้อหาวิชาให้ตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าและความสัมพันธ์ของศิลปะกับชีวิตประจำวัน ครูที่จบการศึกษามาทางศิลปะโดยตรงมักจะเน้น

ให้นักเรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางศิลปะมากเกินไป ไม่พยายามส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ครูควรกำหนดเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีขึ้น ครูศิลปะศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาทางศิลปะศึกษาโดยตรง จะขาดความรู้พื้นฐานทางศิลปะและไม่สามารถจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กได้อย่างเหมาะสม นักเรียนชอบวิธีสอนแบบศึกษานอกสถานที่มากที่สุด และไม่ชอบวิธีสอนแบบบรรยาย วิชาศิลปะศึกษาเป็นวิชาที่มีการวัดผลและประเมินผลที่ยุ่งยาก เพราะเป็นวิชาที่มุ่งเน้นทางด้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกมากกว่าความรู้ ความจำ การกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการวัดผลและประเมินผลที่แน่นอน และเหมาะสมจึงทำได้ยาก

ศุภลักษณ์ กุหาทอง (2525 : 144 - 148) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ ในเขตการศึกษา 9 เห็นว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ในด้านนิเทศการสอนในโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรด้านบริหารวิชาการ ด้านศึกษาทดลอง วิจัยและเขียนบทความทางวิชาการ และด้านบริหารทางการศึกษาอยู่ในระดับน้อย ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่เป็นปัญหามาก คือ ระยะเวลาที่ศึกษานิเทศก์ได้พบกับครูน้อยเกินไป จำนวนศึกษานิเทศก์กับครูไม่ได้สัดส่วนกัน เอกสารหลักสูตรและเครื่องมือเครื่องใช้ในการนิเทศที่มีไม่เพียงพอ ครูผู้สอนไม่ได้ศึกษาเอกสารที่ผลิตขึ้น ขาดแคลนงบประมาณในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ขาดการวางแผนงานนิเทศการศึกษาร่วมกัน และขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา

ด้านการเรียนการสอน

กัสส์ (Guss. 1961 : 84 - 86) ได้ศึกษาถึงความรู้สึกที่มีต่อการนิเทศ ผลปรากฏว่าการนิเทศยังไม่เป็นศูนย์กลางในการปรับปรุงการเรียนการสอน และยังไม่ได้เตรียมการสอน นอกจากนั้นยังพบว่าครูต้องการการนิเทศที่ช่วยพวกเขาในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน

คาร์ลตัน (Carlton. 1975 : 4406-A) ได้ทำการศึกษานโยบายของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงตามทัศนะของครูประถมศึกษา จำนวน 1,044 คน ครูจำนวน 52 คน ผลปรากฏว่านโยบายของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงนั้น ได้แก่ การพัฒนาช่วยเหลือโครงการสอน ช่วยงานประจำ

เกี่ยวกับการบริหาร ช่วยกำหนดนโยบายของโรงเรียนร่วมมือในการประชุมครู และช่วยคัดเลือกแบบเรียน

ส่วนบทบาทในด้านอุดมคตินั้น เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวางแผนเตรียมการเยี่ยมโรงเรียน เพื่อสังเกตการสอน ช่วยเหลือครูจัดเนื้อหาวิชาคัดเลือกอุปกรณ์การสอนและทำโครงการสอน

ดวง เหมเกตุ (2529 : 117 - 123) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความคิดเห็น ในการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ชลบุรี พบปัญหาครูสรุปได้ดังนี้ มีชั่วโมงสอนมากทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือเพิ่มเติม ต้องทำงานพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน จึงทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน เวลาเรียนมีน้อย ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ครบ และไม่อาจวัดผลได้บ่อยครั้ง สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ อันเป็นปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอย่างมาก ไม่สามารถนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นสื่อการสอนได้ สถานที่ในห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ใช้สื่อการสอนบางประเภท ครูต้องจ่ายเงินส่วนตัวเพื่อจัดซื้อสื่อการสอน ที่สถานีเทศบาลให้การแนะนำวิธีการวัดผลและประเมินผลน้อยเกินไป

ไพโรจน์ รุจิระวิจักษ์ (2529 : 89) ได้ศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษา โดยได้ข้อมูลว่าครูศิลปศึกษาควตระหนักถึงบทบาทหน้าที่อันสำคัญของตนอยู่เสมอและควรถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะไ้ค้นคว้าความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้นักเรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด โดยปฏิบัติดังนี้ ติดตามข่าวคราวเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศิลปะและศิลปศึกษาจากสื่อมวลชน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตร แผนการสอน หรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้เข้าใจชัดเจนในหลักสูตร ความมุ่งหมายของเนื้อหา รายละเอียดที่เกี่ยวกับศิลปศึกษา หาโอกาสเข้าร่วมประชุมทางวิชาการสัมมนา อบรมปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น ให้ความสำคัญแก่วิชาศิลปศึกษาเท่าเทียมกับวิชาอื่น ๆ

ด้านวิธีสอน

จวันงค์ อินทองคำ (2527 : 85 - 94) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความต้องการทางด้านการสอนของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์เกษตร ตามหลักสูตรประกาศนียบัตร

วิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ในวิทยาลัยเกษตร พบว่า ครูส่วนมากสอนแบบบรรยายและสาธิต นักเรียนจึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยมากเป็นเหตุให้นักเรียนเบื่อหน่ายต่อการเรียน อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนไม่ค่อยสนใจเรียน คือ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนไม่ดีพอ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ในการประเมินผลครูได้ใช้วิธีหลายแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบข้อเขียน การสอบภาคปฏิบัติ และการตรวจผลงานนักเรียน ครูมีภาระหนักบางคนต้องสอนหลายวิชา หลายระดับชั้น บางคนต้องทำงานธุรการอื่น ๆ และครูส่วนมากมีจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์มาก เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ครูมีปัญหาเกี่ยวกับการมีเวลาในการเตรียมการสอน

บุญยัง หมั่นดี (2532 : 68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของครูผู้สอน ศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีความรู้ในวิชาศิลปะที่เกี่ยวกับการวาดเขียน เทคนิคการระบายสี และเทคนิคกระบวนการสร้างผลงานศิลปะด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่ระดับน้อย ส่วนความรู้เกี่ยวกับการออกแบบความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของการออกแบบ ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสีของช่างเขียน ความรู้เกี่ยวกับหลักการใช้สี ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคกระบวนการปั้นและแกะสลัก ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคกระบวนการพิมพ์ ครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษามีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสื่อการสอน

สมบัติ พักฉิม (2526 : จ.ช.) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานสื่อการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนมัศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานสื่อการสอน ดังนี้ ครูกำหนดชนิดของสื่อการสอนในการวางแผนการสอนไม่ได้ ครูไม่ทราบหน้าที่ของหน่วยสื่อการสอน โรงเรียนขาดวัสดุและอุปกรณ์การสอน ครูโศกทัศน์ศึกษาทำหน้าที่ในการแนะนำการใช้สื่อการสอนได้น้อย โรงเรียนไม่มีครูโศกทัศน์ศึกษา ครูขาดความสนใจในการใช้สื่อการสอน ผู้บริหารโรงเรียนไม่จัดให้มีการนิเทศการใช้สื่อการสอนภายในโรงเรียน ครูโศกทัศน์ศึกษากับครูปฏิบัติการสอนขาดการประสานงานต่อกัน จึงทำให้ขาดความสะดวกในการใช้สื่อการสอน ครูหาสื่อการสอนที่ต้องการไม่ได้ เนื่องจากไม่รายงานให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบถึงความต้องการ โรงเรียนไม่สามารถจัดงบประมาณสนองความต้องการของครูในด้านการจัดหาสื่อการสอน

พวงเพ็ญ เปล่งปลั่ง (2529 : 135 - 136) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เด่นรางวัลพระราชทาน พบปัญหาการใช้ สื่อการสอน สรุปได้ว่า ครูใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ น้อย สื่อการสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือ หุ่นกระบอก หุ่นมือ วีดิโอเทป และภาพยนตร์ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียน การสอน

สมาน บุญสัน (2524 : 126 - 131) ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 1 กลุ่มตัวอย่างได้จากผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวด วิชา และครูผู้สอนทุกหมวดวิชา สำหรับความเห็นของครูหมวดศิลปศึกษา พบว่าเอกสารหลักสูตรมี เป็นบางส่วนซึ่งยังไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ที่หมวดวิชาศิลปศึกษาใช้มาก ได้แก่ รูปภาพ เทป เครื่องเล่นเทป และของจริง วิธีสอนส่วนมากใช้วิธีสาธิต รองลงมาคือ ฝึก ทักษะและปฏิบัติจริง การวัดผลใช้วิธีสอนภาคปฏิบัติเป็นส่วนมาก รองลงมาคือ การสังเกตและตรวจ ผลงาน

บุญมี พันธุ์ไทย (2521 : 48) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้อาคารสถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนมากมีเครื่องฉายสไลด์เพียงพอ มากกว่าเครื่องฉายประเภทอื่น ๆ โรงเรียนส่วนมากไม่มีห้องโสตและห้องสำหรับฉายภาพยนตร์ ผู้บริหารและครูส่วนมากมีความสนใจที่จะใช้วัสดุอุปกรณ์มาก แต่ชั่งอยู่ที่ไม่มีอุปกรณ์จะใช้

ด้านการวัดผลและประเมินผล

สมาลี จันทร์ชโล (2522 : 64 - 66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการ ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 สรุปได้ว่า ครูโดยส่วนรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ก่อนข้างน้อย ครูได้ปฏิบัติการประเมินผลการเรียนถูกต้องตามระเบียบการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรใหม่ในระดับปานกลาง ครูมีปัญหาสำคัญในการประเมินผลตามระเบียบในเรื่องคู่มือ การประเมินผลไม่เพียงพอ ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผลตามที่กระทรวงกำหนด ขาด

ด้านวุฒิทางการศึกษา

มงคล ภูพวก (2529 : 94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอน วิชาสังคมศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นขนาดเล็ก เขตการศึกษา 10 จากการเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครูที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการนิเทศโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีความต้องการการนิเทศในเรื่องการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่มีความต้องการนิเทศในเรื่องการจัดลำดับเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และเรื่องการจัดทำธนาคารข้อสอบแตกต่างกัน

สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 103 - 106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการการนิเทศการสอนด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี และครูที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีความต้องการการนิเทศการสอนโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรีมีความต้องการมากกว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนโดยส่วนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป มีความต้องการมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 8 ปี

ด้านประสบการณ์การสอน

อุดม นวลดี (2524 : 100 - 101) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูที่มี การดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่าครูที่มีอายุราชการต่างกันมีปัญหาและความต้องการด้านวิชาการและด้านการเรียนการสอนที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำของผู้บริหารการศึกษาแตกต่างกัน

วรางคณา บัณฑิตยนาถ (2524 : 153) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
 ประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่า
 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารงานวิชาการและการเรียนการสอนแตกต่างกัน
 ครูที่มีประสบการณ์การสอน 5 ปี มีทัศนะต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์
 การสอน 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

ปราณี วันธงชัย (2530 : 21) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศของครู
 สุขศึกษาโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่มีประสบการณ์วิชา
 สุขศึกษา 5 ปี กับครูที่สอนวิชาสุขศึกษามากกว่า 5 ปี มีความต้องการในการนิเทศการสอนแตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เฉพาะด้านการใช้หลักสูตร ยกเว้นด้านการเรียนการสอน

อุษา ขำประยูร (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
 ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 การนำหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ไม่แตกต่างกัน

ชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการ ความช่วยเหลือ
 ของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาจากศูนย์เทศ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 กาฬสินธุ์ พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการความช่วยเหลือจากศูนย์เทศใน
 ด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
5. วิธีจัดการกระทำกับข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตการศึกษา 7 จำนวน 8 จังหวัด เฉพาะภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 มีประชากรรวม 204 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกมาโดยใช้วิธีสุ่มแบบและสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ของ รำไพ สุขสวัสดิ์ ๗ อยุธยา (2526 : 9) มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. นำจำนวนครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่เป็นประชากรมาจำแนกตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยวิธีการดังนี้ จำแนกตามวุฒิการศึกษาได้ 2 กลุ่มคือ ทำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี ในแต่ละกลุ่มจำแนกออกเป็นประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา 1-6 ปี และประสบการณ์วิชาทัศนศิลป์ศึกษา 6 ปีขึ้นไป

2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยตารางสำเร็จของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 606 - 610) ปรากฏว่าได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 132 คน

3. หาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรตัวอย่างดังนี้

$$\text{สัดส่วนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้}}{\text{จำนวนประชากร}}$$

$$\text{สัดส่วนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้} = \frac{132}{204} = 0.64$$

4. นำสัดส่วนที่ได้มาหากกลุ่มตัวอย่างซึ่งจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์ การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา โดยใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ดังแสดง ในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

วุฒิทางการศึกษา	ประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา				รวม	
	1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป			
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ต่ำกว่าปริญญาตรี	63	40	25	16	88	56
ปริญญาตรี	42	28	74	48	116	76
รวม	105	68	99	64	204	132

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำนวน 1 ชุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ได้แก่ วัตถุประสงค์ทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างแบบสอบถามนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและเครื่องมือที่มีผู้ทำไว้เกี่ยวกับวิชาศิลปะศึกษา และการนิเทศการสอน เช่น เอกสารและงานวิจัยของบุคคลต่อไปนี้ อารี สุทธิพันธุ์ (2515) วิรุณ ตั้งเจริญ (2526) วินัย โสมคี (2525) เลิศ อานันทนะ (2525) บุญนำ นวลละออ (2527) มงคล ภูพวง (2529) อนันต์ ระงับทุกข์ (2529) วุฒิ วัฒนสิน (2530) วิบูล จันทรไย้ม (2531) มะลิฉัตร เอ้ออานันท์ (2531)
2. สัมภาษณ์นักวิชาการและศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษาทั้งหมด และสัมภาษณ์ครูศิลปะศึกษา จากโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับความต้องการจากการนิเทศการสอน จำนวน 10 คน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสอบถาม
3. ศึกษาหลักการวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ท (Likert. 1967 : 180 - 188)

4. สร้างแบบสอบถามตามแบบต่าง ๆ และขอช่วยของเนื้อหาที่กำหนดไว้ แล้วนำไปให้ คณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิอีก 7 คน ประกอบด้วยอาจารย์ภาควิชา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 3 คน และศึกษานิเทศก์ ฝ่ายนิเทศ การสอนภาควิชาศิลปศึกษา กรมสามัญศึกษาอีก 1 คน หัวหน้าฝ่ายแผนงานวิจัยและประเมินผล หน่วย ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก 1 คน อาจารย์ทางการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 1 คน อาจารย์หัวหน้าหมวดวิชา พื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ตรวจสอบทาง คำนวณสถิติทางการวิจัย จำนวน 1 คน รวมผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 9 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความ เหมาะสมในเนื้อหาสาระ และแบบของแบบทดสอบ

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจหาความเที่ยงตรงและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง กับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จังหวัดชลบุรี ที่ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธี สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach, 1970 : 61) ได้ ค่าความเชื่อมั่น 0.97 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เสนอต่อสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 เพื่อให้สำนักศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ให้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ ในโรงเรียน มัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน ตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม

2. การรวบรวมแบบสอบถามคืน กระทำ 2 วิธีคือ

2.1 แบบสอบถามที่ต้องให้ส่งคืนทางไปรษณีย์ผู้วิจัยแจ้งกำหนดวันไว้ในจดหมายขอความอนุเคราะห์จากครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อส่งกลับคืนภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2532

2.2 แบบสอบถามที่ไปรับคืนด้วยตนเอง ผู้วิจัยแจ้งวันที่จะไปรับคืนด้วยตนเองแก่ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7

แบบสอบถามจำนวน 132 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 132 ฉบับ ซึ่งมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2532

วิธีจัดการกับข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนแล้ว ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ได้รับกลับมามีทั้ง 132 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

2. นำแบบสอบถามมาตรวจนับคะแนนตามวิธีการทางสถิติ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ทำการวิเคราะห์คะแนนโดยหาค่าความถี่ของคำตอบเกี่ยวกับวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แล้วเปลี่ยนคะแนนตามความถี่ของคำตอบให้เป็นร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ดังตาราง 2

ตาราง 2 สถานภาพของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

สถานภาพของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา		จำนวน	ร้อยละ
วุฒิทางการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	56	42.42
	ปริญญาตรี	76	57.58
	รวม	132	100
ประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	1-6 ปี	68	51.51
	6 ปีขึ้นไป	64	48.49
	รวม	132	100

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่าเกี่ยวกับความต้องการจากการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในแต่ละด้านมาแจกแจงความถี่และกำหนดคะแนนความต้องการดังนี้

ต้องการนิเทศการสอนระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
ต้องการนิเทศการสอนระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 4
ต้องการนิเทศการสอนระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
ต้องการนิเทศการสอนระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2
ต้องการนิเทศการสอนระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

หาค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนเป็นรายชื่อของแต่ละด้านในตอนที่ 2 โดยตั้งเกณฑ์สำหรับการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยความต้องการจากการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาว่าอยู่ในระดับใด ใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best.

- 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด หรือ ต้องการในระดับมากที่สุด
 3.50-4.49 หมายถึง มาก หรือ ต้องการในระดับมาก
 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง หรือ ต้องการในระดับปานกลาง
 1.50-2.49 หมายถึง น้อย หรือ ต้องการในระดับค่อนข้างน้อย
 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด หรือ ไม่ต้องการเลย

3. นำผลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาวิเคราะห์และทดสอบตามสมมติฐาน ได้แก่

3.1 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกันในด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 อีกด้านหนึ่งซึ่งประกอบด้วยด้านการเรียนการสอน การเตรียมการสอน วัสดุสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล ทดสอบโดยค่าที (t-test) โดยวิธีของ ชูศรี วงศ์รัตนะ (2527 : 180)

3.2 การเสนอผลเป็นความเรียงประกอบความถี่ของข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าอัตราส่วนร้อยละ (Percentage ratio) ของวันหนังสือพิมพ์ (2525 : 280 - 282)

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

ค่าร้อยละใช้ในการเปรียบเทียบความถี่ของข้อมูลต่าง ๆ ประเภทให้เลือกตอบในแบบสอบถามตอนที่ 1

1.2 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) คะแนนของข้อมูลที่อยู่ในลักษณะมาตราส่วนประเวณค่า โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2527 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่ากลางค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

1.3 หากค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อการกระจายของคะแนนในแต่ละข้อของแบบสอบถามที่อยู่ในลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัศนะ. 2527 : 40)

$$S.D. = \frac{n\sum fX^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

f แทน ความถี่ของคะแนน

X แทน คะแนน

\sum แทน ผลบวก

2. ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ในแบบสอบถามตอนที่ 2 (ความต้องการจากการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา) โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ ในด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน โดยใช้สูตร t-test ดังสูตร (ชูศรี วงศ์รัศนะ. 2527 : 180)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน สถิติที่ใช้ทดสอบ t-distribution

\bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

ในการตีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำให้ทดสอบความแตกต่างของแผนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้ LSD (Fisher's Least Significant Difference) ดังสูตร

$$LSD = (t, d.f.) \sqrt{MS_W (C_j^2/n_j + C_{j'}^2/n_{j'})}$$

ค่า t_{α} , d.f. เป็นค่าจากตาราง

$$t, d.f. = N - K$$

MS_W เป็นค่า Mean Square ของความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ความแปรปรวน

$C_j, C_{j'}$ เป็นค่าสัมประสิทธิ์ของการเปรียบเทียบ

3. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของคะแนนแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) (Cronbach, 1970 : 101)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ

$\sum S_i^2$ แทน ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน ค่าความแปรปรวน
t	แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean square)
MS _B	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม (Mean square between groups)
MS _W	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม (Mean square within groups)
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
R	แทน อันดับของความต้องการ

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์และแปลผล ผู้วิจัยเสนอเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่า

ร้อยละ ใช้สูตรของวันหน้อย ชูศิลป์ (2525 : 280 - 282)

ตอนที่ 2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชา
ทัศนศิลป์ศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตรของ
ชูศรี วงศ์รัศนะ (2527 : 40)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำแนก
ตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา โดยใช้ t-test ใช้สูตรของ
ชูศรี วงศ์รัศนะ (2527 : 180)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาตามหลักสูตร
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 7 โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การ
สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา (ดังแสดงไว้แล้วในบทที่ 3 ตาราง 2) พบว่า ครูผู้สอนทัศนศิลป์ศึกษา
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คือ ร้อยละ 57.58 ระดับต่ำกว่า
ปริญญาตรี ร้อยละ 42.42 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอน 1-6 ปี และ 6 ปี
ขึ้นไปมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 51.51 และ 48.49

ตอนที่ 2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศน ศิลป์ศึกษา

การศึกษาค้นคว้าความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอน
วิชาทัศนศิลป์ศึกษาได้ศึกษา 2 ด้านคือ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521
และด้านการเรียนการสอน ดังปรากฏในตาราง 3 ถึง ตาราง 8

2.1 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชา
ทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521

การนิเทศการสอนด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	\bar{X}	S.D.	R
1. การอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	3.52	1.11	22
2. การส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาปรับปรุงการใช้หลักสูตรวิชา ทัศนศิลป์ศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	3.94	0.99	13
3. แจ้งข่าวสารหรือระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาทัศน ศิลป์ศึกษา	3.82	0.99	16
4. ให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มากยิ่งขึ้นเพื่อจะช่วยให้ช่วยเหลือครูได้มากขึ้น	3.95	0.96	12
5. การแนะนำใช้เอกสารประกอบหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา เช่น แผน การสอน คู่มือการสอน เป็นต้น	3.73	0.98	21
6. ติดตามและรายงานประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษาอย่าง สม่ำเสมอ	3.77	0.96	20
7. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การวาดเขียน	4.09	0.95	3
8. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก	4.11	0.99	2
9. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การพิมพ์ภาพ	4.05	1.07	5

ตาราง 3 (ต่อ)

การนิเทศการสอนด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	\bar{X}	S.D.	R
10. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะ	4.04	1.07	6
11. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง ศิลปะพื้นบ้าน	3.93	1.00	14
12. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การวาดเขียน	3.96	1.01	10
13. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การพิมพ์ภาพ	3.93	1.04	14
14. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก	4.02	1.02	7
15. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะไทย	3.96	1.06	10
16. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะสากล	3.97	1.05	9
17. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง องค์ประกอบศิลปะ	4.02	1.09	7
18. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การออกแบบ	4.20	1.04	1
19. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะ	4.08	1.07	4

ตาราง 3 (ต่อ)

การนิเทศการสอนด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศึกษา พุทธศักราช 2521	\bar{X}	S.D.	R
20. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง นิทรรศการทางศิลปะ	3.78	1.07	19
21. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปวิจารณ์	3.80	1.07	17
22. การแนะนำเกี่ยวกับแหล่งวิชาศิลปะ ศิลปะศึกษาที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับ เนื้อหาวิชา	3.80	1.07	17

จากตาราง 3 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศึกษาของครูผู้สอนวิชา
ทัศนศึกษา ด้านการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 อยู่ในระดับมาก ความต้องการ 5 อันดับ
แรก ได้แก่ การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการออกแบบ
การแนะนำ การอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก
การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การวาดเขียน การแนะนำ
การอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะและการ
แนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การพิมพ์ภาพ

2.2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอน ได้จำแนกออกเป็นข้อย่อย ๆ 4 ข้อด้วยกันคือ การเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผล ดังปรากฏในตาราง 4 ถึงตาราง 7

1) ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน

การนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน	X	S.D.	R
1. เตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูในหมวดวิชาเดียวกัน	3.23	1.08	4
2. เตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียน	3.28	1.04	3
3. การแนะนำด้านการเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับงบประมาณที่จัดไว้กับหมวดวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	3.47	1.00	2
4. การแนะนำวิธีการใช้คู่มือครูประกอบการสอน	3.72	2.83	1

จากตาราง 4 แสดงว่า ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอนในแต่ละเรื่องส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการ 4 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำวิธีการใช้คู่มือครูประกอบการสอน การแนะนำด้านการเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับงบประมาณที่จัดไว้กับหมวดวิชาทัศนศิลป์ศึกษา-เตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียน และเตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูในหมวดวิชาเดียวกัน ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

2) ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอน
วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน ดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน

การนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน	\bar{X}	S.D.	R
1. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรมการสาธิต (Demonstration)	3.93	0.92	2
2. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรมการทดลอง (Experimentation)	3.98	0.95	1
3. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรม (Activity)	3.91	1.08	4
4. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนตามศูนย์สนใจ	3.34	1.10	13
5. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture)	3.25	0.98	14
6. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนโดยให้แสดงออกด้วยตนเอง (Self Expression)	3.80	0.94	6
7. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบสหสัมพันธ์ (Co-Relation)	3.56	0.94	10
8. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบกลุ่มอภิปรายและปฏิบัติงาน (Discussion)	3.47	0.95	12
9. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบเกม (Games)	3.55	1.10	11
10. การแนะนำเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา	3.66	0.91	9
11. การแนะนำเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	3.78	0.87	7

ตาราง 5 (ต่อ)

การนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน	\bar{X}	S.D.	R
12. การแนะนำเทคนิคการสร้างแรงจูงใจเสริมแรงแก่ผู้เรียน	3.86	0.93	5
13. ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการสอน เทคนิคการสอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ในระดับชั้นเดียวกัน	3.93	1.06	2
14. ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการสอน เทคนิคการสอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน	3.76	1.03	8

จากตาราง 5 แสดงว่า ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับปานกลางและมาก ความต้องการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เป็นกิจกรรมการทดลอง (Experimentation) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เป็นกิจกรรมสาธิต (Demonstration) ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการสอน เทคนิคด้านการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับชั้นเดียวกัน การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เป็นกิจกรรม (Activity) และการแนะนำเทคนิคการสร้างแรงจูงใจเสริมแรงแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากทั้งหมด

3) ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอน
วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน ดังปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน

การนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน	\bar{X}	S.D.	R
1. การแนะนำในการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมสอดคล้อง กับกิจกรรมการเรียนการสอน	3.79	0.82	2
2. การแนะนำความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนราคาถูกจากวัสดุในท้องถิ่น	3.81	1.06	1
3. การแนะนำความรู้ในการจัดเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน	3.58	0.86	5
4. ให้มีการจัดพิมพ์รายการสื่อการสอนเพื่อให้ครูทราบจะได้ใช้บริการ	3.65	0.93	3
5. การให้กลุ่มโรงเรียนแลกเปลี่ยนกันใช้สื่อการสอน	3.48	1.07	6
6. การให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนแก่ครู	3.62	1.10	4

จากตาราง 6 แสดงว่า ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครู
ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนในแต่ละเรื่องส่วนใหญ่อยู่ใน
ระดับมาก ความต้องการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน
ราคาถูกจากวัสดุในท้องถิ่น การแนะนำในการเลือกใช้วัสดุประเภทการสอนให้เหมาะสมสอดคล้อง
กับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีการจัดพิมพ์รายการสื่อการสอนเพื่อให้ครูทราบที่จะใช้บริการ
การให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนแก่ครู และการแนะนำความรู้ในการจัดเก็บรักษาวัสดุ
อุปกรณ์การสอน ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากทั้งหมด

4) ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอน
วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ดังปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

งานการนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล	\bar{X}	S.D.	R
1. การชี้แจงถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการวัดผลและประเมินผล	3.62	0.88	5
2. การอธิบายชี้แจงถึงหลักการวิธีการให้ระดับคะแนน	3.61	0.93	6
3. การแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียน	3.79	1.03	1
4. การแนะนำด้านการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	3.68	0.94	3
5. การรู้วิธีการสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.64	0.86	4
6. การให้มีโครงการวัดผลประเมินผลร่วมกันของครูผู้สอนในระดับเดียวกัน	3.48	0.92	7
7. การอบรมเพื่อความรู้ความเข้าใจระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	3.48	0.93	7
8. การแนะนำด้านการจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้	3.70	0.87	2
9. การให้จัดหาคู่มือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวัดผลประเมินผลวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพียงพอเพื่อเป็นแนวทางในการวัดผลประเมินผลด้วยตนเอง	3.24	1.51	9

จากตาราง 7 แสดงว่า ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในแต่ละเรื่องมีเพียง 2 ด้านคือ อยู่ในระดับปานกลางและมากความต้องการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียน การแนะนำด้านการจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การแนะนำด้านการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับวิชาทัศนศิลป์ศึกษา การรู้วิธีการสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากทั้งหมด และการชี้แจงถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการวัดผลและประเมินผล

2.3 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา รวมทั้ง 2 คำนวณใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน จำแนกด้านการเรียนการสอนออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ ได้ 4 ข้อ คือ ด้านการเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผล ดังปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา รวมทั้ง 2 คำนวณใหญ่ ๆ ได้แก่ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน

งานการนิเทศการสอน	\bar{X}	S.D.	R
1. ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	3.93	0.78	1
2. ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง	3.63	0.62	4
2.1 การเตรียมการสอน	3.43	1.05	6
2.2 วิธีสอน	3.70	0.70	2
2.3 สื่อการสอน	3.65	0.77	3
2.4 การวัดผลและประเมินผล	3.58	0.68	5
รวม	3.75	0.65	

จากตาราง 8 แสดงว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 มากเป็นอันดับแรก สำหรับด้านการเรียนการสอน เมื่อจำแนกออกเป็นหัวข้อย่อย ๆ 4 ข้อแล้ว ปรากฏว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีความต้องการด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนมากเป็นอันดับแรก และเป็นความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการเตรียมการสอนมีความต้องการเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครู

ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ทั้ง 2 ด้านคือ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาดังแสดงในตาราง 9 ถึงตาราง 13

3.1 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน ดังปรากฏในตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน

งานการนิเทศการสอนด้านการ ใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาดำเนินการ		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับ จุดประสงค์ของหลักสูตรวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา	3.66	1.15	3.42	1.07	1.23	3.69	1.11	3.34	1.09	1.82
2. การส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชา ทัศนศิลป์ศึกษารับปรุงการใช้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่น	3.77	1.10	4.07	0.90	1.71	3.90	0.99	3.98	0.10	0.50

ตาราง 9 (ต่อ)

งานการนิเทศการสอนด้านการ ใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
3. แจ้งข่าวสารหรือระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	3.86	0.10	3.79	0.10	0.39	3.85	0.10	3.78	0.10	0.41
4. ให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความ เข้าใจในการใช้หลักสูตรวิชา ทัศนศิลป์ศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อ จะได้ช่วยเหลือครูได้มากขึ้น	3.95	0.88	3.96	1.01	0.08	3.93	0.97	3.98	0.95	0.35
5. การแนะนำใช้เอกสารประกอบ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา เช่น แผนการสอนคู่มือการสอน เป็นต้น	3.63	0.95	3.82	1.00	1.11	3.66	1.02	3.81	0.94	0.88
6. ติดตามและรายงานประเมินผล การใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.00	0.95	3.59	0.94	2.45*	3.87	1.04	3.66	0.88	1.26
7. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การวาดเขียน	4.23	0.97	3.99	0.93	1.47	4.35	0.89	3.81	0.94	3.38*
8. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การปั้นการแกะสลัก	4.18	1.06	4.07	0.93	0.65	4.31	1.03	3.91	0.90	2.39*

ตาราง 9 (ต่อ)

งานการนิเทศการสอนด้านการ ใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า					1-6 ปี	6 ปีขึ้นไป			
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.				\bar{X}	S.D.	
9. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การพิมพ์ภาพ	4.16	1.22	3.96	0.94	1.06	4.26	1.18	3.81	0.89	2.48*
10. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะ	3.95	1.23	4.11	0.93	0.85	4.15	1.20	3.92	0.90	1.22
11. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง ศิลปะพื้นบ้าน	3.86	1.12	3.99	0.90	0.74	4.01	1.09	3.84	0.89	0.98
12. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การวาดเขียน	3.96	1.09	3.96	0.94	0.02	4.13	1.08	3.78	0.90	2.03*
13. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การพิมพ์ภาพ	3.91	1.15	3.95	0.95	0.20	4.07	1.08	3.78	0.97	1.63
14. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก	4.05	1.05	4.00	1.01	0.30	4.13	1.09	3.91	0.94	1.27

ตาราง 9 (ต่อ)

งานการนิเทศการสอนด้านการ ใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
15. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะไทย	4.00	1.11	3.93	1.02	0.35	4.16	1.09	3.75	0.99	2.27*
16. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะสากล	4.07	1.13	3.89	0.99	0.96	4.18	1.08	3.75	0.98	2.38*
17. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง องค์ประกอบศิลปะ	4.14	1.17	3.92	1.03	1.16	4.25	1.10	3.77	1.04	2.60*
18. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การออกแบบ	4.27	1.15	4.14	0.95	0.67	4.43	1.07	3.95	0.95	2.68*
19. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะ	4.05	1.20	4.11	0.97	0.27	4.22	1.16	3.94	0.96	1.53
20. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง นิทรรศการทางศิลปะ	3.84	1.14	3.74	1.01	0.54	3.81	1.16	3.75	0.96	0.32

ตาราง 9 (ต่อ)

งานการนิเทศการสอนด้านการ ใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า					1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
21. การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษ ในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปวิจารณ์	3.84	1.08	3.78	1.07	0.33	3.97	1.08	3.63	1.03	1.88
22. การแนะนำเกี่ยวกับแหล่งวิชา ศิลปะ ศิลปศึกษาที่จะให้ความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา	3.63	1.04	3.93	1.08	1.66	3.75	1.10	3.86	1.04	0.59
รวม	3.95	0.81	3.91	0.77	0.29	4.05	0.79	3.81	0.76	1.81

$$t_{.05} = 1.96 \quad \text{มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ } .05$$

จากตาราง 9 ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า t ในตารางมีค่า 1.96 แต่ค่า t จากการคำนวณในข้อที่ปรากฏเครื่องหมาย * มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่า

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาคู่กัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเรื่องคิดตามผล และรายงานประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเรื่องการแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การวาดเขียน การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การพิมพ์ภาพ การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การวาดเขียน การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะไทย การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะสากล การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง องค์ประกอบศิลปะ และการแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การออกแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจะเห็นว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษา และ มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ซึ่งจำแนกออกเป็นข้อย่อย ๆ 4 ข้อคือการเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผล

1) เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ดังปรากฏในตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียน การสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีวุฒิทางการศึกษา และ ประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน

งานนิเทศการสอนด้านการเรียน การสอนเกี่ยวกับการเตรียมการ สอน	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. เตรียมการสอนโดยวางแผน ร่วมกับครูในหมวดวิชาเดียวกัน	3.27	1.10	3.21	1.06	0.30	3.25	1.20	3.22	0.93	0.17
2. เตรียมการสอนโดยวางแผน ร่วมกับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ ศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียน	3.39	0.99	3.20	1.07	1.07	3.34	1.14	3.22	0.92	0.66
3. การแนะนำด้านการเตรียมการ สอนที่เหมาะสมกับงบประมาณ ที่จัดไว้กับหมวดวิชาทัศนศิลป์ ศึกษา	3.71	0.95	3.29	1.00	2.46*	3.63	0.99	3.30	0.99	1.95
4. การแนะนำวิธีการใช้คู่มือครู ประกอบการสอน	4.36	4.13	3.25	0.97	2.26*	4.12	3.80	3.30	0.95	1.68
รวม	3.68	1.25	3.24	0.83	2.46*	3.59	1.22	3.26	0.81	1.80

t .05 = 1.96 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า t ในตารางมีค่า 1.96 แต่ค่า t จากการคำนวณในข้อที่ปรากฏเครื่องหมาย * มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน ในเรื่องการแนะนำด้านการเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับงบประมาณที่จัดไว้กับหมวดวิชาทัศนศิลป์ศึกษา และการแนะนำวิธีการใช้คู่มือครูประกอบการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ส่วนครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน ไม่แตกต่างกันทุกเรื่อง

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอน เกี่ยวกับการเตรียมการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ดังปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาค้างกัน

งานการนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรมการสาธิต (Demonstration)	4.05	0.98	3.84	0.68	1.31	4.04	0.89	3.81	0.94	1.46
2. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรมการทดลอง (Experimentation)	4.07	0.97	3.91	0.94	0.97	4.15	0.93	3.80	0.95	2.14*
3. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรม (Activity)	3.82	1.27	3.97	0.92	0.80	3.97	1.23	3.84	0.89	0.67
4. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนตามศูนย์สนใจ	3.20	1.13	3.45	1.06	1.30	3.32	1.20	3.36	0.98	0.19
5. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture)	3.55	1.06	3.03	0.86	3.15*	3.43	1.07	3.06	0.85	2.15*
6. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนโดยให้แสดงออก (Self Expression)	3.63	1.00	3.93	0.87	1.89	3.81	1.01	3.80	0.86	0.07
7. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบสหสัมพันธ์ (Co-Relation)	3.61	0.97	3.53	0.92	0.49	3.63	0.94	3.48	0.93	0.91

ตาราง 11 (ต่อ)

งานการนิเทศการสอนด้านการ เรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
8. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับ วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มอภิปราย และปฏิบัติ (Discussion)	3.55	0.95	3.41	0.95	0.87	3.65	0.93	3.28	0.95	2.24*
9. การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับ วิธีสอนแบบเกมส์ (Games)	3.86	0.99	3.46	1.17	1.13	3.78	1.02	3.31	1.14	2.48*
10. การแนะนำเลือกวิธีสอนที่ เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา	3.64	1.07	3.67	0.77	0.18	3.71	1.04	3.61	0.75	0.61
11. การแนะนำเทคนิคการนำเข้า สู่บทเรียนที่เหมาะสมสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.98	0.94	3.63	0.78	2.33*	3.94	0.91	3.61	0.79	2.23*
12. การแนะนำเทคนิคการสร้าง แรงจูงใจเสริมแรงแก่ผู้เรียน	3.98	1.04	3.76	0.85	1.34	3.97	1.02	3.73	0.82	1.46
13. ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการ สอน เทคนิคการสอนวิชาทัศน ศิลปศึกษาในระดับชั้นเดียวกัน	4.13	1.19	3.79	0.93	1.82	4.10	1.15	3.75	0.93	1.94
14. ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการ สอน เทคนิคการสอนวิชาทัศน ศิลปศึกษาของครูผู้สอนในกลุ่ม โรงเรียนเดียวกัน	3.95	1.02	3.62	1.03	1.82	3.93	1.10	3.58	0.94	1.95
รวม	3.77	0.74	3.64	0.67	1.07	3.82	0.70	3.57	0.68	2.02*

t .05 = 1.96 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า t ในตารางมีค่า 1.96 แต่ค่า t จากการคำนวณในข้อที่ปรากฏเครื่องหมาย * มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน ในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) และการแนะนำเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน ในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เป็นกิจกรรมการทดลอง (Experimentation) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มอภิปรายและปฏิบัติงาน (Discussion) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบเกม (Games) และการแนะนำเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ดังปรากฏในตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาค้นคว้าการเรียน การสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาค้นคว้า

งานการนิเทศการสอนค้นคว้า เรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การแนะนำในการเลือกใช้วัสดุ ประกอบการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การสอน	3.91	0.88	3.70	0.77	1.48	3.96	0.89	3.61	0.70	2.47*
2. การแนะนำความรู้เกี่ยวกับการ ผลิตสื่อการสอนราคาถูกลงจาก วัสดุในท้องถิ่น	3.66	1.15	3.92	0.98	1.40	3.84	1.14	3.78	0.97	0.31
3. การแนะนำความรู้ในการจัด เก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน	3.55	0.89	3.59	0.84	0.25	3.72	0.84	3.42	0.85	2.02*
4. ให้มีการจัดพิมพ์รายการสื่อการ การสอนเพื่อให้ครูทราบที่จะใช้ บริการ	3.61	0.89	3.68	0.97	0.47	3.75	0.87	3.55	0.99	1.25
5. การให้กลุ่มโรงเรียนแลกเปลี่ยน กันใช้สื่อการสอน	3.54	1.03	3.43	1.11	0.54	3.69	1.01	3.25	1.10	2.40*
6. การให้มีการอบรมเกี่ยวกับ การใช้สื่อการสอนแก่ครู	3.63	1.10	3.62	1.11	0.03	3.79	1.02	3.44	1.17	1.88
รวม	3.65	0.74	3.66	0.80	0.07	3.79	0.73	3.51	0.79	2.15*

t .05 = 1.96 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า t ในตารางมีค่า 1.96 แต่ค่า t จากการคำนวณในข้อที่ปรากฏเครื่องหมาย * มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนไม่แตกต่างกันในทุกเรื่อง

ส่วนครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน ในเรื่องการแนะนำในการเลือกใช้วัสดุประกอบการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน แนะนำความรู้ในการจัดเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน และการให้กลุ่มโรงเรียนแลกเปลี่ยนกันใช้สื่อการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานแต่ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ดังปรากฏในตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน

งานการนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การชี้แจงถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการวัดผลประเมินผล	3.55	0.99	3.67	0.79	0.76	3.65	0.91	3.59	0.85	0.35
2. การอธิบายชี้แจงถึงหลักการวิธีการให้ระดับคะแนน	3.66	1.10	3.58	0.79	0.50	3.79	1.02	3.42	0.79	2.34*
3. การแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียน	3.93	1.04	3.68	1.01	1.36	3.97	0.98	3.59	1.05	2.14*
4. การแนะนำด้านการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับวิชาทัศนศิลป์ศึกษา	3.66	0.90	3.70	0.98	0.22	3.71	0.92	3.66	0.98	0.30
5. การรู้วิธีการสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.59	0.93	3.68	0.80	0.63	3.63	0.90	3.66	0.82	0.16
6. การให้มีโครงการวัดผลประเมินผลร่วมกันของครูผู้สอนในระดับเดียวกัน	3.48	0.79	3.49	1.01	0.03	3.54	0.85	3.42	0.99	0.76

ตาราง 13 (ต่อ)

งานการนิเทศการสอนด้านการ เรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผล	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
7. การอบรมเพื่อความรู้ความ เข้าใจระเบียบกระทรวงศึกษา ธิการ ว่าด้วยการประเมินผล ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521	3.45	0.89	3.50	0.96	0.33	3.63	0.94	3.31	0.89	2.00*
8. การแนะนำด้านการจัดทำ ข้อสอบตามจุดประสงค์การ เรียนรู้ที่กำหนดไว้	3.79	0.80	3.64	0.92	0.92	3.91	0.81	3.48	0.89	2.89*
9. การให้จัดหาคู่มือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวัดผลประเมินผลวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพียงพอ เพื่อเป็น แนวทางในการวัดผลประเมิน ผลด้วยตนเอง	2.30	1.63	3.93	0.96	7.21*	2.71	1.72	3.81	0.99	4.49*
รวม	3.49	0.56	3.65	0.75	1.38	3.62	0.60	3.55	0.75	0.56

t .05 = 1.96 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า t ในตารางมีค่า 1.96 แต่ค่า t จากการคำนวณในข้อนี้ปรากฏเครื่องหมาย * มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่าค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลในเรื่องการให้จัดหาคู่มืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวัดผลและประเมินผล วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพียงพอ เพื่อเป็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ในเรื่องการอธิบายชี้แจงถึงหลักการวิธีการให้ระดับคะแนน การแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียน การอบรมเพื่อความรู้ความเข้าใจระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 การแนะนำด้านการจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และการให้จัดหาคู่มืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวัดผลและประเมินผลวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพียงพอ เพื่อเป็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจะเห็นว่า ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา รวมทั้ง 2 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน ซึ่งด้านการเรียนการสอนนั้นได้แบ่งออกเป็น ข้อย่อย ๆ 4 ข้อ คือ การเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผล ดังปรากฏในตาราง 14

ตาราง 14 การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาทั้ง 2 ด้านใหญ่ ๆ ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

งานการนิเทศการสอน	วุฒิทางการศึกษา				t	ประสบการณ์การสอน				t
	ต่ำกว่า		ปริญญาตรี			1-6 ปี		6 ปีขึ้นไป		
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี							
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. การใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521	3.95	0.81	3.91	0.77	0.29	4.05	0.79	3.81	0.76	1.81*
2. การเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง	3.66	0.60	3.60	0.65	0.58	3.73	0.57	3.52	0.66	1.98*
2.1 การเตรียมการสอน	3.68	1.25	3.24	0.83	2.46*	3.59	1.22	3.26	0.81	1.80
2.2 วิธีสอน	3.77	0.74	3.64	0.67	1.07	3.82	0.70	3.57	0.68	2.02*
2.3 สื่อการสอน	3.65	0.74	3.66	0.80	0.07	3.79	0.73	3.51	0.79	2.15*
2.4 การวัดผลและประเมินผล	3.49	0.56	3.65	0.75	1.38	3.62	0.60	3.55	0.75	0.56
รวม	3.78	0.63	3.73	0.66	0.48	3.86	0.62	3.63	0.66	2.02*

t .05 = 1.96 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า t ในตารางมีค่า 1.96 แต่ค่า t จากการคำนวณในข้อที่ปรากฏเครื่องหมาย * มีค่ามากกว่า 1.96 แสดงว่าค่าเฉลี่ยที่คำนวณแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีวุฒิทางการศึกษาและประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาค้างกัน

สมมติฐานในการ ศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างกัน คือ ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตการศึกษา 7 เฉพาะภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 132 คน ซึ่งสุ่มมาโดยวิธีการสุ่มแบบอย่างธรรมดา (Simple

Random Sampling) ของร่ำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2526 : 9) โดยสุ่มจำแนกตาม
 วิชาทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่
 ผู้วิจัยสร้างขึ้น 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

ตอนที่ 2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์
 โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2532 จนถึง วันที่ 26 พฤศจิกายน 2532 ปรากฏว่า
 แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 132 ฉบับ ได้รับคืนมาทั้ง 132 ฉบับ และมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหา
 ค่าร้อยละ

4.2 หาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการในการนิเทศ
 การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

4.3 เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครู
 ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่มีวิชาทางการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แยก
 ต่างกัน โดยใช้ t-test

สรุปผลการค้นคว้า

การวิจัยปรากฏผลสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
 ที่มีวิชาทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.58 มากกว่าวิชาทางการศึกษาระดับต่ำกว่า
 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.42 มีจำนวนผู้ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา

1-6 ปี และ 6 ปีขึ้นไป ใกล้เคียงกันคือ ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.51 และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 48.49

2. ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พบว่า มีความต้องการโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการในแต่ละด้าน เช่น ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน พบว่า มีความต้องการในระดับมากทั้งสองด้าน โดยมีความต้องการด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 มากเป็นอันดับแรก และมีความต้องการด้านการเรียนการสอนรองลงมา

2.1 เมื่อพิจารณาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ในแต่ละเรื่อง พบว่า มีความต้องการในระดับมากทุกเรื่อง ซึ่งความต้องการมาก 5 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การออกแบบ การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การวาดเขียน การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะ และการแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การพิมพ์ภาพ

2.2 เมื่อพิจารณาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอน

2.2.1 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอนในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับปานกลางและมาก โดยมีความต้องการการแนะนำวิธีการใช้คู่มือครูประกอบการสอนอยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การแนะนำด้านการเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับงบประมาณที่จัดไว้กับหมวดวิชาทัศนศิลป์ศึกษา เตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับกลุ่มโรงเรียน และเตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูในหมวดวิชาเดียวกัน

2.2.2 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มีความต้องการในการนิเทศการสอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง และมาก ความต้องการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เป็นกิจกรรมการทดลอง (Experimentation) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เป็นกิจกรรมการสาธิต (Demonstration) ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการสอน เทคนิคการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับชั้นเดียวกัน การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เน้นกิจกรรม (Activity) และการแนะนำเทคนิคการสร้างแรงจูงใจ เสริมแรงแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2.3 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มีความต้องการในการนิเทศการสอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน ในแต่ละเรื่องส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ความต้องการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนราคา ถูกจากวัสดุในท้องถิ่น การแนะนำในการเลือกใช้วัสดุประกอบการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีการจัดพิมพ์รายการสื่อการสอน เพื่อให้ครูทราบที่จะใช้บริการ การให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนแก่ครู และการแนะนำความรู้ในการจัดเก็บรักษา วัสดุอุปกรณ์การสอน ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2.4 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มีความต้องการในการนิเทศการสอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ในแต่ละเรื่องอยู่ในระดับปานกลางและมาก ความต้องการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำ แบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียน การแนะนำด้านการจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ การแนะนำด้านการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับวิชาทัศนศิลป์ศึกษา การรู้วิธีการ สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการชี้แจงถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมาย ของการวัดผลประเมินผล ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

3. เปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

3.1 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี และวุฒิทาง การศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาโดยส่วนรวม

ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน ก็ไม่พบความแตกต่างเช่นกัน

เมื่อพิจารณาความต้องการเฉพาะด้านการเรียนการสอน พบว่า ในข้อย่อย ๆ 4 ข้อ ได้แก่ การเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผลนั้น มีความแตกต่างกันเพียงด้านเดียว คือ การเตรียมการสอน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอน พบว่ามีความแตกต่างกันเพียงด้านเดียวคือ ด้านการเรียนการสอน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาความต้องการเฉพาะด้านการเรียนการสอน พบว่าในข้อย่อย ๆ 4 ข้อ ได้แก่ การเตรียมการสอน วิธีสอน สื่อการสอน และการวัดผลและประเมินผล มีความแตกต่างกัน 2 ด้านคือ วิธีสอน และสื่อการสอน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอีกสองข้อย่อยที่เหลือไม่พบความแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 ผู้วิจัยได้เสนออภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.58 มากกว่าวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.42 มีจำนวน

ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี และ 6 ปีขึ้นไปใกล้เคียงกัน คือ ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.51 และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 48.49

ตอนที่ 2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 หั้ว 2 ด้านคือ ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย การเตรียมการสอน วิธีการสอน สื่อการสอน การวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 มากเป็นอันดับแรก สำหรับด้านการเรียนการสอน เมื่อจำแนกเป็นข้อย่อย ๆ 4 ข้อแล้ว ปรากฏว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีความต้องการด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนมากเป็นอันดับแรก และเป็นความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการเตรียมการสอนมีความต้องการเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งเป็นความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ซึ่งหลักสูตรทั้งสองมีหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการเรียน ซึ่งแตกต่างไปจากหลักสูตรเดิม คือหลักสูตรพุทธศักราช 2503 เป็นอย่างมาก ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทคนที่เคยดำเนินการสอนอยู่ตามหลักสูตรเก่า และขณะนี้อยู่ในระหว่างระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลง ครูผู้สอนจำต้องมีการปรับปรุงตนเองให้สามารถดำเนินการสอนให้เป็นไปตามแนวของหลักสูตรใหม่ได้ ถึงแม้ว่าครูที่สอนตามหลักสูตรใหม่ได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรมาก็ตาม แต่ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น ทำให้ครูยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอยู่มาก และยิ่งไปกว่านั้นการฝึกอบรมมีการถ่ายทอดกันมาหลายระดับ หลายชั้นตอนก่อนที่จะมาถึงครูผู้สอน ทำให้สื่อความหมายคลาดเคลื่อนไปจากรายละเอียดเดิมได้ เป็นเหตุให้ครูต้องชวนช่วยและแสวงหาความช่วยเหลือทางวิชาการมากกว่าแต่ก่อน

นอกจากนี้มีสถานภาพหลาย ๆ ประการที่สร้างปัญหาให้กับครูศิลปศึกษา คิเรก พรสีมา (2529 : 30) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับสถานภาพของครูคือ โปรแกรมการผลิตครูของแต่ละสถาบันไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน ความแตกต่างของมาตรฐานอาจดูได้จากหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผล

ทั้งนี้สาเหตุมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่มีพื้นฐานการศึกษาด้านศิลปะโดยตรง สืบเนื่องมาจากการบรรจุครูที่ไม่มีวุฒิทางด้านศิลปะทำหน้าที่สอนวิชาศิลปะ จึงทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน โดยเฉพาะครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศนั้น จากการสำรวจจากโรงเรียนมัธยมมากกว่า 1,800 โรงเรียน มีครูที่จบมาทางสาขาศิลปศึกษาโดยตรงเฉลี่ย 40% เท่านั้น (สังคมทองมี. 2530 : 23) นอกจากนี้ครูผู้สอนบางคนมีความรู้แต่ขาดความสามารถ มีความสามารถแต่ขาดวุฒิ หรือมีวุฒิแต่อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจไม่ได้ (อารี สุทธิพันธุ์. 2515 : 10) แม้แต่ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วมักไม่มีการวางแผนการสอนระยะยาว และไม่เตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างมีระเบียบอีกด้วย (นิรมล ศีรธสาร สวัสดิบุตร. 2525 : 80 - 84)

อีกประการหนึ่งคือจากสภาพการณ์การนิเทศการสอนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พบว่าผู้มีหน้าที่ในการนิเทศการสอนมักจะให้การนิเทศตามที่ตนต้องการมากกว่าจะเป็นไปตามความต้องการในการนิเทศโดยทั่ว ๆ ไป ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความต้องการของผู้นิเทศเองที่ต้องการปฏิบัติและทำงานตามหน้าที่โดยมีหน้าที่ที่จะต้องนิเทศการสอนของครูมากกว่าความต้องการของครูที่จะขอรับการนิเทศการสอน (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2527 : 1)

อีกสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาเห็นความสำคัญของการนิเทศว่าเป็นกลวิธีของผู้เชี่ยวชาญที่จะให้บริการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนของครู โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านพัฒนาการสำหรับเด็กที่อยู่ในวัยเรียน (Burton and Brueckner. 1955 : 11) นอกจากนี้บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Jusman. 1952 : 5 - 21) ให้ความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาคือการส่งเสริมและปรับปรุงคุณภาพของครูในด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมความก้าวหน้าทางอาชีพ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา ส่งเสริมให้ครูมีความรับผิดชอบ การปรับปรุงคุณภาพของครูให้มีประสิทธิภาพโดยการสังเกตการสอนของครู ประชุม

อบรม สาธิตการสอนที่ดี และจัดมอบงานให้ตรงกับความสามารถของครู อัดัม และคิกกี (Adam and Didckey. 1969 : 10 - 12) ได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เพื่อช่วยให้ครูแยกแยะปัญหา แก้ปัญหาด้วยตนเองเพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยแหล่งวิทยาการ และสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ ให้ครูมีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ เข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา และคณะวิจัยหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนมัธยมศึกษา กองวิจัยทางการศึกษากกรมวิชาการ (2522 : 82 : 87) ได้ทำการประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ในปีการศึกษา 2522 จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีความต้องการการนิเทศวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการใช้หลักสูตรและด้านการเรียนการสอน

ด้วยเหตุนี้การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่ดีและก่อให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านการเรียนการสอน ผู้นิเทศก็จะเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำช่วยแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดหรือเกิดขึ้นแล้วได้ ดังนั้นครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาจึงมีความต้องการนิเทศอยู่ในระดับมาก

1. ลำดับความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 ในด้านต่าง ๆ ปรากฏผลเรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย คือ การใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 มากเป็นอันดับแรก และด้านการเรียนการสอนเป็นอันดับรองลงมา

1.1 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือด้านการใช้หลักสูตรเกี่ยวกับการแนะนำอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการออกแบบเป็นอันดับแรก แสดงว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 7 มีความรู้ในเรื่องการออกแบบอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูผู้สอนศิลป์ศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่ได้ศึกษาทางด้านศิลป์ศึกษาโดยตรง เช่นนี้ย่อมมีพื้นฐานความรู้ด้านวิชาศิลปะน้อยซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับการศึกษาสำรวจของ นิรมล ตรีธสาร (2525 : 80 - 81) ที่สำรวจครูผู้สอนศิลป์ศึกษาในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ปี พ.ศ. 2515-2525 พบว่าครูผู้สอนศิลป์ศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนมากเป็นครูประจำชั้น ไม่มีความรู้พิเศษทางด้านศิลปะ และครูมากกว่าครึ่งที่สอนศิลป์ศึกษาโดยไม่มีความรู้ด้านศิลปะเลย นอกจากนี้ บุญยัง หมั่นดี (2532 : 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะของครูผู้สอนศิลป์ศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัด

สุรินทร์ พบว่าครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์มีความรู้ในวิชาศิลปะเกี่ยวกับหลัก การออกแบบมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุอีกประการหนึ่งซึ่งวิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) ได้กล่าวว่าการติดตามการใช้และประเมินหลักสูตรได้กระทำตลอดเวลา ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เมื่อหลักสูตรใช้มาครบวงจรแล้ว ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ ได้จัดการ ประเมินผลการใช้หลักสูตรทั่วประเทศ ผลปรากฏว่าปัญหาส่วนใหญ่ไม่ใช่อยู่ที่ตัวหลักสูตร แต่อยู่ที่ การขาดแคลนครู ความรู้ของครู การจัดการเรียนการสอน และระบบบริหาร แต่อย่างไรก็ตาม ตัวหลักสูตรจะต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมที่ปรากฏในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524 : 137 - 138) ได้ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบปัญหาการใช้หลักสูตรดังนี้ ครูไม่ เข้าใจหลักสูตร หลักสูตรไม่เหมาะสมกับโรงเรียนบางท้องถิ่น และการใช้หลักสูตรไม่ตรงตาม เป้าหมายที่วางไว้ เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ เนื้อหาหลักสูตรมีมากเกินไปไม่เหมาะกับเวลา เรียน เนื้อหาหลักสูตรยาก และสลับซับซ้อนไม่เหมาะกับวุฒิภาวะของนักเรียน คำนบุคลากรไม่ เพียงพอ การใช้บุคลากรไม่ตรงกับ ความถนัดและความสามารถ ขาดครูที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน ครูยังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมโดยไม่สนใจกิจกรรมใหม่ ๆ แต่ก็ยังไม่สอดคล้องกับหลัก การที่ว่า ครูผู้สอนต้องมีความรู้ด้านวิชาการที่แน่นยำและเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน (อารี สุทธิพันธุ์. 2527 : 148 และวิรุณ ตั้งเจริญ. 2527 : 69 - 70) จากทัศนะของนักการศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาคควรมีความรู้ความสามารถในวิชาทัศนศิลปศึกษาเป็นอย่างดี แต่การศึกษาครั้งนี้พบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 7 มี ความรู้ในเรื่องการออกแบบอยู่ในระดับน้อย

ดังนั้นครูจึงให้ความสนใจที่จะรับการนิเทศด้านการใช้หลักสูตรในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการออกแบบมากที่สุดเป็นอันดับแรก เพื่อจะนำความรู้จากฝ่ายนิเทศการศึกษา ไปปรับปรุงใช้เพื่อความมั่นใจในตนเองและปรับปรุงกระบวนการสอนให้ดีขึ้น อันจะทำให้ผู้เรียน สามารถบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรได้

1.2 การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการปั้น การแกะสลัก มีความต้องการมากรองลงมา ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารายวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้ปรากฏว่าประสบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งคิดแรก พรสีมา (2529 : 30) สรุปได้ดังนี้ ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน ครูศิลป์ศึกษาไม่พยายามปรับวิธีสอนตามแนวทางของหลักสูตรที่ต้องอาศัยความเอาใจใส่ของครู และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน และครูผู้สอนไม่มีพื้นฐานความรู้ตรงตามสาขาวิชา ผู้บริหารไม่สนับสนุนและส่งเสริมครูศิลป์ศึกษาให้เข้าอบรมทางด้านวิชาการและวิธีสอนแบบใหม่ ๆ หนังสือประกอบการเรียนการสอนรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีน้อยและไม่สมบูรณ์ บางตอนของเนื้อหา ยังไม่ถูกต้อง นอกจากนั้น วุฒิ วัฒนสิน (2530 : 133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลป์ศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่าครูและผู้บริหารมีความเห็นเกี่ยวกับวิชาทัศนศิลป์ศึกษา สรุปได้ว่าเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ศ 101, ศ 102 เรื่องการปั้น การแกะสลักขาดรายละเอียด เกิดความซ้ำซ้อนในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ อีกลักษณะหนึ่งซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 (2530 : 27) ได้สรุปการประเมินผลการอบรมครูสอนวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งมีผู้สมัครเข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 75 โรงเรียนได้เพียง 40 โรงเรียน ซึ่งครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้

ผู้สอนขาดความรู้ในบางเนื้อหา เช่น รายวิชา ศ 101, ศ 102 การปั้น การแกะสลัก และไม่เข้าใจการใช้เครื่องมือในการปั้นและแกะสลัก ควรจัดการอบรมเรื่อง การปั้น การหล่อรูปทรงลอยตัว ควรจัดหาวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน และแจกเอกสารให้มาก

ดังนั้นจากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามีความต้องการการนิเทศการสอน ควรแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการปั้นการแกะสลัก มีความต้องการมากรองลงมาในอันดับที่ 2

1.3 การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการวาดเขียน มีความต้องการมากรองลงมา สอดคล้องกับ นิรมล ธีรณสาร สวัสดิ์บุตร (2525 : 80 - 83) ซึ่งอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร

จำนวน 164 โรงเรียน ประกอบกับการสังเกตการสอนของนิสิตปริญญาตรีและปริญญาโท ภาควิชา
 ประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
 รวม 120 โรงเรียน ระหว่าง พ.ศ. 2514 - 2524 สรุปสภาพที่เป็นจริงของครูสอนศิลปศึกษา
 ได้ดังนี้ ครูประจำชั้นที่ไม่มีความรู้พิเศษทางศิลปะสอนวิชาศิลปศึกษาเพราะต้องสอนหมดทุกวิชา
 ครูที่ครั้งหนึ่งสอนศิลปศึกษาไม่มีความรู้ทางศิลปะเลย ครูสอนศิลปศึกษาเพราะผู้บริหารโรงเรียน
 กำหนดให้สอนไปตามเอกสารที่หลักสูตรกำหนดไว้ ครูแสดงตนเป็นผู้ให้เสรีภาพในการทำงานทาง
 ศิลปะแก่นักเรียนด้วยการให้นักเรียนวาดเขียนอะไรก็ได้ ปั้นอะไรก็ได้ ทำศิลปะอะไรก็ได้ ฯลฯ
 มากเกินไป จนนักเรียนไม่มีจุดหมายอะไรในการทำงาน และไม่มีพื้นฐานอะไรที่จะช่วยให้แรง
 บันดาลใจให้ทำอะไร และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุญยัง หมั่นดี (2532 : 68) ซึ่ง
 ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของครูผู้สอนศิลปศึกษา ระดับประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์
 พบว่าครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์มีความรู้ในวิชาการวาดเขียนอยู่ระดับน้อย
 แสดงให้เห็นว่าความรู้ ความเข้าใจ ด้านการใช้หลักสูตรด้านเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง
 การวาดเขียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 ให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความต้องการรับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาจึงมี
 ความต้องการมากรองลงมาในอันดับที่ 3

1.4 การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการ
 สร้างสรรค์งานศิลปะ ซึ่ง ห่านอง จันทิมา (2515 : 60) สรุปปัญหาการสอนของครูศิลปศึกษา
 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ดังนี้ ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีสอน ไม่ทราบว่าสอน
 อย่างไร ครูไม่ได้ดูหลักสูตรและประมวลการสอน มักจะสอนไปตามวิธีการของตัวเอง ครูผู้สอน
 ไม่รู้จักแก้ปัญหาและแนวทางส่งเสริมศิลปะที่ถูกต้อง พยายามสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
 ครูผู้สอนไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็ก จะต้องเรียนให้เหมือนของจริงอยู่เสมอ เป็นการสอนให้
 ลอกเลียนแบบ ชาคู่มือครูในการประกอบการสอน เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการ
 สอนและแหล่งวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร
 (2525 : 80 - 83) อาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพ
 มหานคร จำนวน 164 โรงเรียน ประกอบกับการสังเกตการสอนของนิสิตปริญญาตรีและปริญญาโท

ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งกรุงเทพมหานครและต่าง
จังหวัด รวม 120 โรงเรียน ระหว่างปี พ.ศ. 2514-2525 สรุปสภาพที่เป็นจริงของครูผู้สอน
ศิลปศึกษาไว้ดังนี้ ครูบางคนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่มีความสามารถในการประยุกต์คิดแปลง
ครูประเภทนี้บางคนก็ถูกบังคับให้สอน บางคนสอนไม่เป็น แผนการสอนแนะนำอะไรจะทำตามก็ได้
แต่เมื่อมีปัญหาหรือไม่สามารถหาวิธีปฏิบัติตามแผนการสอนได้ก็ไม่รู้จักคิดแก้ปัญหา บางครั้งก็ไม่สอน และ
สอนวิชาอื่นแทน และสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) สรุปความต้องการของครู
เกี่ยวกับการสอนวิชาศิลปศึกษาไว้ดังนี้ ครูส่วนมากต้องการอบรมทางด้านความรู้และการฝึกทักษะ
เพิ่มเติมในด้านวิชาศิลปะโดยเฉพาะการส่งเสริมกระบวนการเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

แต่ก็ยังไม่สอดคล้องกับ เลิศ อานันทนะ (2523 : 63) ที่กล่าวว่า
การสอนศิลปะที่ค้ำประกันต้องสอนให้นักเรียนค้นพบด้วยตนเอง สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง และความ
เห็นของ อารี สุทธิพันธุ์ (2519 : 40) กล่าวว่าผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะศึกษาค้นคว้า
บันทึกเรื่องราว จากความคิด ตำราอยู่เสมอ ส่วนวิรุณ ตั้งเจริญ (2524 : 62) กล่าวถึง
กิจกรรมศิลปะว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเลือกสรรและสร้างสรรค์งานด้วยวัสดุต่าง ๆ
เป็นการเสนอความรู้สึกผ่านวัสดุสร้างความประทับใจให้กับตนเองในขณะปฏิบัติงาน และสร้างความ
ภาคภูมิใจที่สามารถสร้างงานให้สำเร็จลงได้ หลังจากนั้นยังเป็นการสร้างความรู้สึกชื่นชมต่อผลงาน
ศิลปะ จากทัศนะของการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาคควรมีความรู้ความ
สามารถในวิชาทัศนศิลปศึกษาเป็นอย่างดี แต่การศึกษาค้นคว้าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษามีความรู้
ในเรื่องการสร้างสรรคงานศิลปะอยู่ระดับน้อยและระดับปานกลางเท่านั้น จะเห็นได้ว่าการแนะนำ
อบรมเป็นพิเศษ เนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการสร้างสรรคงานศิลปะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับ
ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความ
ต้องการรับกรณีเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาจึงมีความต้องการมากรองลงมาใน
อันดับที่ 4

1.5 แนะนำอบรมเป็นพิเศษ เนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการพิมพ์ภาพ ซึ่ง
สอดคล้องกับ วิบูล จันทรชัย (2531 : 70 - 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการ
เรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าเนื้อหาการพิมพ์ภาพในวิชา ศ 101,

ศ 102 รูปภาพแสดงวิธีการทำไม่ชัดเจน และมีตัวอย่างประกอบเนื้อหาน้อยไป นอกจากนั้น วุฒิชัยสัน (2530 : 133) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาทัศนศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่าเนื้อหาวิชาทัศนศึกษาที่เป็นวิชาบังคับในชั้น ม.1 น้อยเกินไป น่าจะไม่เพียงพอสำหรับเป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป คำอธิบายรายวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการพิมพ์ภาพมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ซาครายละเอียดอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ และจากงานวิจัยของ บุญยัง หนันดี (2532 : 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณลักษณะของครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ มีความรู้ในเรื่องการพิมพ์ภาพ มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่าการแนะนำการอบรมเป็นพิเศษเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการพิมพ์ภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความต้องการรับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาทัศนศึกษาจึงมีความต้องการเป็นลำดับสุดท้าย

2. ลำดับความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 ด้านการเรียนการสอนเป็นอันดับรองลงมา

2.1 ด้านการเรียนการสอนเมื่อจำแนกเป็นข้อย่อย ๆ 4 ข้อแล้ว ปรากฏว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศึกษามีความต้องการด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนมากเป็นอันดับแรก สาเหตุเนื่องมาจากขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ สุมาลี จันทรชลอ (2522 : 64 - 66) ได้กล่าวว่าจากการศึกษาแนะนำครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ไม่ใส่ใจในการหาความรู้ ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ซาครเทคนิคการสอนใหม่ ๆ (กรมสามัญศึกษา. 2528 : 6 - 7) นอกจากนั้นครูผู้สอนยังขาดความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษาใช้วิธีสอนเก่า ๆ (เลิศ อานันทนะ. 2523 : 7) ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่มีพื้นฐานการศึกษาด้านศิลปะโดยตรง สืบเนื่องมาจากมีการบรรจุครูที่ไม่มีวุฒิต่างด้านศิลปะทำหน้าที่วิชาศิลปะ จึงทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่าด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เป็นกิจกรรมการทดลอง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความต้องการอยู่ในอันดับแรก

2.2 ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เป็นกิจกรรมสาธิต สาเหตุเนื่องมาจากครูผู้สอนไม่เข้าใจวิธีสอนไม่ทราบว่า จะสอนอย่างไร นอกจากนั้นยังขาดคู่มือวิชาการในการประกอบการสอน เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน และแหล่งวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็น ทานอง จันทิมา (2515 : 60) ได้ศึกษาพบว่าอีกสาเหตุหนึ่งมาจากคุณภาพการสอนของครูอยู่ในระดับต่ำ ครูส่วนใหญ่ไม่ใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพการสอนของตน ครูบางคนถูกสั่งให้สอนวิชาที่ตนไม่ได้รับการฝึกอบรมมา ทิเรก พรสีมา (2529 : 30) ได้กล่าวว่ายังมีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนที่ไม่พยายามปรับวิธีสอนตามแนวทางของหลักสูตรที่คงอาศัยความเอาใจใส่ของครู ผู้บริหารไม่สนับสนุนและส่งเสริมครูศิลปศึกษาให้เข้าอบรมทางด้านวิชาการและวิธีสอนแบบใหม่ ๆ (กรมวิชาการ. 2528 : 8) จะเห็นได้ว่าด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีสอนในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เป็นกิจกรรมสาธิตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความต้องการอยู่ในอันดับที่สอง

2.3 ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีสอนเทคนิคการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับชั้นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ บุญยัง หมั่นดี (2532 : 68) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งพบว่าครูผู้สอนศิลปศึกษามีความรู้ในวิชาศิลปศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการระบายสี และเทคนิคกระบวนการสร้างผลงานศิลปะด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่ระดับน้อย สาเหตุมาจากขาดแคลนครู ความรู้ของครู นอกจากนั้นยังพบปัญหาความต้องการของครูเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษาว่าต้องการให้หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ หรือสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปะจัดทำเอกสาร คู่มือครู ที่จะช่วยการเรียนวิชาศิลปะให้ได้ตามจุดหมายของหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2528 : 10) และจากการสรุปการประเมินผลการอบรมครูสอนวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งมีผู้เข้าสมัครการอบรมทั้งสิ้น 75 โรง รับผิดชอบเพียง 40 โรง ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 (2530 : 28) ซึ่ง

ครูศิลปศึกษาได้ให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้ ควรใช้เนื้อหาทั้งหมดในหลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษา ม.1 และ ม.2 มาอบรม การบอกเทคนิคของงานแต่ละชนิดควรจัดหาวิทยากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน ควรแจกเอกสารให้มาก อยากให้มีการอบรมมากกว่านี้ จะเห็นได้ว่าด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีสอนในเรื่องให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีสอน เทคนิคการสอน วิชาทัศนศิลปศึกษาในระดับชั้นเดียวกัน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความต้องการอยู่ในระดับสาม

2.4 ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรม สาเหตุเนื่องมาจากครูผู้สอนเน้นภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ครูอยากทำการสอนภาคปฏิบัติในเวลาเรียน แต่ทำไม่ได้เนื่องจากเวลาเรียนมีจำกัด มีชั่วโมงสอนน้อย แต่จำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบมีมาก นอกจากนั้นผู้บริหารมอบหมายให้ทำงานพิเศษเพิ่มอีก นับว่าเป็นภาระที่หนัก (วิบูล จันทรแยม, 2531 : 74)

นอกจากนี้อาจมีสาเหตุมาจากครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีพื้นฐานความรู้วิชาศิลปะน้อย ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับการศึกษาสำรวจของ นิรมล ศิริธสาร สวัสดิบุตร ที่สำรวจครูผู้สอนศิลปศึกษาในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ปี พ.ศ. 2515-2525 พบว่ามีครูมากกว่าครึ่งหนึ่งที่สอนศิลปศึกษาโดยไม่มีความรู้ด้านศิลปะเลย แต่ก็ยังไม่สอดคล้องกับนักการศึกษาที่กล่าวว่าครูจะเป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยและท้าทายให้เด็กได้แสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ ควรให้นักเรียนทุกคนรู้จักแก้ปัญหา ค้นพบด้วยตนเองและใช้กิจกรรมทางศิลปะเป็นเครื่องมือในการเพาะความคิดสร้างสรรค์ (เลิศ อานันทนะ, 2523 : 63) ทั้งนี้กิจกรรมทางศิลปะควรทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้ง่ายและเด็กต้องสามารถแก้ปัญหาได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ วิรุณ ตั้งเจริญ (2524 : 63) ที่กล่าวถึงบทเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะว่า เด็กจะได้ลองฝึกลองถูกรู้จักวิธีแก้ปัญหา เด็กจะได้รับการสนับสนุนให้ค้นคว้าหาวิธีการในขณะที่สร้างสรรค์งานตลอดเวลา ย่อมทำให้เด็กเกิดความมั่นใจและพร้อมที่จะแสวงหาหรือมองปัญหาได้กว้างขวางขึ้น แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาควรมีความรู้ความสามารถในอันที่จะสอนที่เน้นกิจกรรมทางศิลปะ เป็นอย่างดี แต่การศึกษาครั้งนี้พบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษามีความรู้ในวิชาทัศนศิลปศึกษาอยู่ระดับน้อย

จะเห็นได้ว่าด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีการสอนในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เน้นกิจกรรม เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่จะใช้จัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความต้องการอยู่ในระดับที่สี่

2.5 ด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการแนะนำ เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ เสริมแรงแก่ผู้เรียน สาเหตุมาจากปัญหาการขาดแคลนครูศิลปะที่รักและเข้าใจเด็ก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับครูศิลป์ศึกษาที่ขาดคุณภาพ (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : คำนำ) อีกสาเหตุหนึ่ง วิद्या มิ่งขวัญ (2530 : 64 - 70) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการเรียนของนักเรียนประจำสภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบปัญหาสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษาควรมีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันให้มากยิ่งขึ้น ครูศิลป์ศึกษามีความเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุดในการสอนคือ เทคนิควิธีสอนแบบทัศนศึกษา นอกจากนั้น วัชรินทร์ รุติคิตัย (2530 : 73 - 80) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติวิชาศิลป์ศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนชอบวิธีสอนแบบศึกษานอกสถานที่มากที่สุด และไม่ชอบวิธีสอนแบบบรรยาย จะเห็นได้ว่าด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิธีสอนในเรื่องแนะนำเทคนิคการเสริมแรงแก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นความต้องการอยู่ในอันดับสุดท้าย

ตอนที่ 3 สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. จากสมมุติฐานข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน (ดังแสดงในตาราง 14) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดม นวลดี (2524 : 102) ได้วิจัยเรื่อง "ปัญหาและความต้องการของครูที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำการของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก" พบว่าปัญหาและความต้องการด้านวิชาการของครูที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา ปริญญาตรี หรือสูงกว่า มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรานี วันธงชัย (2530 : 58) ได้วิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศของครูผู้ศึกษาโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการนิเทศด้านหลักสูตรและด้านการสอน ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 117) ได้วิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร" พบว่าครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน ต้องการนิเทศการสอนด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ศวงเหมเกตุ (2527 : 132) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความคิดเห็นในการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี" พบว่าครูที่มีวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ วิบูลจันทร์แย้ม (2531 : 84) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" พบว่าครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าแตกต่างกันในเรื่องติดตามผลและรายงานประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษาอย่างสม่ำเสมอเพียงข้อเดียว ผลการวิจัยที่ปรากฏออกมาครั้งนี้เป็นผลมาจาก

1.1 ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอนที่ผ่านมาซึ่งอยู่ในขั้นของการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสม สอดคล้อง และทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ แต่การที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้ประกาศใช้มาเป็นระยะมากกว่า 10 ปี แม้จะได้มีการติดตามผลการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีการจัดสัมมนาเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร รวมทั้งมีการประเมินผลผลิตซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพของการศึกษาในระดับนี้ตลอดมาก็ตาม หากแต่ภาพรวมของผลผลิตที่ได้นั้นยังไม่แสดงถึงภาพสมบูรณ์ของตัวหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอย่างแท้จริง นั่นคือครูผู้สอนย่อมมีปัญหาในตัวหลักสูตรที่มีความแตกต่างกันในเรื่องหลักการ จุดมุ่งหมาย

โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีสอน สื่อการสอน ตลอดจนการประเมินผล การศึกษา และผู้บริหารจะต้องอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจและเปลี่ยนแปลงทั้งระบบดังกล่าวแล้ว ทำให้ ครูผู้สอนทุกวุฒิที่ต่างกันต้อง เริ่มต้นศึกษาทำความเข้าใจไปพร้อม ๆ กัน ฉะนั้นความต้องการได้รับการ นิเทศด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอนจึงอยู่ใน ระดับใกล้เคียงกันมากและไม่มีความแตกต่างกัน

1.2 ครูที่จบการศึกษาระดับค่าปริญญาตรี และปริญญาตรีต่างก็ได้รับการฝึกอบรม หลักวิชาที่ไม่เอื้อต่อการสอนตามหลักสูตรใหม่ ซึ่งเป็นไปได้ว่าหลักสูตรฝึกหัดครูก็ดี หลักสูตรครุศาสตร์ หรือหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต เน้นในเรื่องของหลักสูตรการปรับปรุงและการใช้หลักสูตร การจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การสร้างการใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการ เรียนน้อยเกินไป ขาดการเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า ประกอบ กับผู้บริหารมิได้สนใจที่จะพัฒนาครูในโรงเรียนให้มีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ (จำรัส เกิดควน, 2526 : 109 - 110) จึงทำให้ครูทั้งสองกลุ่มมีความต้องการได้รับการนิเทศด้านการใช้หลักสูตร วิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอนไม่มีความแตกต่างกัน

1.3 ครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิทางศิลปะเป็นผู้ที่ได้ศึกษาวิชาศิลปะมาโดยเฉพาะ ย่อมมี ประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถทางศิลปะค่อนข้างดี จึงสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอน ได้อย่างเป็นปกติ ส่วนครูที่ไม่มีวุฒิทางศิลปะมักเกิดปัญหาการขาดแคลนครูศิลปศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารจึงบังคับหรือขอร้องให้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านอื่นมาสอนแทน ครูประเภทนี้มักขาด ความรู้ทางศิลปะ ขาดหลักการ วิธีสอน (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 51 - 52) จึงทำให้ ครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิต่างกันประสบปัญหาและความคิดในการเรียนการสอนต่างกัน ส่วนในด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผล ซึ่งครูศิลปศึกษามีความเห็นคล้ายคลึงกันนั้นเป็นเพราะหลักสูตรวิชาศิลป ศึกษาบังคับ ศ 101, ศ 102, ศ 205, ศ 206 เนื้อหาและคำอธิบายรายวิชามีความเหมาะสมดี แล้ว มีการกำหนดความรู้ในด้านทฤษฎีและปฏิบัติได้เหมาะสมพอสมควร (กรมวิชาการ, 2526 : 59 - 62) มีปัญหาทางด้านหลักสูตรที่ครูประสบคล้ายกันคือ เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ เนื้อหา ตามหลักสูตรมีมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน เวลาเรียนมีจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (กนกรัตน์ ชาตภูว้าง. 2524 : 137 - 138) ปัญหาเหล่านี้ครูศิลปศึกษาได้ประสบอยู่ เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลทำให้ครูสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นในด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

2. จากสมมุติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากในวิชาทัศนศิลปศึกษายังไม่มีผู้วิจัยเรื่องนี้มาก่อน ดังนั้นจึงนำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การสอนมาอภิปรายประกอบ

ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของ มงคล ภูพวง (2529 : 94) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นขนาดเล็ก เขตการศึกษา 10 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างจากงานวิจัยของ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 106 - 107) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร" พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการนิเทศการสอนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปราณี วันธงชัย (2530 : 21) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษาโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" พบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนวิชาสุขศึกษาไม่เกิน 5 ปี กับครูที่สอนวิชาสุขศึกษามากกว่า 5 ปี มีความต้องการในการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เฉพาะด้านการใช้หลักสูตร ยกเว้นด้านการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุดม นวลดี (2524 : 100 - 101) ที่ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำการของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่าครูที่มีอายุราชการต่างกัน มีปัญหาและความต้องการด้านวิชาการและด้านการเรียนการสอน

ที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำการของผู้บริหารการศึกษาแตกต่างกัน (สมเกียรติ กิตติธรรม. 2529 : 33 - 34)

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-6 ปี และ 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการนิเทศการสอนในแต่ละด้านแตกต่างกันสาเหตุมาจาก

2.1 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลามากกว่า 6 ปีขึ้นไป ได้รับการนิเทศมาบ้างแล้ว อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี และครูที่มีประสบการณ์มากกว่ายังเป็นผู้ให้การนิเทศแก่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า จึงทำให้มีความต้องการในการนิเทศในด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 และด้านการเรียนการสอนแตกต่างกัน (ปราณี วันธงชัย. 2530 : 59)

2.2 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี เริ่มรู้ว่าตนควรจะแสดงผลงานใหม่ ๆ ให้ผู้บริหารได้เห็นเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและโรงเรียน (ปราณี วันธงชัย. 2530 : 59)

2.3 ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป มีความรู้สึกว่าการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี เพราะเคยเรียนวิชาเอกศิลปศึกษามาโดยตลอด ทั้งยังมีความสนใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การที่ต้องรับผิดชอบสอนวิชาศิลปศึกษาเพียงวิชาเดียวยังทำให้มีประสบการณ์มากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย นอกจากนั้นเป็นที่น่าสังเกตว่าโรงเรียนที่มีครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามักจะเป็นโรงเรียนที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ไม่มีปัญหาในด้านอัตราค่าจ้างครูและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การเรียนการสอนมักจะไม่มีปัญหาและครูได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นธรรมดา ครูที่มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป จะมีความรู้ทางศิลปศึกษาคือว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี (ไพโรจน์ รุจิระวิจักษ์. 2528 : 85) และสอดคล้องกับที่ หวานอง จันทิมา (2515 : 60) กล่าวว่าครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาระยะเวลาน้อยไม่สามารถสอนศิลปศึกษาเองได้ ต้องพึ่งครูที่มีประสบการณ์การสอนวิชาศิลปศึกษาระยะเวลาที่ยาว เนื่องจากขาดความรู้และทักษะ คือ

1) ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521

เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาค้นคว้า มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเรื่องติดตามผลและรายงานประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ แตกต่างกันเพียงข้อเดียว นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิบูล จันทรไธม์ (2531 : 98) ซึ่งได้เสนอแนะไว้ดังนี้ กรมวิชาการควรมีการปรับปรุงหลักสูตรวิชาศิลปศึกษาเป็นระยะ ๆ และควรจะได้นำความคิดเห็นของผู้ใช้หลักสูตรมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงด้วย เช่น รายวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนไม่แตกต่างกัน เรื่องความเหมาะสมของหลักสูตรกับสภาพท้องถิ่น เป็นต้น

สาเหตุมาจากการวัดผลวิชาศิลปศึกษานั้นมีหลักเฉพาะตัวค่อนข้างแตกต่างไปจากวิชาอื่นอยู่บ้าง เพราะมีการวัดทั้งด้านพฤติกรรมและกิจกรรม การวัดด้านพฤติกรรมจะพิจารณาพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใด มีความสนใจต่อการเรียนเพียงใด ส่วนการวัดด้านกิจกรรมเป็นการวัดจากผลงานที่ได้กระทำขึ้น เช่น การรายงาน การอภิปรายและการปฏิบัติงาน (วิบูล จันทรไธม์. 2531 : 93) และเนื่องจากวิชานี้มุ่งส่งเสริมความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการวัดผลและประเมินผลจึงมีลักษณะยืดหยุ่น ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ดังเช่นวิชาที่มุ่งความรู้ในเชิงปริมาณ (อารี สุทธิพันธุ์. 2527 : 145) นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) ได้กล่าวว่า การติดตามการใช้หลักสูตรได้กระทำตลอดเวลา ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อหลักสูตรใช้มาครบวงจรแล้ว ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ ได้จัดการประเมินผลการใช้หลักสูตรทั่วประเทศ ผลปรากฏว่าปัญหาส่วนใหญ่ไม่ใช่อยู่ที่ตัวหลักสูตร แต่อยู่ที่การขาดแคลนครู ความรู้ของครูการจัดการเรียนการสอนและระบบบริหาร แต่อย่างไรก็ตามตัวหลักสูตรจะต้องมีการปรับปรุงให้เข้ากับข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมที่ปรากฏในปัจจุบัน นั่นคือครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาย่อมมีปัญหาคือตัวหลักสูตรที่มีความแตกต่างกันในเรื่องหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีสอน สื่อการสอน ตลอดจนการประเมินผลการศึกษาและผู้บริหารจะต้องอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจและเปลี่ยนแปลงทั้งระบบดังกล่าวแล้วทำให้ครูผู้สอนทุกวุฒิที่ต่างกันต้องเริ่มศึกษาทำความเข้าใจไปพร้อม ๆ กัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์ การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการใช้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 ในเรื่องการแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหา วิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการวาดเขียน การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการปั้น การแกะสลัก การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่องการพิมพ์ภาพ การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการ วาดเขียน การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องศิลปะไทย การ แนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องศิลปะสากล การแนะนำการอบรม เป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่ององค์ประกอบศิลปะ และการแนะนำการอบรมเป็น พิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการออกแบบ แตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

สาเหตุมาจากครูศิลปศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา วิชาการจากศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2526 : 53 - 64) สภาพการใช้หลักสูตรวิชา ศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สรุปความเห็นของผู้ใช้หลักสูตรวิชาศิลป์ศึกษา แขนงทัศนศิลป์ศึกษาในด้านเนื้อหาดังนี้ เนื้อหาและคำอธิบายทุกรายวิชาของวิชาเลือกทั้งสามระดับชั้น ควรเขียนเนื้อหาและคำอธิบายรายวิชาเลือกให้แคบลงให้ชัดเจนขึ้นว่าจะให้ครูสอนเนื้อหาอะไรบ้าง วุฒิ วัฒนสิน (2530 : 133) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่าเนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่เป็นวิชาบังคับในชั้น ม.1 และ ม.2 น้อยเกินไป น่าจะไม่เพียงพอสำหรับเป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป คำอธิบายรายวิชา ศ 101, ศ 102 และ ศ 205, ศ 206 มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย หาก รายละเอียดอาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้

วิบูล จันทรรัมย์ (2531 : 70 - 71) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพ การจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าเนื้อหากการพิมพ์ภาพใน

วิชา ศ 101, ศ 102 รูปภาพแสดงวิธีทำไม่ชัดเจนและมีตัวอย่างประกอบเนื้อหาน้อยไป เนื้อหาศิลปะพื้นฐานในวิชา ศ 101, ศ 102 เนื้อหาไม่เหมาะสมกับเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรจัดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื้อหาศิลปะสากลในวิชา ศ 101, ศ 102 เนื้อหาค่อนข้างมาก จะต้องใช้ความรู้ความเข้าใจสูง เนื้อหาองค์ประกอบศิลป์ในวิชา ศ 205, ศ 206 ยังนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานได้น้อย เนื้อหา ศ 101 ศ 102 มีความเหมาะสมกับวัยและความพร้อมของนักเรียน ความรู้พื้นฐานทางศิลปะของนักเรียนส่วนใหญ่จากชั้นประถมศึกษามีน้อย เมื่อมาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาซึ่งมีเนื้อหามาก และมีเวลาเรียนน้อยทำให้เรียนอย่างค่อเนื่องได้ยาก ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 กับสภาพท้องถิ่นโดยมีความคิดเห็นว่าอุปกรณ์การเรียนหาซื้อยาก ราคาแพง และวัสดุในท้องถิ่นไม่สามารถนำมาใช้ในเนื้อหาการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 (2530 : 27) ได้สรุปการประเมินผลการอบรมครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ซึ่งครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้ วิชาทัศนศิลป์ศึกษาในระดับ ม.1 และ ม.2 ผู้สอนขาดความรู้ในบางเนื้อหาเช่น รายวิชา ศ 101, ศ 102 การวาดเขียน การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การสร้างสรรค์งานศิลปะ และศิลปะพื้นฐาน และรายวิชา ศ 205, 206 เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นนามธรรมมากเกินไป ชั่วโมงเรียนและเนื้อหาไม่สัมพันธ์กันทำให้ขาดการปฏิบัติ เรื่องการปั้นและการแกะสลักผู้สอนไม่เข้าใจในการใช้เครื่องมือในการแกะสลัก

จากการที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้หลักสูตร เนื้อหาวิชาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ แต่ที่ผ่านมาครูยังมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้หลักสูตร เนื้อหาวิชา และต้องการรับการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในด้านการใช้หลักสูตร เนื้อหาวิชา

2) ด้านการเรียนการสอน

การเตรียมการสอน เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน ในเรื่องการแนะนำด้านการเตรียมการสอนที่เหมาะสม

กับงบประมาณที่จัดไว้กับหมวดวิชาที่ศิลปศึกษา และการแนะนำวิธีการใช้คู่มือประกอบการสอนแตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จ่านงค์ อินทองคำ (2527 : 85 - 94) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาและความต้องการด้านการสอนของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์เกษตร ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ในวิทยาลัยเกษตรพบว่าครูมีภาระหนัก บางคนต้องสอนหลายวิชา หลายระดับชั้น บางคนต้องทำงานธุรการอื่น ๆ และครูส่วนมากมีจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์มาก เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ครูมีปัญหาเกี่ยวกับการมีเวลาในการเตรียมการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ศวง เหมเกตุ (2529 : 117 - 123) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาและความคิดเห็นในการสอน กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี พบปัญหาครูสรุปได้ดังนี้ มีชั่วโมงสอนมากต้องทำงานพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอน จึงทำให้ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน

และอีกสาเหตุหนึ่งซึ่ง กัสส์ (Guss. 1961 : 84 - 86) ได้ศึกษาถึงความรู้สึกที่มีต่อการนิเทศ ผลปรากฏว่าการนิเทศยังไม่เป็นศูนย์กลางในการปรับปรุงการเรียนการสอน และยังไม่ได้เตรียมการสอน นอกจากนั้นยังพบว่าครูต้องการการนิเทศที่ช่วยพวกเขาในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน จากการวิจัยของ ไพโรจน์ รุจิระวิจักษ์ (2529 : 89) ได้ศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษา โดยได้ข้อมูลว่าครูศิลปศึกษาคควรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่อันสำคัญของตนเอง และควรถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะได้นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้นักเรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด โดยปฏิบัติดังนี้ ติดตามข่าวคราวเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศิลปะและศิลปศึกษาจากสื่อมวลชน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหลักสูตร แผนการสอน หรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้เข้าใจชัดเจนในหลักสูตร ความมุ่งหมายของเนื้อหา รายละเอียดเกี่ยวกับศิลปศึกษา หาโอกาสเข้าร่วมประชุมทางวิชาการ สัมมนา อบรม ปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น ให้ความสำคัญแก่วิชาศิลปศึกษาเท่าเทียมกับวิชาอื่น ๆ

อีกสาเหตุหนึ่งซึ่ง อำนวย เย็นสบาย (2528 : 25 - 29) ได้สรุปไว้ดังนี้ ขาดตำราและคู่มือครู ขาดอุปกรณ์การสอน หลักสูตรไม่สมบูรณ์ นโยบายผู้บริหารไม่

สอดคล้องกับระบบการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนขาดความพร้อมในการสอน และอีกสาเหตุหนึ่งซึ่ง ท่านอง จันทิมา (2515 : 60) สรุปปัญหาการสอนของครูศิลปศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ดังนี้ ครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตรและวิธีสอน ไม่ทราบว่าจะสอนอย่างไร ครูไม่ได้ดูหลักสูตรและประมวลการสอน มักสอนไปตามวิธีสอนของตนเอง ครูผู้สอนไม่รู้จักแก้ปัญหาและแนวทางส่งเสริมศิลปะที่ถูกต้อง และจากข้อมูลในการจัดสัมมนาของคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง "การแก้ปัญหาในการเรียนการสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา" ในการประชุมข้อมูลของครูศิลปศึกษาที่เข้าร่วมสัมมนาจำนวน 150 คน มีข้อมูลของปัญหาดังนี้ (จักร ศิริพานิช, 2530 : 60) ขาดการพัฒนาทางวิชาการ นอกจากนั้น เขียมเมฆ เอื้ออังกูร (2528 : 12 - 26) กล่าวว่า ครูไม่มีความรู้ในการนำคู่มือประกอบการสอนมาใช้ และจากงานวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการเขต 5 (2524 : 6 - 13) วิจัยเรื่อง "การติดตามผลแผนนำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา 2521 เขตการศึกษา 5" สรุปว่าครูผู้สอนมีปัญหาในการใช้คู่มือครู คือ คู่มือครูมีเนื้อหามากแต่เวลาสอนน้อย บางแห่งนักเรียนมีพื้นฐานค่าทำให้ไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด

อีกสาเหตุหนึ่งซึ่ง วิบูล จันทรแย้ม (2531 : 70 - 71) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าการเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมของเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 กับสภาพห้องถื่นโดยมีความเห็นว่าคุณูปกรณ์การเรียนหาซื้อยาก ราคาแพง และวัสดุในห้องถื่นไม่สามารถนำมาใช้ในเนื้อหาการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร ส่วนวิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 122 - 125) ได้กล่าวว่าการเตรียมการสอนวิชาศิลปศึกษาที่คั่นควรประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้ ตรงกับเนื้อหาที่สอน มีรูปแบบและเนื้อหา เร้าความสนใจให้ความรู้ความเข้าใจ และแนวคิดเหมาะกับวุฒิภาวะและการรับรู้ คุ่มค่ากับเวลา และการลงทุน ประหยัดหรือใช้วัสดุในห้องถื่น

นอกจากนี้สาเหตุจากครูผู้สอนไม่มีการวางแผนระยะยาวและไม่เตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างมีระเบียบ (นิรมล ศีรณสาร สวัสดิคุตร, 2525 : 80 - 83) ผู้บริหารไม่สนับสนุนและส่งเสริมครูศิลปศึกษาให้เข้าอบรมทางค่านวิชาการ และวิธีสอนแบบใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในโรงเรียน งบประมาณของโรงเรียนที่จัดให้กับหมวดวิชาศิลปศึกษาน้อยมากเนื่องจากเห็นว่า เป็นวิชาไม่สำคัญ (กรมวิชาการ, 2528 : 38)

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์ การสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอนไม่แตกต่างกันทุกเรื่อง

สาเหตุเนื่องจากหลักสูตรปัจจุบันได้ใช้มาเป็นเวลานานพอควร ครูที่เคยสอนหลักสูตรเดิมอาจปรับตัวเข้าหลักสูตรนี้ได้ เช่นเดียวกับครูที่ไม่เคยสอนหลักสูตรเดิมมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มงคล ภูพุก (2529 : 94) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนวิชาสัมคมศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ขนาดเล็ก เขต การศึกษา 10 จากการเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครูที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความต้องการในการนิเทศโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 8 ปี และครูที่มีประสบการณ์ การสอนตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไปต้องการการนิเทศการสอนทั้งสี่ด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับอุษา ชำประยูร พบว่าครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ไม่แตกต่างกัน (อุษา ชำประยูร. 2524 : บทคัดย่อ) และผลการวิจัยของ ชัชพงษ์ สุวรรณรักษ์ (2526 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีประสบการณ์ การสอนต่างกัน มีความต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นในดานวิชาการและดานอื่น ๆ ไม่แตก ต่างกัน

3) วิธีสอน

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทาง การศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยว กับวิธีสอน ในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) และการแนะนำ เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้แตกต่างกัน นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน

สาเหตุเนื่องมาจากครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิทางศิลปะเป็นผู้ที่ได้ศึกษาวิชาศิลปะมาโดยเฉพาะ ย่อมมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความสามารถทางศิลปะค่อนข้างดี จึงสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเป็นปกติ ส่วนครูศิลปศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางศิลปะ มักเกิดปัญหาการขาดแคลนครูศิลปะศึกษาในโรงเรียน ผู้บริหารจึงบังคับหรือขอร้องให้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านอื่นมาสอนแทนครูประเภทนี้มักขาดความรู้ทางศิลปะ ขาดหลักการวิธีสอน (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 51 - 52) จึงทำให้ครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิต่างกันประสบปัญหาทางการเรียนการสอนแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิบูล จันทรย์รัมย์ (2531 : 84) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าครูศิลปศึกษาวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ความต้องการการนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอน จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาพบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี และวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านการเรียนการสอนแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีมีความต้องการมากกว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี และจากผลงานวิจัยของ วิภา มิ่งขวัญ (2530 : 64 - 70) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการเรียนของนักศึกษาประจำสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบปัญหาสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษาควรมีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันให้มากยิ่งขึ้น ครูศิลปศึกษามีความเห็นว่าสิ่งที่เป็นปัญหาสูงสุดในการสอนคือเทคนิควิธีสอนแบบทัศนศึกษา นอกจากนั้น วชิรินทร์ รุติอดิษฐ์ (2530 : 73 - 80) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนชอบวิธีสอนแบบศึกษานอกสถานที่มากที่สุด และไม่ชอบวิธีสอนแบบบรรยาย

อีกสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากขาดบุคลากรที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ (สุมาลี จันทรย์ชล. 2522 : 64 - 66) ครูไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ไม่ใส่ใจในการหาความรู้ ไม่ปรับปรุงวิธีสอนให้ทันสมัย ขาดเทคนิคการสอนใหม่ ๆ (กรมสามัญศึกษา. 2528 : 6 - 7)

นอกจากนี้ครูผู้สอนยังขาดความรู้เกี่ยวกับศิลปศึกษา ใช้วิธีสอนเก่า ๆ (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 7) ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่มีพื้นฐานการศึกษาด้านศิลปะโดยตรง สืบเนื่องมาจากการบรรจครูที่ไม่มีวุฒิทางด้านศิลปะทำหน้าที่วิชาศิลปะจึงทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอน

สาเหตุต่อไปก็คือครูผู้สอนไม่เข้าใจวิธีสอน ไม่ทราบว่าจะสอนอย่างไร

นอกจากนี้ยังขาดคู่มือครูในการประกอบการสอน เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน และวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็น (ห่านอง จันทิมา. 2515 : 60) และอีกสาเหตุหนึ่งมาจากคุณภาพการสอนของครูอยู่ในระดับต่ำ ครูส่วนใหญ่ไม่ใช่เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพการสอนของตน ครูบางคนถูกสั่งให้สอนวิชาที่ตนไม่ได้รับการฝึกอบรมมา (ดิเรก พรสีมา 2529 : 30) และยังมีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนที่ไม่พยายามปรับวิธีสอนตามแนวทางของหลักสูตรที่ต้องอาศัยความเอาใจใส่ของครู ผู้บริหารไม่สนับสนุนและส่งเสริมครูศิลปศึกษาให้เข้าอบรมทางด้านวิชาการและวิธีสอนแบบใหม่ (กรมวิชาการ. 2528 : 8 - 11)

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนในเรื่องการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมการทดลอง (Experimentation) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มอภิปรายและปฏิบัติงาน (Discussion) การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบเกม (Games) การแนะนำเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้แตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุดม นวลที (2524 : 100 - 101) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของครูที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริม ครูประจำการของผู้บริหารการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่าครูที่มีอายุราชการต่างกันมีปัญหาและความต้องการด้านวิชาการและด้านการเรียนการสอนที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำการของผู้บริหารการศึกษาแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคณา บัณยานาค ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ความทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารงานวิชาการและการเรียนการสอนแตกต่างกัน

ครูที่มีประสบการณ์การสอน 5 ปี มีทัศนะต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การสอน 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี (วรางคณา ปันลายนาถ. 2527 : บทคัดย่อ)

สาเหตุเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 6 ปี มีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 6 ปีขึ้นไป ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์ 1-6 ปี เป็นผู้ที่ต้องการแสดงผลงานใหม่ ๆ ของตนให้ผู้บริหารได้เห็นเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและโรงเรียน ส่วนครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 6 ปีขึ้นไป คงได้รับการนิเทศมาบ้างแล้ว อีกทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างดี และตนเองยังเป็นผู้ให้การนิเทศแก่ครูใหม่ด้วย ครูที่มีประสบการณ์มากกว่าจึงเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่าได้เป็นอย่างดี จึงทำให้มีความต้องการในการนิเทศน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย (ปราณี วันธงชัย. 2530 : 59)

จากงานวิจัยของ กนกรัตน์ ชาตฤกษ์ (2524 : 137 - 138)

ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่าด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหาคือ ขาดอุปกรณ์ที่ช่วยเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เวลาเรียนจำกัด อันเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและครูยังใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเดิมโดยไม่สนใจกิจกรรมใหม่ ๆ นอกจากนี้ ไพโรจน์ รุจิระวิจิษฐ์ (2529 : 89) ได้ศึกษาความรู้และเจตคติต่อศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษาโดยได้ข้อมูลว่า สิ่งที่เป็นปัญหาสูงสุดในการสอนของครูศิลปศึกษาคือ เทคนิคการสอน และจากงานวิจัยของ วชิรินทร์ ลือศิริชัย (2530 : 73 - 80) ได้ทำการวิจัยเรื่องทัศนคติต่อวิชาทัศนศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่จบการศึกษามาทางศิลปะโดยตรงมักเน้นให้นักเรียนเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางศิลปะมากเกินไป ไม่พยายามส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ครูศิลปศึกษาที่ไม่ได้ศึกษาทางศิลปศึกษาโดยตรงจะขาดความรู้พื้นฐานทางศิลปะและไม่สามารถจัดกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาของเด็กได้อย่างเหมาะสม นักเรียนชอบวิธีสอนแบบศิลปะนอกสถานที่มากที่สุด และไม่ชอบวิธีสอนแบบบรรยาย

จากข้อมูลในการจัดสัมมนาของคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง "การแก้ปัญหาในการเรียนการสอนศิลปะระดับมัธยมศึกษา" ในการสัมมนาของครูศิลปศึกษาที่เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 150 คน มีข้อมูลของปัญหาดังนี้ (จักร ศิริพานิช. 2530 : 26) ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาขาดการพัฒนาทางวิชาการ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร ขาดตำรา คู่มือครู ได้รับงบประมาณน้อยในหมวดนี้

อำนาจ เย็นสบาย (2528 : 25 - 29) ได้สรุปไว้ดังนี้ ขาดตำราและคู่มือครูขาดอุปกรณ์การสอน หลักสูตรไม่สมบูรณ์ นโยบายผู้บริหารไม่สอดคล้องกับระบบการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนขาดความพร้อมในการสอน

4) สื่อการสอน

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาดำเนินการ มีความต้องการกรณีพิเศษการสอนวิชาทัศนศิลปศึกษา ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอนไม่แตกต่างกันในทุกเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ มลลล ภูพาก (2529 : 73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการกรณีพิเศษการสอนวิชาสังคมศึกษา ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ขนาดเล็ก เขตการศึกษา 10 พบว่าครูสังคมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างก็มีความต้องการพิเศษในเรื่องสื่อการสอน ไม่แตกต่างกันทุกเรื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิบูล จันทรแย้ม (2531 : 84) พบว่าครูศิลปศึกษาวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการใช้อุปกรณ์การสอนและห้องปฏิบัติงานศิลปศึกษาไม่แตกต่างกัน

สาเหตุมาจากครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาดำเนินการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน สื่อการสอนคล้ายกัน ครูแต่ละคนได้รับการศึกษาอบรมมาคล้าย ๆ กัน ทำให้มีความเห็นในด้านหลักสูตรในเรื่องสื่อการสอนไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นเอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ (กนกรัตน์ ชาตภูวียง. 2524 : 137 - 138) และจากงานวิจัยของ สมบัติ พักจิม (2526 : ข-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานสื่อการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่าโรงเรียนมัศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานสื่อการสอนดังนี้ ครูกำหนดชนิดของสื่อการสอนในการวางแผนการสอนไม่ได้ ครูไม่ทราบ

หน้าที่ของหน่วยสื่อการสอน โรงเรียนชาควัสคูลและอุปกรณ์การสอน ครูโสตทัศนศึกษาทำหน้าที่ในการแนะนำการใช้วัสดุการสอนได้น้อย โรงเรียนไม่มีครูโสตทัศนศึกษา ครูขาดความสนใจในการใช้สื่อการสอน ผู้บริหารโรงเรียนไม่จัดให้มีการนิเทศการใช้สื่อการสอนภายในโรงเรียน ครูโสตทัศนศึกษาปฏิบัติการสอนขาดการประสานงานต่อกัน จึงทำให้ขาดความสะดวกในการใช้สื่อการสอน ครูหาสื่อการสอนที่ต้องการไม่ได้เนื่องจากไม่รายงานให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ทราบถึงความต้องการ โรงเรียนไม่สามารถจัดงบประมาณสนองความต้องการของครูในด้านการจัดหาสื่อการสอน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลทำให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในเรื่องสื่อการสอนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาค่าต่างกัน มีความต้องการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับสื่อการสอน ในเรื่องการแนะนำในการเลือกใช้วัสดุประกอบการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน แนะนำความรู้ในการจัดเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน และการให้กลุ่มโรงเรียนแลกเปลี่ยนกันใช้สื่อการสอน แตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 107) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าความต้องการการนิเทศการสอนด้านสื่อการสอน จำแนกตามประสบการณ์ พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 8 ปี และตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านสื่อการสอนแตกต่างกัน

สาเหตุเนื่องมาจากครูบางคนมีภาระในการสอนและงานด้านอื่นมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาผลิตอุปกรณ์การสอน

และจากงานวิจัยของ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 114) พบว่าผู้ปฏิบัติการสอนมีความต้องการนิเทศการสอนเรื่อง การขอรับบริการสื่อการเรียนการสอน จากกลุ่มโรงเรียน อำเภอ และจังหวัด เป็นอันดับสองของงานด้านสื่อการสอน ซึ่งสาเหตุมาจากหน่วยงานระดับกลุ่มโรงเรียน อำเภอ และจังหวัด ยังขาดการจัดระบบให้บริการสื่อการเรียนการสอน สำหรับให้ครูได้ยืมเป็นต้นแบบ หรือให้ครูได้ใช้บริการในลักษณะอื่น ๆ กลุ่มโรงเรียน

อาจต้องเพิ่มบทบาทในการจัดระบบหมุนเวียนใช้สื่อร่วมกัน หรือระหว่างกลุ่มโรงเรียน อำเภอ อาจจะต้องจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่หายากหรือราคาแพงไว้ให้ยืมใช้ จังหวัดอาจต้องจัดหาเอกสารแนะนำการผลิตสื่อ หรือผลิตสื่อที่หายากให้ครูใช้เป็นต้นแบบ และจากงานวิจัยของ มงคล ภูพวก (2529 : 93) พบว่าครูสังคมมีความต้องการการนิเทศการสอนด้านสื่อการสอนมากที่สุด ในเรื่องการผลิตและนำนวัตกรรมใหม่มาใช้สอน รองลงมาคือเรื่องวิธีการผลิตสื่อการสอนราคาถูก จากวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น และเรื่องการจัดทำและจัดหาวัสดุประกอบการสอนให้สอดคล้องกับ เนื้อหาวิชา ส่วนความต้องการสองอันดับสุดท้ายคือ เรื่องการให้ความรู้เรื่องผลิตและให้บริการ ด้านสื่อการสอน และเรื่องการจัดเก็บรักษาอุปกรณ์การสอน

ครูบางส่วนไม่มีความสามารถในการผลิต บางคนมีความสามารถเอาใจใส่ทำอุปกรณ์การสอน แต่มีปัญหาเรื่องงบประมาณ ในบางกรณีครูไม่สร้างอุปกรณ์การสอนเพราะมีเรื่องทำให้หมดกำลังใจ ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน ในการอบรมสื่อการเรียนการสอนครูไม่มีความรู้ในการนำอุปกรณ์การสอนมาใช้ ครูไม่ทราบแหล่งวิทยากรที่จะนำมาประกอบการเรียนการสอน ครูบางคนเห็นว่าการใช้อุปกรณ์เป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลาและสิ้นเปลืองครูใช้อุปกรณ์เฉพาะบางชั่วโมงเพราะเห็นว่าไม่มีความจำเป็น และไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับเตรียมอุปกรณ์ อุปกรณ์บางโรงเรียนก็มีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดงบประมาณที่จะจัดซื้อ วัสดุที่จะนำมาผลิตเป็นอุปกรณ์การสอน (เทียมเมฆ เอื้ออังกูร, 2528 : 19 - 26)

5) การวัดผลและประเมินผล

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ด้านการเรียนการสอน เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในเรื่อง การให้จัดหาคู่มืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวัดผลและประเมินผล วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพียงพอ เพื่อเป็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลด้วยตนเอง แยกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 104) ให้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าความต้องการการนิเทศการสอนด้านการวัดผล

ประเมินผล จำแนกตามวิถีทางการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี และวิถีทางการศึกษาปริญญาตรี มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านการวัดผลประเมินผลแตกต่างกัน สาเหตุจากครูศิลปศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ ระเบียบการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และครูศิลปศึกษาวัดผลและประเมินผลทางทัศนศึกษา โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ, 2528) นอกจากนี้ สุมาลี จันทรชลอ (2524 : 64 - 66) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สรุปได้ว่าครูมีปัญหาคือสำคัญในการประเมินผลตามระเบียบในเรื่องคู่มือการประเมินผลไม่เพียงพอ ขาดความรู้เรื่องระเบียบการประเมินผลตามที่กระทรวงกำหนด ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ และสอดคล้องกับ สลักขณ์ ศรีบุรี (2530 : 57) กล่าวว่าจากการติดตามผลการใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ได้พบปัญหาอันหนึ่งคือครู-อาจารย์เป็นจำนวนมากไม่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์และระเบียบของการวัดผลอย่างละเอียด จึงมีปัญหาคือตามมาก็คือกระบวนการที่จะนำไปสู่การวัดผลและประเมินผล

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศึกษาต่างกัน มีความต้องการนิเทศการสอนวิชาทัศนศึกษาด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลในเรื่องการอธิบายชี้แจงถึงหลักการวิธีการใช้ระดับคะแนน การแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียน การอบรมเพื่อความรู้ความเข้าใจระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 การแนะนำด้านการจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพียงพอเพื่อเป็นแนวทางในการวัดผลและประเมินผลด้วยตนเองแตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล ภูพาก (2529 : 86) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ขนาดเล็ก เขตการศึกษา 10 พบว่าครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนต่างกันในเรื่องการจัดทำธนาคารข้อสอบและส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจะเห็นว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนมากจะต้องการการนิเทศเรื่องนี้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ สมเกียรติ กิตติธรรม (2529 : 103 - 106) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการ
 นิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
 พบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความต้องการการนิเทศการสอนด้านการวัดผลประเมินผล
 แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ย พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 8 ปี มีความ
 ต้องการมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 8 ปีขึ้นไป สุมาลี จันทร์ชลอ (2522 : 64 - 66)
 ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมิน
 ผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521" สรุปได้ว่าครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีเขียน
 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และยังศึกษการสอนแบบเดิม จะเห็นได้ว่าด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับ
 การวัดผลและประเมินผลในเรื่องการแนะนำด้านการจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด
 ให้ผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนข้อสอบที่ดีและเหมาะสม คู่มือการประเมินผลไม่เพียงพอ
 นอกจากนั้น วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 10) สรุปความต้องการของครูเกี่ยวกับการสอนวิชา
 ศิลปศึกษาได้ดังนี้ ครูส่วนมากต้องการอบรมทางด้าน การวัดผลประเมินผล ต้องการให้ผู้บริหาร
 เข้าใจ เห็นใจ และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และจริงจังควรพิจารณา
 ช่วยเหลือเรื่องงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุ ต้องการให้หน่วยงาน กระทรวงศึกษาธิการหรือสถาบัน
 การศึกษาทางศิลปจัดทำเอกสาร คู่มือครู สื่อการเรียนที่จะช่วยการเรียนวิชาศิลปศึกษาให้ได้
 ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากการเปรียบเทียบสรุปผลได้ว่าประสบการณ์การสอนเป็นคัวแปรที่มี
 ผลให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

โดยอาศัยผลการวิจัย ผู้วิจัย เสนอแนะแนวต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. กรมสามัญศึกษาและหน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ

1.1 เนื่องจากผลการวิจัยปรากฏว่าครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษามีความต้องการใน
 การนิเทศอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาแล้ว พบว่าครู

ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีประสบการณ์การสอนน้อย มีความต้องการในการนิเทศทางด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยเฉพาะการแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการออกแบบและด้านการเรียนการสอนโดยเฉพาะการแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมการทดลอง สื่อการสอนโดยเฉพาะการแนะนำความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนราคาถูกลงจากวัสดุในท้องถิ่น การวัดผลและประเมินผลโดยเฉพาะการแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการเตรียมการสอนโดยเฉพาะการแนะนำวิธีการใช้คู่มือครูประกอบการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น กรมสามัญศึกษาและหน่วยศึกษานิเทศก์ควรจะได้ช่วยเหลือครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา โดยการจัดอบรมในระดับกลุ่มโรงเรียนหรือระดับเขตการศึกษา เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 กรมสามัญศึกษาและหน่วยศึกษานิเทศก์ ควรช่วยเหลือครูให้มากขึ้น เช่น ช่วยเหลือจัดหาเอกสารหลักสูตรและเอกสารเกี่ยวกับวิชาศิลปศึกษาให้เพียงพอ จัดหาอุปกรณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ให้ความรู้ในเรื่องการใช้หลักสูตรและความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิธีสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล ควรจัดประชุมสัมมนาในลักษณะเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ทั้งนี้ทางหน่วยงานควรมีงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ

1.3 กรมสามัญศึกษาและหน่วยศึกษานิเทศก์ ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูหรือส่งเสริมความรู้ เช่น จัดให้มีการประกวดหรือผลิตสื่อการเรียนการสอนในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ระดับเขตการศึกษา หรือจัดนิทรรศการทางด้านทัศนศิลป์ศึกษา

1.4 กรมสามัญศึกษาและหน่วยศึกษานิเทศก์ ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนในเรื่องของเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ สไลด์ วีซีโอ ฯลฯ ในระดับกลุ่มโรงเรียนหรือระดับเขตการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนได้ยืมไปใช้ได้สะดวก

2. ผู้บริหารโรงเรียน

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรเห็นความสำคัญของวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการนิเทศภายใน เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ได้สอนเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

2.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรบรรจุครูที่มีวุฒิทางศิลปะศึกษาโดยตรง เพื่อให้การเรียน การสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ครู-อาจารย์

3.1 ครู-อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาควรให้ความร่วมมือกับศึกษานิเทศก์และ เห็นความสำคัญของการนิเทศ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

3.2 ครู-อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาควรแสดงความสามารถของตนเองก่อน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้เห็นความสามารถจนเกิดการยอมรับในความสามารถ ซึ่งจะเกิดผลดี ต่อตนเองและระบบการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรวิจัยศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย และเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนวิชา ทัศนศิลป์ศึกษาต่อไป

2. ควรวิจัยความต้องการในการนิเทศของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาด้านอื่น ๆ อย่าง ละเอียดยิ่ง เพื่อจะได้ทราบปัญหาที่แท้จริงและใช้เป็นข้อมูลในการช่วยเหลือโรงเรียนหรือดำเนินการ ให้บริการทางวิชาการแก่ครูโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาต่อไป

3. ในระยะ 2-5 ปีข้างหน้า ควรมีการติดตามผลการค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรพุทธศักราช 2534

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ ชาณุกว้าง. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อักสำเนา.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. คู่มือการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าการประถมศึกษาและกิ่งอำเภอ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.
- _____ . "ศิลปศึกษากับการพัฒนาประเทศ," ใน หนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.จรรุพาศน์ พุคะมาน. หน้า 18-24. ม.ป.ท., 2519.
- กานดา ณ กลาง. วิธีสอนภาษาอังกฤษกับหลักจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์, 2519.
- จักร ศิริพานิช. "มองทัศนะของอาจารย์จักร," ครูศิลป์. 2 : 25-33; 2530.
- จำนงค์ อินทองคำ. การศึกษาปัญหาและความต้องการทางด้านการสอนของครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ เกษตร ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2525 ในวิทยาลัยเกษตรกรรม. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสำเนา.
- จำรัส เกิดควน. ความต้องการการนิเทศทางด้านวิชาการของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา
- เจตนา นาควิษระ. "แนวทางร่วมในการวิจารณ์ศิลปะ," ใน สัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ. หน้า 76. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2524.
- ชโล พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับครูมัธยม. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2524.
- ชัยพงษ์ สุวรรณรักษ์. ความต้องการความช่วยเหลือของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา จากผู้นิเทศ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อักสำเนา.

- ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- ศิริเอก พรสีมา. "ไบออนูตาประกอบการสอน," ใน วิทยากร. เล่ม 4. หน้า 84. 2529.
- ทำนอง จันทิมา. "หลักสูตร," ใน เอกสารสัมมนาวิชาศิลปศึกษา. หน้า 60. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2515. อัดสำเนา.
- เทียมเมฆ เอ้ออังกูร. "ปัญหาครูไม่ใช่อุปกรณ์การสอน," ใน ปัญหาในระดับมัธยมศึกษา. หน้า 19-26. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2528. อัดสำเนา.
- นาฏเจลีศว สุมาวงศ์ และคนอื่น ๆ. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2516.
- นิพนธ์ ไทพานิช. การนิเทศแบบคลีนิก. กรุงเทพฯ : องค์ศิลป์การพิมพ์, 2527.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. ศิลปศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศิรสาร, 2525.
- นิโลบล นิมกักรัตน์. การวัดผลและวิธีสร้างข้อสอบ. นครสวรรค์ : วิทยาลัยครูนครสวรรค์, 2516. อัดสำเนา.
- บุญนำ นวลละออ. ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 3. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- บุญมี พันธุ์ไทย. การใช้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- บุญยัง หมั่นดี. การศึกษาคุณลักษณะของครูผู้สอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ประกัสร์ นิยมธรรม. ศิลปะเด็กเชิงจิตวิทยา. ม.ป.ท., 2522.

- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. "ศิลปะกับชีวิตประจำวันเด็ก," ใน สูจิบัตรการแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1. หน้า 37-38. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง, 2523.
- ประเสริฐ ศิลรัตนา. คู่มือการสอนศิลปะศึกษา ชั้น ป.2. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โคร์, 2529.
- ปราณี วันธงชัย. ความต้องการการนิเทศของครูผู้ศึกษาโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อักสำเนา.
- ผดุง พรหมมูล. "ครูศาสตร์บัณฑิตศิลปะศึกษาในวิทยาลัยครู," ใน ทัศนศิลป์คู่ชีวิต. หน้า 31-32. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, 2522.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2513.
- พวงเพ็ญ เปล่งปลั่ง. การศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เด่นรางวัลพระราชทาน. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อักสำเนา.
- พัชรินทร์ เหมโชติ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพครูคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสำเนา.
- มงคล กุพวก. ความต้องการการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นขนาดเล็ก เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อักสำเนา.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีความรู้และศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อักสำเนา.
- รำไพ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. สถิติการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอานันท์, 2526.
- เลิศ อานันท์นะ. ศิลปะกับเด็ก. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต, 2518.
- _____. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์ต, 2523.
- วรางคณา บันลายนาค. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ความทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อักสำเนา.

- วัชรินทร์ ฐิติศักดิ์. ทัศนคติต่อวิชาศิลปะศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ ก.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- วันพันธ์ ชูศิลป์. สถิติและการวิจัยเบื้องต้น. พิษณุโลก : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2525.
- วิจิตร วรุตบางกูร, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และสุพิชญา ธีระกุล. การนิเทศการศึกษา.
สมุทรปราการ : ชนิษฐาการพิมพ์และโฆษณา, 2524.
- วิชัย คิสสระ. "การประเมินย้อนกลับสู่อาจารย์," ใน รายงานสรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนา
การเรียนการสอน 3-6 มิถุนายน 2519 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
หน้า 165. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2519. อัดสำเนา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. "การสอนศิลปะให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่," ประชากรศึกษา. 8 :
24-25; มีนาคม 2521.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. "ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา," ใน สารพัฒนา
หลักสูตร. 41; สิงหาคม 2528.
- _____ . "ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ. ใน สรุปการจัดชุมนุมเชิง
ปฏิบัติการศิลปะเด็ก. หน้า 111-114. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ, 2529.
- วิชาการ, กรม. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ, 2528. อัดสำเนา.
- _____ . คู่มือการเขียนภาพ-ทิวทัศน์ศิลป์ ศ 016 การเขียนภาพ ศ 018 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2524.
- _____ . คู่มือการทำ การใช้และการรักษาอุปกรณ์การสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2525.
- _____ . คู่มือการสอนวิชาศิลปะศึกษา ทัศนศิลป์ศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์จงเจริญการพิมพ์, 2521.
- _____ . คู่มือครูการพิมพ์ภาพ ศ 109 คู่มือครู การพิมพ์ภาพ 2 ศ 0110 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2526.

- วิชาการ, กรม. แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524.
- รายงานการวิจัยสภาพการใช้หลักสูตรวิชาศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2516. อัดสำเนา.
- วิเชียร ประยูรญาติ. พฤติกรรมการสอนด้านการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเสรีจ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.
- วิทย์ ทิดตันเงิน. หนังสือประกอบความรู้ : คู่มือครูวิชาศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2521.
- วินัย โสมติ. "วิฤทธิศิลป์ศึกษาเชิงการเรียนการสอน," โลกศิลปะ. 2(1) : 65; มกราคม-มีนาคม 2525.
- วิบูล จันทรไย้ม. สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนอารต, 2526.
- วิรุณ ตั้งเจริญ และวรรณรัตน์ อินทร์อ่ำ. ศิลปะประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สารนิเทศการพิมพ์, 2515.
- วีณา มิ่งขวัญ. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปะศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- วินัย ตะสดีติย์. การสำรวจการปฏิบัติงานจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

- วุฒิ วัฒนสิน. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาทัศนศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.
- ดวง เหมเกตุ. ปัญหาและความคิดเห็นในการสอนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) ของครูสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2529. อัดสำเนา.
- ศึกษาริการเขต 5, สำนักงาน. "การติดตามผลแนะนำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา 2521 เขตการศึกษา 5," วิจัยสนเทศ. 1 : 6-13; มกราคม 2524.
- ศึกษานิเทศก์, สมาคม. คู่มือการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2525.
- ศึกษาริการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2520.
- ศุภลักษณ์ กุหาทอง. การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์สังกัดกรมสามัญศึกษา ในทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ในเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- สงวน รอดบุญ. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2524.
- สมเกียรติ กิตติธรรม. ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2529. อัดสำเนา.
- สมบัติ พักฉิม. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานสื่อการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- สมศักดิ์ ศรีมานโชนย์. การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์, 2524.
- สมาน บุญสัน. การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.

- สวัสดิ์ จงกล. "วิวัฒนาการจัดรูปการบริหารการศึกษา," ใน บทเรียนจากการจัดการศึกษาในรอบร้อยปีที่ผ่านมา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2513.
- สังคม ทองมี. บนเส้นทางกำนาศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักการนิเทศการสอน (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 249). กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2526.
- สามัญศึกษา, กรม. ทัศนศิลป์. พิษณุโลก : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7, 2530. อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา, กรม. "ปัญหาและความต้องการในเรื่องการนิเทศ," ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาบุคลากรโรงเรียนกลุ่มทดลองโครงการพัฒนานิเทศวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา. หน้า 6-7. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา, 2528. อัดสำเนา.
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2530. อัดสำเนา.
- รายงานการนิเทศติดตามผลโครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก. พิษณุโลก : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7, 2527. อัดสำเนา.
- สรุปการติดตามผลแนะนำการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของกรมวิชาการ ประจำปีงบประมาณ 2523. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2523. อัดสำเนา.
- เอกสารประกอบการอบรมการใช้โสตทัศนูปกรณ์. กรุงเทพฯ : ศูนย์โสตทัศนูปกรณ์ การศึกษา กองพัสดุ อุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา, 2525. อัดสำเนา.
- เอกสารสรุปแบบสำรวจข้อมูลครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7. พิษณุโลก : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7, 2531.
- สาย ภาณุรัตน์. "การนิเทศการศึกษาคืออะไร," ใน คู่มือการนิเทศการศึกษา 2508. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2511.

- สุชาติ วงศ์สุวรรณ. ความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยและผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
วิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525. อักสำเนา.
- สุนทร สุนันท์ชัย และสมประสงค์ วิทยาเกียรติ. "วิธีการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ,"
ใน เอกสารอ้างอิงในการอบรมครูการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. กรุงเทพฯ : กอง
การศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ, 2517.
- สุรเชษฐ์ สมิตินันท์. "หลักและการสอนสุนทรีย์ศาสตร์สาขาศิลปกรรมศึกษาในโรงเรียน,"
รวมคำแห่ง. 1(2) : 46-48; 2527.
- สุภาภรณ์ ราชากรกิจ. เอกสารทางวิชาการหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
- สุมาลี จันท์ชลอ. การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมิน
ผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อักสำเนา.
- สุมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518.
- สุพิชญา ธีระกุล และคนอื่น ๆ. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
วิทยากร, 2524.
- สุลักษณ์ ศรีบุรี. "การวัดและประเมินผลทางศิลปศึกษา," ใน บทเส้นทางพัฒนาศิลปศึกษา.
หน้า 57. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. อักสำเนา.
- อาคม จันทสุนทร. "การนิเทศภายในโรงเรียน," ใน ผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาและ
ดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ, 2519. อักสำเนา.
- อารี สุทธิพันธุ์. "การสอนศิลปะนั้นแสนง่าย," ใน เอกสารสัมมนาศิลปศึกษา. หน้า 44-49.
กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2515.
- _____. "คิดกันหน่อยเรื่องศิลปศึกษา," ใน การแสดงศิลปเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1.
หน้า 42-46. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บี เอฟ ไอ, 2523.

อารี สุธิพันธุ์. วิชาชุดครูประกาศนียบัตรครูมัธยมของคุรุสภาวิชาศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2515.

ศึกษาศิลปะและศิลปศึกษา หัตถศิลป์ไทย-จีน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปะและ
วัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

อุดม นวลดี. ปัญหาและความต้องการของครูที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมครูประจำการ
ของผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ปรินฤญาติพันธ์
กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2524. อักสำเนา.

อุทัย นุตาลัย. ศิลปะวิทัศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารอากาศ, 2516.

อุษา ขำประยูร. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.
ปรินฤญาติพันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
อักสำเนา.

Adam, Harold P. and Frank G. Dickey. Basic Principles of Supervision.
New York : American Book Co., 1953.

Anderson, Roger O. "A Qualitative Method to Assess Content Structure
in Verbal Interaction," Journal of Research in Science Teaching.
Vol.9. p. 2-7. 1972.

Best, John W. Research in Education. 8th ed. New Jersey : Prentice-
Hall, 1964.

Briggs, Thomas H. and J. Justman. Improving Instruction Through
Supervision. New York : Macmillan, 1952.

Burton, W.H. and L.T. Brueckner. Supervision : A Social Process. 3rd
ed. New York : Appleton Century Company, 1955.

Carlton, Glover Cecil. "Role of Instructional Supervision by Teachers
and Principals in Selected Florida Elementary School," Dissertation
Abstracts International. 36(4) : 4406-A, October, 1975.

Cass, Angelica W. Adult Elementary Education; Teaching Methods and
Practices, Administration Principles and Procedures. New York :
Noble and Noble, 1956.

- Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1970.
- Franseth, Jane. Supervision as Leadership. New York : Row, Peterson and Co., 1961.
- Gage, N.L. "Paradigms for Research on Teaching," Handbook of Research on Teaching. Chicago : McNaley & Company, 1965.
- Glickman, Carl D. Development Supervision Alternative Practices for Helping Instruction. Association for Supervision and Curriculum Development, 1981.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, 1957.
- Guss, C. Supervision : Emerging Profession. Washington D.C. : N.W., 1961.
- Kanl, G.N. Better School Calcutta. 16 : 1964. unpg.
- Johnson, Palmer O. and Robert W.B. Jackson. Introduction to Statistical Method. New York : Prentice-Hall, 1953.
- Kanl, G.N. Better School Calcutta. 16 : 1964. unpg.
- Kobisz, Witold. "None of the Above : Evaluation of Student Art Work," Art Education. 29 : 11-13; November, 1976.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607-610; Autumn, 1970.
- Likkert, Rensis. The Uhman Organization : Its Management and Value. New York : McGraw-Hill, 1967.
- Lucio, William H. and J.D. McNeil. Supervision. New York : McGraw-Hill, 1962.
- Malone, Bobby G. "Supervisory Practices of Principals in Selected Secondary School in Mississippi," Dissertation Abstracts International. 32 : 1233-A; September, 1971.
- Micheal, John A. Art and Adolescence. New York : Columbia University Press, 1983.
- Neal, Charles D. The Student Teacher at Work. Burgess : Publishing Company, 1966.
- Ragan William B. Foundation of American Education. New York : Harper & Raw, 1966.

Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Har Court Bruce and World, 1962.

Wotruba, Thomas R. and Penny L. Wright. "How to Develop a Teacher-Rating Scale Instrument," The Journal of Higher Education. 6 : 653-661; November-December, 1975.

Wiles, Kimball and John T. Lovell. Supervision for Better Schools. p.328. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1975.

ภาคผนวก

ตารางกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา (คน)
<u>จังหวัดกำแพงเพชร</u>	1. โรงเรียนลานกระบือวิทยา	1
	2. โรงเรียนนาบ่อคำวิทยาคม	2
	3. โรงเรียนคลองลานวิทยา	1
	4. โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์	2
	5. โรงเรียนโศ่งไผ่วิทยา	1
	6. โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม	1
	7. โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม	1
	8. โรงเรียนโกสัมพ์วิทยา	1
	9. โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม	2
	10. โรงเรียนระหานวิทยา	1
	11. โรงเรียนปางมะค่าวิทยา	1
	12. โรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเลพิทยา	1
<u>จังหวัดตาก</u>	13. โรงเรียนพบพระวิทยาคม	1
	14. โรงเรียนท่าสองยางวิทยาคม	1
	15. โรงเรียนวังหินกิตติวิทยาคม	1
	16. โรงเรียนดอนมราษฎร์บำรุง	1
	17. โรงเรียนศดุงปัญญา	2
	18. โรงเรียนตากพิทยาคม	1
	19. โรงเรียนสรรพวิทยาคม	1
	20. โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม	1

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา (คน)
	21. โรงเรียนยกกระบัตรวิทยาคม	1
	22. โรงเรียนคำนแม่ละเมาวิทยาคม	1
	23. โรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม	1
	24. โรงเรียนแม่ระมาดวิทยาคม	1
	25. โรงเรียนอุ้มผางวิทยาคม	1
	26. โรงเรียนสามเงาวิทยาคม	1
จังหวัดนครสวรรค์	27. โรงเรียนท่าตะโกพิทยาคม	2
	28. โรงเรียนอุดมธัญญาประชานุเคราะห์	1
	29. โรงเรียนลาดยาววิทยาคม	1
	30. โรงเรียนเก้าเหลียววิทยา	2
	31. โรงเรียนนครสวรรค์	2
	32. โรงเรียนพระบางวิทยา	1
	33. โรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม	1
	34. โรงเรียนจิตรประวัตวิทยาคม	1
	35. โรงเรียนโกรกพระ	1
	36. โรงเรียนทับกฤชพัฒนา	1
	37. โรงเรียนพยุหะพิทยาคม	2
	38. โรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์	1
	39. โรงเรียนไพศาลพิทยาคม	1
	40. โรงเรียนหนองบัว	1

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูผู้สอน
		วิชาทัศนศิลป์ศึกษา (คน)
<u>จังหวัดพิจิตร</u>	41. โรงเรียนโพธิธรรมสุวัฒน์	2
	42. โรงเรียนสำโรงวังห้ว	1
	43. โรงเรียนวังกรดพิทยาคม	1
	44. โรงเรียนบางลายวิทยา "จิตภาวันอุปถัมภ์"	1
	45. โรงเรียนวังทรายพูนวิทยา	1
	46. โรงเรียนพิบูลธรรมเวทวิทยา	1
	47. โรงเรียนตะพานหิน	1
	48. โรงเรียนดงเสือเหลืองพิทยาคม	1
	49. โรงเรียนวังตะกูราษฎร์อุทิศ	1
	50. โรงเรียนสรรเพชญ์อุฎฐมาพิทยาคม	1
	51. โรงเรียนเนินปอรั้งนกชนูทิศ	1
	52. โรงเรียนห้วยพุก	1
	53. โรงเรียนก้านหงาคินพิทยาคม	1
	54. โรงเรียนโพธิ์ไทรงามพิทยาคม	1
	55. โรงเรียนสามง่ามชนูปถัมภ์	1
	56. โรงเรียนสากเหล็กวิทยา	1
	57. โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม	1
	58. โรงเรียนหัวดงรัฐชนูปถัมภ์	1
<u>จังหวัดพิษณุโลก</u>	59. โรงเรียนท่าทองพิทยาคม	2
	60. โรงเรียนทรัพย์ไพรวัลย์วิทยาคม	1

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูผู้สอน
		วิชาทัศนศิลป์ศึกษา (คน)
	61. โรงเรียนชาติตระการวิทยา	1
	62. โรงเรียนพิษณุโลกศึกษา	1
	63. โรงเรียนวังน้ำกุ่มศึกษา	1
	64. โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษา	1
	65. โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม	1
	66. โรงเรียนสฤชคีเสนา	1
	67. โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี	1
	68. โรงเรียนคอนทองวิทยา	1
	69. โรงเรียนวังโพรงพิทยาคม	1
	70. โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม	1
	71. โรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา	1
	72. โรงเรียนเนินกุ่มวิทยา	1
<u>จังหวัดเพชรบูรณ์</u>	73. โรงเรียนวังพิกุลพิทยาคม	1
	74. โรงเรียนนิยมศิลป์อนุสรณ์	1
	75. โรงเรียนเนินพิทยาคม	1
	76. โรงเรียนผาเมืองพิทยาคม	1
	77. โรงเรียนพุขามกรอุษณิทัศน์	2
	78. โรงเรียนหนองไผ่	1
	79. โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์	1
	80. โรงเรียนวิทยานุกูลนารี	1

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูผู้สอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา (คน)
	81. โรงเรียนบึงสามพันวิทยาคม	1
	82. โรงเรียนนาเจ็ดยังพิทยาคม	1
	83. โรงเรียนชนแดนวิทยาคม	1
	84. โรงเรียนเมืองราดวิทยาคม	1
	85. โรงเรียนหล่มสักวิทยาคม	1
	86. โรงเรียนน้ำหนาววิทยาคม	1
	87. โรงเรียนศรีเทพ	1
	88. โรงเรียนวังโป่งพิทยาคม	1
	89. โรงเรียนเพชรละครวิทยาคม	1
	90. โรงเรียนร่มเกล้าเขาค้อเพชรบูรณ์	1
	91. โรงเรียนคิ้ววิทยาคม	1
	92. โรงเรียนน้ำร้อนวิทยาคม	1
	93. โรงเรียนคงขุยวิทยาคม	1
<u>จังหวัดสุโขทัย</u>	94. โรงเรียนเมืองเสลียง	2
	95. โรงเรียนทุ่งเสลี่ยมชนูปถัมภ์	1
	96. โรงเรียนบ้านแก่งวิทยา	1
	97. โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม	1
	98. โรงเรียนคีรีมาศพิทยาคม	1
	99. โรงเรียนกงไกรลาศวิทยา	1
	100. โรงเรียนยางซ้ายพิทยาคม	1

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนครูผู้สอน
		วิชาทัศนศิลป์ศึกษา (คน)
	101. โรงเรียนชัยมงคลพิทยา	1
	102. โรงเรียนหนองคูวิทยา	1
	103. โรงเรียนหนองกลับวิทยาคม	1
	104. โรงเรียนศรีสำโรงชูปทุมภัฏ	1
	105. โรงเรียนท่าชัยวิทยา	1
	106. โรงเรียนลิไทพิทยาคม	1
<u>จังหวัดอุตรดิตถ์</u>	107. โรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม	1
	108. โรงเรียนบ้านโคกพิทยา	1
	109. โรงเรียนคาราพิทยาคม	1
	110. โรงเรียนฟากท่าวิทยา	1
	111. โรงเรียนน้ำริดวิทยา	1
	112. โรงเรียนลับแลศรีวิทยา	1
	113. โรงเรียนอุตรดิตถ์	2
	114. โรงเรียนอุตรดิตถ์ครุณี	1
	115. โรงเรียนพิชัย	2
	116. โรงเรียนวังกะพืดพิทยาคม	1
	117. โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ	1
รวม	118 โรงเรียน	132 คน

(สำเนา)

ที่ ศธ 020707/2619

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7

ถนนเอกาทศรถ จังหวัดพิษณุโลก 65000

27 ตุลาคม 2532

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อประกอบการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์
เรียน ผู้อำนวยการ, อาจารย์ใหญ่, ครูใหญ่โรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย นายสนั่น หลอดแก้วทองแดง นิสิตปริญญาโทสาขาศิลปะศึกษา ภาควิชาศิลปะ
และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7" ในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว จำเป็นต้องได้ข้อมูล
จากครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ประกอบการเรียบเรียง
วิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาได้ตอบแบบสอบถาม
โดยรวบรวมส่งไปยังสำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก ภายในวันที่ 20
พฤศจิกายน 2532 และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ ละเอียก ชุ่มบุญชู

(นายละเอียก ชุ่มบุญชู)

ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 7

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

เขตการศึกษา 7 โทร. พิษณุโลก (055) 252065, 258925

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

1 พฤศจิกายน 2532

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด จำนวน 9 หน้า พร้อมติดดวงตราไปรษณียากรเพื่อส่งคืน
แบบสอบถาม

ข้าพเจ้า นายสนั่น หลอดแก้วทองแดง นิสิตปริญญาโท วิชาเอกศิลปศึกษา ภาควิชา
ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิจัยเรื่อง "การศึกษา
ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7"

งานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับการนิเทศการสอนได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้
สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับการนิเทศต่อไป และคำขอบของท่านจะไม่ก่อให้เกิดความ
เสียหายต่อตัวท่าน หรือสถาบันแต่ประการใด

ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากท่าน
และขอความกรุณาโปรดรวบรวมทั้งแบบสอบถามส่งคืนตามที่แนบมาด้านหลังของแบบสอบถามนี้
ไปยังข้าพเจ้าภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2532 ด้วย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสนั่น หลอดแก้วทองแดง)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกศิลปศึกษา

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอน
วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

ตอนที่ 2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชา
ทัศนศิลป์ศึกษา

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน [] ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงหรือกรอกข้อความ
ลงในช่องว่างแล้วแต่กรณี

1. วุฒิต่างการศึกษา วิชาเอก วิชาโท

[] ต่ำกว่าปริญญาตรี คือ

วุฒิ (ชื่อเต็ม) (ชื่ออักษรย่อ)

[] ปริญญาตรี คือ

วุฒิ (ชื่อเต็ม) (ชื่ออักษรย่อ)

2. ประสบการณ์ทางการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

[] 1-6 ปี

[] มากกว่า 6 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
 ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแต่ละข้อในแต่ละด้านว่า ท่านมีความต้องการการนิเทศ
 การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษามากน้อยเพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง
 ทางขวามือที่ตรงกับระดับความต้องการของท่าน หากท่านมีความต้องการนอกเหนือไป
 จากนี้ โปรดเขียนเพิ่มเติมส่วนที่เป็นปลายเปิดแต่ละด้าน

ตัวอย่าง

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
(0)	ต้องการให้จัดประชุมปฏิบัติการการเขียนแผนการสอน วิชาทัศนศิลป์ศึกษา		/			

คำอธิบาย จากตัวอย่างถ้าท่านเลือกเครื่องหมาย / ลงในช่อง "มาก" แสดงว่าท่านต้องการให้
 มีการจัดประชุมปฏิบัติการเขียนแผนการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา มาก

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	1. <u>ด้านการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา</u> <u>พุทธศักราช 2521</u>					
1.	การอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา					
2.	การส่งเสริมให้ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษารับปรุงการใช้ หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่น					
3.	แจ้งข่าวสารหรือระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร วิชาทัศนศิลป์ศึกษา					
4.	ให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรวิชา ทัศนศิลป์ศึกษามากยิ่งขึ้นเพื่อจะได้ช่วยเหลือครูได้มากขึ้น					
5.	การแนะนำใช้เอกสารประกอบหลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ศึกษา เช่น แผนการสอน คู่มือการสอน เป็นต้น					
6.	ติดตามและรายงานประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาทัศนศิลป์ ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ					
7.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การวาดเขียน					
8.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก					

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การพิมพ์ภาพ					
10.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะ					
11.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 101, ศ 102 เรื่อง ศิลปะพื้นบ้าน					
12.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การวาดเขียน					
13.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การพิมพ์ภาพ					
14.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การปั้น การแกะสลัก					
15.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะไทย					
16.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปะสากล					
17.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง องค์ประกอบศิลปะ					
18.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การออกแบบ					

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
19.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง การสร้างสรรค์งานศิลปะ					
20.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง นิทรรศการทางศิลปะ					
21.	การแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหาวิชา ศ 205, ศ 206 เรื่อง ศิลปวิจารณ์					
22.	การแนะนำเกี่ยวกับแหล่งวิชาศิลปะ ศิลปศึกษาที่จะให้ความรู้ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา					
23.	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
2. <u>ด้านการเรียนการสอน</u>						
2.1 <u>การเตรียมการสอน</u>						
1.	เตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูในหมวดวิชาเดียวกัน					
2.	เตรียมการสอนโดยวางแผนร่วมกับครูผู้สอนวิชาทัศนศิลปศึกษา ในระดับกลุ่มโรงเรียน					
3.	การแนะนำด้านการเตรียมการสอนที่เหมาะสมกับงบประมาณ ที่จัดไว้กับหมวดวิชาทัศนศิลปศึกษา					
4.	การแนะนำวิธีการใช้คู่มือครูประกอบการสอน					
5.	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	2.2 วิธีสอน					
1.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรม การสาธิต (Demonstration)					
2.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรม การทดลอง (Experimentation)					
3.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนที่เน้นกิจกรรม (Activity)					
4.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสอนตามศูนย์สนใจ					
5.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture)					
6.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนโดยให้แสดงออกด้วย ตนเอง (Self Expression)					
7.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบสหสัมพันธ์ (Co-Relation)					
8.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอน แบบแบ่งกลุ่มอภิปรายและ ปฏิบัติงาน (Discussion)					
9.	การแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีสอนแบบเกม (Games)					
10.	การแนะนำเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา					
11.	การแนะนำเทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสมสอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้					
12.	การแนะนำเทคนิคการสร้างแรงจูงใจ เสริมแรงแก่ผู้เรียน					

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
13.	ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการสอน เทคนิคการสอน วิชา ทัศนศิลปศึกษา ในระดับชั้นเดียวกัน					
14.	ให้มีการสัมมนาเกี่ยวกับวิธีการสอน เทคนิคการสอน วิชา ทัศนศิลปศึกษา ของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน					
15.	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
2.3 สื่อการสอน						
1.	การแนะนำในการเลือกใช้วัสดุประกอบการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน					
2.	การแนะนำความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนราคาถูกจาก วัสดุในท้องถิ่น					
3.	การแนะนำความรู้ในการจัดเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์การสอน					
4.	ให้มีการจัดพิมพ์รายการสื่อการสอนเพื่อให้ครูทราบที่จะใช้ บริการ					
5.	การให้กลุ่มโรงเรียนแลกเปลี่ยนกันใช้สื่อการสอน					
6.	การให้มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนแก่ครู					
7.	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2.4 การวัดผลและประเมินผล						
1.	การชี้แจงถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการวัดผล ประเมินผล					
2.	การอธิบายชี้แจงถึงหลักการวิธีการให้ระดับคะแนน					
3.	การแนะนำส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับ โรงเรียน					
4.	การแนะนำด้านการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา					
5.	การรู้วิธีการสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้					
6.	การให้มีโครงการวัดผลประเมินผลร่วมกันของครูผู้สอนใน ระดับเดียวกัน					
7.	การอบรมเพื่อความรู้ความเข้าใจระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช 2521					
8.	การแนะนำด้านการจัดทำข้อสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนดไว้					

ข้อที่	ความต้องการในการนิเทศการสอน	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9.	การให้จัดหาคู่มือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวัดผลประเมินผลวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ให้เพียงพอ เพื่อเป็นแนวทางในการวัดผลประเมินผล ด้วยตนเอง					
10.	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายสนั่น ชื่อสกุล หลอดแก้วทองแดง

เกิดวันที่ 10 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2489

สถานที่เกิด อำเภอมะนัง จังหวัดตาก

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 99/110 ถนนสิงห์วัฒน์ ตำบลบ้านคลอง อำเภอมือง
จังหวัดพิษณุโลก 65000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ศึกษานิเทศก์ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7
ตำบลหัวรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2508 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนแม่สอด "สุรรพวิทยาคม"
อำเภอมะนัง จังหวัดตาก

พ.ศ. 2513 ปม.ช. จากโรงเรียนเพาะช่าง กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2520 กศ.บ. (วิชาเอกศิลปศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2533 กศ.ม. (วิชาเอกศิลปศึกษา)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
กรุงเทพมหานคร

การศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตการศึกษา 7

บทคัดย่อ
ของ
สนัน หลอดคนแก้วทองแดง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา
กรกฎาคม 2533

การศึกษาคั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอน
วิชาทัศนศิลป์ศึกษา ของครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7
โดยจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 จำนวน 132 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random
Sampling) เครื่องมือที่ใช้วัดคือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการศึกษาพบว่าความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูนั้น ความ
ต้องการในด้านการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการแนะนำการอบรมเป็นพิเศษในเนื้อหา
วิชา ศ 205, ศ 206 เรื่องการออกแบบในด้าน การเรียนการสอนเกี่ยวกับวิธีสอน สื่อการสอน
การวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการเตรียมการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาของครูนั้น พบว่า
ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี และวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี
มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาระยะเวลา 1-6 ปี และประสบการณ์การสอนวิชาทัศน
ศิลป์ศึกษาระยะเวลา 6 ปีขึ้นไป มีความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาทัศนศิลป์ศึกษาแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF NEEDS IN TEACHING SUPERVISION OF SECONDARY
VISUAL ART TEACHERS IN EDUCATIONAL REGION VII

AN ABSTRACT

BY

SANAN LORDKEATHONGDANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
degree of education in Art Education
at Srinakharinwirot University

July 1990

The purpose of this thesis was to study and compare needs of teachers who taught visual art education at lower secondary levels in Education Region VII, of instructional supervision classified by qualification and experience.

The sample selected by using the simple random sampling technique, consisted of 132 visual art teachers in secondary school at Educational Region VII. The instrument was a set of questionnaire consisted of 2 parts; the detail of teacher's personal information, and the teacher's needs in teaching supervision. The statistics which were used to analyze the data were the percentage, the mean (\bar{X}), the standard deviation (S.D.) and the t-test.

The research finding indicated that teachers' needs of instructional supervision in curriculum implementation were in the high level, especially, the need of teaching guidance towards Design in AR 205 and AR 206. For teaching methods the need of guidance was identified along with instructional media, evaluation, at the high level. For the teaching preparation the need of guidance was at the moderate level.

In comparison of needs in instructional supervision, both groups of teacher with qualification of Bachelor's degree and lower needed in curriculum implementation and instructional supervision, no significant differences. The needs between 1-6 years and 6 years and more in teaching experience groups were different in curriculum implementation and instructional supervision at the level .05.